

P O L U G O D I Š N J I I Z V J E Š T A J
O PROVOĐENJU STRATEGIJE ZA REFORMU SEKTORA PRAVDE U
BOSNI I HERCEGOVINI I AKCIONOG PLANA ZA 2019. GODINU

Sarajevo, juli 2019.. godine

SADRŽAJ

1. STRATEŠKA OBLAST 1 – PRAVOSUĐE	4
1.1. NEZAVISNOST NOSILACA PRAVOSUDNIH FUNKCIJA I USKLAĐENOST ZAKONA I SUDSKE PRAKSE U BiH.....	4
1.2. EFIKASNOST I UČINKOVITOST PRAVOSUDNIH INSTITUCIJA U BiH.....	10
1.3. ODGOVORNOST I PROFESIONALIZAM NOSILACA PRAVOSUDNIH FUNKCIJA U BiH	22
1.4. OTVORENOST U RADU PRAVOSUDNIH INSTITUCIJA U BiH	25
2. STRATEŠKA OBLAST 2 – IZVRŠENJE KRIVIČNIH SANKCIJA	27
2.1. UPRAVLJANJE SISTEMOM ZA IZVRŠENJE KRIVIČNIH SANKCIJA U BiH	27
2.2. UNAPREĐENJE PRIMJENE ALTERNATIVNIH SANKCIJA U BiH.....	31
2.3. UNAPREĐENJE PRIMJENE MEĐUNARODNIH STANDARDNA U BiH	34
3. STRATEŠKA OBLAST 3 – PRISTUP PRAVDI	36
3.1. MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ I SARADNJA	36
3.2. BESPLATNA PRAVNA POMOĆ U BiH	39
3.3. PRISTUP PRAVDI	40
4. STRATEŠKA OBLAST 4 – PODRŠKA EKONOMSKOM RASTU	43
4.1. ZEMLJIŠNA ADMINISTRACIJA U FEDERACIJI BiH.....	43
4.2. PRIVREDNO SUDOVANJE U BiH	44
5. STRATEŠKA OBLAST 5 – KOORDINIRAN, DOBRO RUKOVOĐEN I ODGOVORAN SEKTOR	47
5.1. KOORDINACIJA I EU INTEGRACIJE.....	47
5.2. JAČANJE KAPACITETA ZA IZRADU ANALIZA I POLITIKA U SEKTORU PRAVDE U BiH.....	49
5.3. DONATORSKA KOORDINACIJA U SEKTORU PRAVDE U BiH	51
ZAKLJUČCI	53

UVOD

Strategija za reformu sektora pravde u Bosni i Hercegovini za period od 2014. do 2018. godine (SRSP u BiH) je usvojena od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (VM BiH), entitetskih vlada i Pravosudne komisije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (PK BD BiH) 2015. godine, nakon čega na insistiranje VM BiH je izrađen i usvojen Akcioni plan (AP SRSP u BiH).

Procedura usvajanja AP SRSP u BiH se trajala duže od očekivanog da bi sam dokument i usvojio na 94. sjednici VM BiH, održanoj 15.03.2017. godine, nakon što su se o istome saglasile entitetske vlade i PK BD BiH.

Na drugoj Ministarskoj konferenciji (MK), održanoj 06.06.2017. godine, usvojen je Poslovnik ministarske konferencije i njenih radnih tijela (Poslovnik), kojim su uspostavljeni instrumenti predviđeni SRSP u BiH za praćenje i ocjenu njenog provođenja.

Poslovníkom su uspostavljeni:

- 1) MK, koja osigurava koordinirano praćenje najvažnijih reformskih aktivnosti, koje su od zajedničkog interesa za sektor pravde i usaglašeno rješavanje tih pitanja, razmjenu iskustava i bolje korištenje domaćih i drugih potencijala,
- 2) Tehnički sekretarijat (TS), koji pruža tehničku i stručnu pomoć u pripremanju i održavanju MK, sastanaka funkcionalnih radnih grupa (FRG) i izradi izvještaja o praćenju i ocjeni provođenja AP SRSP u BiH,
- 3) Pet FRG, po strateškim oblastima iz SRSP u BiH, koje se sastaju polugodišnje, radi praćenja i provođenja zajedničkih mjera i inicijativa, te davanja mišljenja i prijedloga za rješavanje najvažnijih reformskih pitanja sektora pravde,
- 4) Tromjesečni izvještaji o napretku, kojima se prati i ocjenjuje provođenje AP SRSP u BiH.

Tokom 2018. godine u procesu širokih konsultacija nadležnih tijela u sektoru pravde i organizacija civilnog društva izrađen je revidirani AP SRSP u BiH za period 2018. i 2019. godine. Zaključkom četvrte MK-a, održane 10.07.2018. godine, podržan je i usvojen revidirani AP SRSP u BiH i upućen je u proceduru odobravanja vlasti u BiH. Entitetske vlasti u BiH i PK BD BiH su podržale ovaj plan, dok je usvajanje istog na VM BiH u toku. Peta MK-a, održana 25.03.2019. godine, je potvrdila posvećenost institucija sektora pravde u BiH na daljem provođenju i praćenju reformi u sektoru.

Ovaj izvještaj se odnosi na period od 01.01. do 30.06.2019. godine i, osim uvoda, sadrži pregled napretka na provođenju AP SRSP u BiH i informacije vezane uz provođenje usvojenih zaključaka MK-a.

Prilikom izrade izvještaja korišteni su zapisnici sa sastanaka FRG, TS i MK,¹ usvojeni izvještaji i podaci dostavljeni od institucija sektora pravde u Bosni i Hercegovini,² međunarodnih organizacija i donatora, koje prate provođenje AP SRSP u BiH i slično.

Pristigle informacije institucija sektora pravde u Bosni i Hercegovini za potrebe izrade naslovnog izvještaja su slabijeg kvaliteta i odstupaju od preporuka datih u Smjernicama za praćenje provođenja SRSP u BiH.

Provođenje aktivnosti iz AP SRSP u BiH za period od 01.01. do 30.06.2019. godine je obrađeno i u informaciji organizacija civilnog društva (OCD).

Izrazi koji su radi preglednosti dati u jednom gramatičkom rodu u ovom izvještaju, bez diskriminacije se odnose i na muškarce i na žene.

¹ Članovi MK su: ministri pravde Bosne i Hercegovine (BiH), entiteta i kantona, predsjednici Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH.

² U institucije sektora pravde, osim pravosudnih institucija, ubrajamo: ministarstva pravde BiH, entiteta i kantona, Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH i Pravosudnu komisiju Brčko distrikta BiH, centre za obuku sudija i tužilaca, institucije za pružanje pravne pomoći, udruženja za alternativno rješavanje sporova, kazneno-popravne zavode, institucije za provođenje alternativnih sankcija i slične institucije.

1. STRATEŠKA OBLAST 1 – PRAVOSUĐE

U strateškoj oblasti 1 - Pravosuđe, na osnovu prikupljenih informacija, možemo zaključiti da se aktivnosti u većem dijelu strateških programa provode uz malo ili bez značajnih zastoja, uz izuzetak strateškog programa 1.1.7 „Uspostavljanje usklađenog zakonskog okvira za tužilaštva u Federaciji BiH“ za koji je 3. MK-a prihvatila zahtjev Federalnog ministarstva pravde da se cjelokupan program izuzme iz revidiranog AP SRSP u BiH za period 2019. -2020. godine, do stvaranja pretpostavki za rješavanje predmetnog pitanja.

Na sastancima FRG 1, kao i TS ponovno se ističe posebna pažnja na prioritetne aktivnosti normativnog karaktera, kao što su izrada Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, Zakona o sudovima Bosne i Hercegovine, Zakona o Tužilaštvu Bosne i Hercegovine i Zakona o Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine. Zaključkom sa prvog sastanka TS od 12.06.2019. godine ocijenjeno je da u pogledu daljih aktivnosti vezanih uz izradu i donošenje gore navedenih propisa je potrebno da izvrši dogovor državnog i entitetskih ministara pravde u BiH, kao i predsjednika Pravosudne komisije Brčko Distrikta BiH (PK BD BiH) o principima izrade propisa, a potom i zauzimanja strateškog stava MK o daljim koracima na provođenju utvrđenih aktivnosti AP SRSP u BiH.

Od ukupno 23 programa i 46 strateških aktivnosti, 36 je ispunjenih i šest djelimično ispunjenih aktivnosti i pet u kojim postoji zastoj na provođenju.

1.1. Nezavisnost nosilaca pravosudnih funkcija i usklađenost zakona i sudske prakse u BiH

Strateški programi o nezavisnosti pravosudnih funkcija i usklađenosti zakona i sudske prakse u Bosni i Hercegovini (BiH) odnose se na:

- konsolidovanje funkcija Visokog sudskog i tužilačkog vijeća (VSTV),
- reformu žalbenog sistema Suda BiH u skladu sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (član 2. Protokola) i mišljenjem Venecijanske komisije,
- donošenje Zakona o Ustavnom sudu BiH,
- donošenje izmjena i dopuna Zakona o Tužilaštvu BiH,
- donošenje izmjena i dopuna Zakona o krivičnom postupku BiH,
- usklađivanje Zakona o platama i naknadama nosilaca pravosudnih funkcija,
- uspostavljanje usklađenog zakonskog okvira za tužilaštva u Federaciji BiH,
- unapređenje sistema finansiranja pravosudnih institucija u BiH i
- održavanje panela iz građanske, krivične i upravne oblasti.

1.1.1 Konsolidovanje funkcija VSTV-a

Analiza provedenih reformi pravosuđa finalizovana je u prethodnom periodu. Pregled aktivnosti reformi pravosuđa je urađen tokom 2013. godine i dostavljen Parlamentarnoj skupštini BiH na njihov zahtjev. Ministarstvo pravde BiH je nakon toga izradilo i uputilo Informaciju Vijeća ministara BiH koje je istu razmatralo na 100. sjednici održanoj 04.05.2017. godine, a kasnije i Parlamentarnoj skupštini BiH.

Prilikom provođenja SRSP u BiH 2008.-2012. godine iskazana je potreba da se izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u BiH konsoliduju funkcije VSTV-a, te osigura ravnoteža između njegove nezavisnosti i odgovornosti, ne dovodeći u pitanje jedinstvo VSTV-a i njegove nadležnosti, kao i uloga koju VSTV ima u uspostavljanju i jačanju vladavine prava u BiH, te da se dodatno unaprijedi postupak izbora nosilaca pravosudnih funkcija u BiH, uključujući pravo na žalbu i sudsku zaštitu. Izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u BiH potrebno je dodatno regulisati i pitanja koje se odnose na druge podoblasti pravosuđa, kao što su pitanja koja su iznijeta u okviru stručnog pregleda (misije) Evropske unije (Peer review) u VSTV-u, za koje je dat veći broj preporuka koja se odnose na: a) prevenciju i suzbijanje sukoba interesa nosilaca pravosudne funkcije u BiH i njihovu disciplinsku odgovornost, b) rad Ureda disciplinskog tužioca, uključujući ovlaštenja, c) ulogu disciplinskog tužioca, itd.

Vijeće ministara BiH je na svojoj 87. sjednici, održanoj 29.12.2016. godine, donijelo zaključak kojim je zadužilo Ministarstvo pravde BiH da, u saradnji sa VSTV-om, izradi novi Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u BiH. Spomenute institucije su zaključkom zadužene da pripreme nacrt zakona u skladu sa sugestijama iznesenim tokom rasprave na sjednici Vijeća ministara BiH, kao i sa mišljenjem Venecijanske komisije, preporukama Evropske komisije datim u Izvještaju o BiH, te preporukama Strukturisanog dijaloga o pravosuđu i drugim pitanjima vladavine prava između Evropske unije i BiH. U skladu sa ovim zaključkom, predstavnici Ministarstva pravde BiH su 04.04.2017. godine održali sastanak sa predstavnicima VSTV-a, te se usaglasili da je za provođenje zaključka Vijeća ministara BiH potrebno formirati Radnu grupu u kojoj će, osim predstavnika ove dvije institucije, učestvovati i predstavnici entitetskih ministarstava pravde i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH, sa zadatkom da izrade Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u BiH.

Ministarstvo pravde BiH je 06.04.2017. godine zatražilo imenovanje predstavnika iz navedenih institucija. Aktom od 05.05.2017. godine ministar pravde Republike Srpske je istakao značaj Strukturisanog dijaloga, te „*uvažavajući napore koji su uloženi u postizanje konsenzusa o ključnim pitanjima u reformi pravosuđa na nivou BiH, ističemo da se pitanje reforme Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH treba rješavati u okviru procesa Strukturisanog dijaloga, na način što će se principi razraditi i konkretizovati, nakon čega će Ministarstvo pravde BiH formirati Radnu grupu kao tehničku podršku za provođenje usaglašenih rješenja u okviru procesa Strukturisanog dijaloga.*“ U skladu sa navedenim, smatra da je preuranjeno formirati Radnu grupu za izradu Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u BiH.

VSTV je 18.04.2017. godine dostavio dopis Ministarstvu pravde BiH u kome ističe, da kod izmjena i dopuna Zakona o VSTV-u BiH pažnju treba usmjeriti na „*poglavlja koja regulišu imenovanja i disciplinsku odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija, ali pitanja sastava Vijeća i izbora njegovih članova, te eventualno preispitivanje liste nadležnosti Vijeća u ovoj fazi, ne bi trebale biti predmetom preispitivanja, sve dok za to VSTV ne dobije odgovarajuće ustavne garancije.*“

VSTV je u proteklom periodu pripremio vlastiti prijedlog Zakona o VSTV-u BiH koji će predstavljati polaznu platformu za predstavnika VSTV-a u Radnoj grupi za izradu navedenog propisa prema zaključku VM BiH.

Ministarstvo pravde BiH je tokom 2017. godine, nakon zatraženog imenovanja, izradilo i uputilo Vijeću ministara BiH, a kasnije i Parlamentarnoj skupštini BiH, Informaciju o stanju pravosuđa u BiH, sa posebnim osvrtom na borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije. Jedna od preporuka iz informacije je hitna potreba za revidiranjem Zakona o VSTV-u BiH u skladu sa preporukama Strukturisanog dijaloga o pravosuđu i drugim pitanjima vladavine prava između Evropske unije i BiH, kao i mišljenjem Venecijanske komisije i preporukama Evropske komisije iz Izvještaja o BiH. Zakon treba biti usmjeren na očuvanje i jačanje nezavisnosti, odgovornosti, kako članova VSTV, tako i nosilaca pravosudne funkcije, jačanje efikasnosti i kvalitetniji rad pravosuđa u BiH. Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH je na 49. sjednici, održanoj 05.07.2017. godine, povodom razmatranja ove informacije usvojio zaključak kojim je, između ostalog, obavezao Vijeće ministara BiH da, najkasnije u roku od 120 dana, pripremi i u parlamentarnu proceduru uputi izmjene i dopune Zakona o VSTV-u BiH. Uz ovaj zaključak dostavljeni su prijedlozi i zaključci koje su iznijeli poslanici u raspravi. Vijeće ministara BiH se upoznao sa navedenim zaključkom Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH na svojoj 108. sjednici, održanoj 19.07.2017. godine i zadužilo Ministarstvo pravde BiH za realizaciju navedenog zaključka Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH.

Nakon zaprimanja navedenih zaključaka, Ministarstvo pravde BiH je, u skladu sa svim zaprimljenim zaključcima, preporukama Venecijanske komisije i Strukturisanog dijaloga započelo izradu novog Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u BiH, koji će se predstaviti na sastanku Strukturiranog dijaloga o pravosuđu i drugim pitanjima vladavine prava između Evropske unije i BiH, koji će nakon toga biti ponuđen na usaglašavanje Radnoj grupi koja će biti formirana od predstavnika nadležnih institucija.

VSTV kontinuirano radi na provođenju preporuka stručnih pregleda stanja u pravosuđu (Peer Review), na osnovu kojih je usvojen i Akcioni plan prema kojem su aktivnosti vezane za Zakon o VSTV-u BiH okončane krajem juna 2018. godine. U skladu sa tim zaključena je potreba za produženjem rokova u 2018. godini. VSTV BiH na sjednici održanoj 28. i 29.06.2018. godine je usvojio Inicijativu za reviziju Zakona o VSTV BiH, koja je dostavljena Evropskoj komisiji i Ministarstvu pravde BiH. Prilikom pripreme inicijative VSTV-a u obzir su uzete preporuke iz stručnog pregleda izvještaja o Poslovniku VSTV-a, disciplinskog postupka, imenovanja, ocjenjivanja i finansijskih izvještaja, kao i mišljenja Venecijanske komisije.

Ministar pravde BiH je 17.08.2018. godine, donio Rješenje o formiranju Radne grupe za pripremu nacrta Zakona o VSTV BiH.

Na sjednici VSTV-a održanoj 05. i 06.09.2018. godine usvojen je ažurirani Akcioni plan za provođenje preporuka stručnih pregleda. Nije bilo značajnih inicijativa u daljem razvoju na provedbi aktivnosti predmetnog programa. Iz tog razloga je na sastanku FRG i TS zaključeno da je, na osnovu zaprimljenog dopisa Ministarstvo pravde Republike Srpske (MP RS) po zatraženim informacijama o provođenju SRSP u BiH, potrebno da se na strateškom nivou dogovore principi o izradi navedenog propisa, a što je dodatno razlog zašto MP RS nije uzimalo učešća na pozive MP BiH u radu imenovane Radne grupe cijeneći da su principi pretpostavka u radu. Na temelju navedenog FRG i TS su uputili obavijest predsjedavajućem MK o prijedlogu MP RS, a koji je na osnovu toga 14.06.2019. godine u Prozoru/Rami organizirao i održao sastanak s entitetskim ministrima pravde i predsjednikom PK BD BiH s temama izrade Zakona o VSTV, Zakona o sudovima BiH i procesuiranju predmeta ratnih zločina. Na sastanku je zaključeno postojanje potrebe hitnog nastavka na izradi navedenih propisa unutar radne grupe, ali da za to je potrebno precizirati principe rada i ispunjavanje jedne od ključnih pretpostavki za nastavak rada je i uspostavljanje vlasti na državnoj i nivou Federacije BiH.

1.1.2 Reforma žalbenog sistema Suda BiH, u skladu sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (član 2. Protokola) i mišljenjem Venecijanske komisije

U 2017. godini nastavljene su aktivnosti privremene radne grupe, koja je u martu 2008. godine izradila tehničko mišljenje o institucionalnoj reformi žalbenog sistema u Sudu BiH. Ministarstvo pravde BiH je ranije pripremio nacrt Zakona o sudovima BiH, kojim se osniva samostalan žalbeni sud BiH, odvojen od prvostepenog Suda BiH i jasnije se definiše krivična nadležnost Suda BiH. Nacrtom ovog zakona osigurava se očuvanje podudarnosti odredaba ovog Zakona o sudovima BiH sa odgovarajućim odredbama Zakona o VSTV-u BiH, posebno onima kojima se utvrđuju nadležnosti VSTV-a za izbor, imenovanje, razrješenje i ocjenu rada nosilaca pravosudnih funkcija u BiH. U julu 2017. godine održana je TAIEX radionica u vezi određivanja krivične nadležnosti sudova BiH, a nakon toga i ministarski sastanak u okviru Strukturiranog dijaloga o pravosuđu i drugim pitanjima vladavine prava između Evropske unije i BiH.

Pristup koji su predložili stručnjaci iz zemalja članice Evropske unije prihvatili su svi učesnici, kao dobru osnovu za nastavak diskusije, a dalje aktivnosti u vezi preciziranja određenih odredbi trebaju biti predmetom daljeg rada na reformi. Posebno se ističe namjera daljeg rada u pravcu postizanja dogovora o krivičnoj nadležnosti na osnovu člana 83. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, a koji, između ostalog, uključuje teška krivična djela kao što su terorizam, organizovani kriminal i korupcija.

Na održanom sastanku Strukturiranog dijaloga EU i BiH, polovinom 2018. godine, dogovoreno je da se na MK preciziraju i usaglase sporna pitanja, dalji koraci i aktivnosti na finalizaciji Nacrta zakona o sudovima BiH. Sa tim u svezi, a na prijedlog FRG 1, TS je delegirao predmetno pitanje MK-a. Kao što je to spomenuto kod prethodnog pitanja na sastanku ministara pravde BiH i entiteta, i predsjednika PK BD BiH ovo pitanje bilo predmetom sastanka održanog 14.06.2019. godine u Prozoru/Rami.

1.1.3 Donošenje Zakona o Ustavnom sudu BiH

SRSP u BiH je predviđao da se do kraja perioda važenja strateškog okvira, 2018. godine realizuju aktivnosti ovog strateškog programa, a koje zbog rizika političkog okruženja da unutar Strukturisanog dijaloga dođe do rješenja nije došlo. Revidirani AP SRSP u BiH za period 2019. i 2020. godine, kojeg je podržala 3. MK i uputila u proces odobravanja, je uključio i produžetak rada na predmetnom programu i pratećim aktivnostima sa rokom 2020. godine. Revidirani AP SRSP u BiH usvojen na nivou Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH sa rezervom na predmetni program. Vlada Federacije BiH na 174. sjednici, održanoj 13.03.2019. godine, donijela je zaključak da se daje saglasnost na Revidirani AP SRSP u BiH za period 2019. – 2020. godine uz izuzetak, odnosno izuzimanje tri aktivnosti vezane za besplatnu pravnu pomoć na nivou Federacije BiH. Ministarstvo pravde RS je svojim dopisom od 6.2.2019. godine izvijestilo MP BiH da u pogledu Revidiranog AP SRSP u BiH za period 2019. – 2020. godine se ništa ne dodaje već da se radi o aktivnostima koje nisu ispunjene (iz prethodnog AP SRSP u BiH za period 2014. – 2018. godine) i za iste se rokovi produžuju, kao i o nastavku ispunjenih aktivnosti, te da je stav MP RS u pogledu Revidiranog AP ostao isti kao i u pogledu prethodnog AP.FRG je ovaj strateški program kandidovala za raspravu na sastanku TS. Na sastanku TS je zaključeno da je što prije je potrebno inicirati održavanje sastanka državnog i entitetskih ministara i predsjednika PK BD BiH kako bi se usaglasili stavovi i dogovorili osnovni principi u svezi ključnih reformskih zakona (Zakon o VSTV-u BiH, Zakon o sudovima BiH, Zakon o tužilaštvu BiH, Zakon o Ustavnom sudu BiH).

FRG 1 TS je zaključio i uputio MK dodatno razmatranje predmetnog programa i donošenje strateške odluke o preduzimanju daljih aktivnosti.

1.1.4 Donošenje izmjena i dopuna Zakona o Tužilaštvu BiH

Donošenje izmjena i dopuna Zakona o Tužilaštvu BiH u uskoj je vezi sa Zakonom o sudovima BiH, te je stoga u zavisnosti od završetka izrade Nacrta zakona o sudovima BiH.

1.1.5 Donošenje izmjena i dopuna Zakona o krivičnom postupku BiH

U paketu sa Zakonom o sudovima BiH i Zakonom o Tužilaštvu BiH bit će potrebno izraditi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku (ZKP) BiH.

Pored gore navedenog, Ministarstvo pravde BiH je u 2017. godini imenovalo komisiju i pristupilo izradi Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku BiH, a u cilju provođenja odluke Ustavnog suda BiH, broj U-5/16, vezano za posebne istražne radnje. Članovi komisije, osim iz Ministarstva pravde BiH su i predstavnici i entitetskih ministarstava pravde i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH.

Tokom 2018. godine je izrađen i upućen Nacrt ovog zakona Vijeću ministara BiH u dalju proceduru. Zakon je usvojen i objavljen u „Sl. glasniku BiH“, broj 65/18, od 21.09.2018. godine. Međutim, u proteklom izvještajnom periodu je prikupljen veći broj inicijativa za izmjene i dopune ZKP BiH i sve su objedinjene u jednu informaciju, a u svrhu formiranja radne grupe koja bi pristigle inicijative detaljno razmotrila te ocijenila opravdanost istih. U proteklom periodu je zatraženo i imenovanje predstavnika VSTV, entiteta i PK BD BiH, te po jednog predstavnika iz Suda BiH i Tužilaštva BiH u rad pomenute radne grupe.

Iako nije bilo predviđeno SRSP u BiH, Vlada Republike Srpske kao predlagač Zakona, odnosno Ministarstvo pravde Republike Srpske kao obrađivač zakona, pristupilo je izradi Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske po hitnom postupku radi usklađivanja sa odredbama Krivičnog zakonika Republike Srpske („Sl. glasnik RS“, broj 64/17) u pogledu krivičnih djela za koje se mogu odrediti istražne radnje i izmjena u pogledu nadležnosti i trajanju istražnih radnji u skladu sa standardima Evropskog suda za ljudska prava. Isto tako pripremljen je i usvojen Zakon o izmjenama Zakona o krivičnom postupku RS („Sl. glasnik RS“, broj 66/18) kojim se propisuje da se posebne istražne radnje mogu odrediti za krivična djela protiv ustavnog uređenja, protiv čovječnosti i međunarodnog prava, terorizma, kao i za krivična djela za koja se prema Krivičnom zakonu može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna.

1.1.6 Usklađivanje Zakona o platama i naknadama nosilaca pravosudnih funkcija

U skladu sa zaključkom VSTV-a, Sekretarijat VSTV-a je dopunio ranije izrađenu analizu plata i naknada sudija i tužilaca na svim nivoima, članova VSTV-a, kao i administrativnog osoblja u tim institucijama i priprema prijedlog preporuka koji bi bili dostavljeni izvršnim vlastima u BiH na razmatranje. U skladu sa strateškim planom VSTV-a pitanje ujednačenosti plata i naknada ponovo je krajem 2018. godine razmatrano na sastanku Stalne komisije za legislativu VTSV BiH. Krajem 2018. i početkom 2019. godine razmatrana je i Analiza zakona o platama sudija i tužilaca u BiH. Na sjednici VSTV-a u martu 2019. godine usvojen je zaključak da se pokušaju iznaći rješenja za određena pitanja koja se odnose na materijalni položaj sudija i tužilaca (prije svega neharmoniziranost plata i naknada), koja bi se razmatrala na nekoj od sljedećih sjednica VSTV-a.

Tokom ranijeg perioda predmetne analize su izrađene u Republici Srpskoj i Brčko distriktu BiH.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platama i drugim naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama na nivou BiH dostavljen je Parlamentarnoj skupštini BiH 13.09.2017. godine, koja je razmatrali i odbila navedeni prijedlog Zakona.

Plate sudija i tužilaca u Republici Srpskoj regulisane su Zakonom o platama i naknadama sudija i tužilaca u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 66/14, 60/15 i 66/18).³

Vlada Republike Srpske je na 19. sjednici od 10.05.2019. godine utvrdila Prijedlog zakona o dopuni Zakona o platama zaposlenih u institucijama pravosuđa Republike Srpske, po hitnom postupku. Narodna skupština Republike Srpske 13.06.2019. godine usvojila je, također, po hitnom postupku na 5. redovnoj sjednici Prijedlog zakona o dopuni Zakona o platama zaposlenih u institucijama pravosuđa. Usvajanjem ovog zakona izjednačava se status i utvrđuje ravnopravan položaj policijskih službenika u Ministarstvu unutrašnjih poslova i ovlaštenih službenih lica u institucijama pravosuđa Republike Srpske.

U Brčko distriktu BiH plate sudija i tužilaca regulisane su Zakonom o platama i drugim naknadama sudija i tužilaca u Brčko distriktu BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 1/06 i 21/14). PK BD BiH je uradila analizu plata nosilaca pravosudnih funkcija i administrativnog osoblja u pravosudnim institucijama BD BiH. Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH je usvojila i u skuštinsku proceduru uputila prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platama i drugim naknadama sudija i tužilaca u Brčko distriktu BiH. Navedeni Prijedlog Zakona je urađen u svrhu usklađivanja sa zakonima o platama sudija i tužilaca u BiH.

Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo je u 2017. godini pripremio Prednacrt zakona o platama i naknadama u organima vlasti Kantona Sarajevo, kojim se regulišu plate i naknade državnim službenicima i namještenicima zaposlenim u Općinskom i Kantonalnom sudu u Sarajevu.

³Zakonom o platama i naknadama sudija i tužilaca u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 66/14, 60/15 i 66/18) je propisano da se plate neće povećavati sve dok prosječna mjesečna neto plata u Republici Srpskoj izračunata za kalendarsku godinu ne dostigne ili ne bude veća od 1.000,00 KM.

U toku 2018. godine utvrđen je Nacrt zakona o platama i naknadama u organima vlasti Kantona Sarajevo, te je o istom provedena javna rasprava, a prema Programu rada Ministarstva pravde i uprave Kantona Sarajevo za 2019. godinu planirano je stavljanje u proceduru Prijedloga ovog zakona u martu mjesecu.

Tokom prvih šest mjeseci 2018. godine analizirane su plate administrativnog osoblja u pravosudnim institucijama Zeničko-dobojskog kantona i donesen je Zakon o platama i naknadama u organima vlasti Zeničko-dobojskog kantona („Sl. novine ZDK“, broj 1/18), kao i implementacijski akti koji su proizlazili iz Zakona, a isti se primjenjuju i na administrativno osoblje zaposleno u pravosudnim institucijama Zeničko-dobojskog kantona.

1.1.7 Unapređenje sistema finansiranja pravosudnih institucija u BiH

Zakonom o VSTV-u BiH je propisana nadležnost VSTV-a za donošenje smjernica za pripremanje budžeta pravosudnih institucija u BiH, a što se kontinuirano i vrši.

Prema ranijim podacima VSTV-a, već duži niz godina, utvrđena je tendencija rasta budžetskih izdvajanja za finansiranje pravosudnih institucija u BiH, što ukazuje na dalje izazove u pogledu provođenja predmetnog programa.

Obuke iz oblasti pripreme budžeta su dijelom programa obuke rukovodilaca pravosudnih institucija koje provode CEST-ovi, te su kontinuiranog karaktera. Većina rukovodilaca pravosudnih institucija je prisustvovala barem jednoj obuci iz ove oblasti.

Tokom 2018. godine poseban program obuke je organizovan od strane USAID projekta za tužilaštva u BiH. Pored ostaloga obuke iz oblasti finansija u proteklom periodu su bile organizovane i od strane ministarstava finansija u BiH.

U Republici Srpskoj, Ministarstvo finansija provodi obuke za rukovodioce i šefove računovodstva pravosudnih institucija u pogledu budžeta i korištenja programa za unapređenja budžeta.

I u Brčko distriktu BiH obuka iz oblasti programskog budžeta se provodi kako za rukovodioce, tako i za službenike pravosudnih institucija.

VSTV u procesu pripreme budžeta provodi aktivnosti uključivanja predstavnika izvršnih i zakonodavnih vlasti u BiH. U septembru 2018. godine VSTV BiH je organizovao konsultacije u vezi budžeta pravosudnih institucija sa nadležnim izvršnim i zakonodavnim vlastima. Nacrti budžeta tokom 2018. godine su usvojeni u Republici Srpskoj, Federaciji BiH, Srednjobosanskom, Bosansko-Podrinjskom, Hercegovačko-Neretvanskom, Zapadno-Hercegovačkom, Posavskom i Kantonu 10. Tokom 2019. godine usvojeni su budžeti u Zeničko-Dobojskom, Tuzlanskom, Sarajevskom i Unsko-Sanskom kantonu. Tokom pripreme budžeta na nekim nivoima su vršene intenzivne konsultacije, dok u pojedinim slučajevima nije bilo mogućnosti za intervencije pravosudnih institucija. U skladu s tim nadalje će biti potrebno poduzeti aktivnosti za razvijanje dijaloga između pravosudnih institucija i izvršnih vlasti kako bi se unaprijedili budžetski prijedlozi, a time i finansiranje pravosudnih institucija.

U Republici Srpskoj, zakonima o sudovima i javnim tužilaštvima, propisuje se da sredstva za rad sudova i javnih tužilaštava se osiguravaju u budžeta Republike Srpske, a na prijedlog Ministarstva pravde Republike Srpske, koji se dostavlja VSTV-u na davanje sugestija.

Saradnja između Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH, koja je nadležna za pripremanje i predlaganje budžeta svih pravosudnih institucija i zakonodavnih i izvršnih organa Brčko distrikta BiH je na zadovoljavajućem nivou.

Prema podacima VSTV-a, u izvještajnom periodu usvojeni su budžeti na većini nivoa vlasti (izuzev institucija BiH). VSTV je kontinuirano pratio proces usvajanja budžeta. Na nekim od nivoa vlasti je budžet usvajan uz visok nivo konsultacija predstavnika izvršnih vlasti i pravosuđa, dok je na nekim od nivoa vlasti budžet usvojen bez javne rasprave i bez mogućnosti konsultacija.

Od dostavljenih informacija za potrebe Izvještaja, u Posavskom kantonu, izrada, konsultacije i usvajanje budžeta je na zadovoljavajućem nivou, a u Zeničko-dobojskom kantonu se u redovitoj proceduri priprema i usvaja budžet.

1.1.9 Održavanje panela iz građanske, krivične i upravne oblasti

U cilju postizanja veće usklađenosti sudske prakse u BiH krajem 2018. godine su održani paneli za ujednačavanje sudske prakse iz krivične oblasti na temu „Princip-Ne bis in idem-u predmetima ratnih zločina“ i temu „Odmjeravanje kazne u predmetima ratnih zločina“. Zapisnik sa spomenutih Panela je upućen početkom 2019. godine. U izvještajnom periodu usaglašena pravna shvatanja su verifikovana na krivičnim odjeljenjima najviših sudova. U toku je izrada obrazloženja uz usaglašena pravna shvatanja, radi objave. U Republici Srpskoj, Vrhovni sud redovno održava sjednice odjela sudske prakse i učestvuje na sastancima panela s ostalim sudovima, kao najvišim instancama za ujednačavanje sudske prakse, čime se osigurava veća pravna sigurnost građana.

1.2. Efikasnost i učinkovitost pravosudnih institucija u BiH

Strateški programi o efikasnosti i učinkovitosti pravosudnih institucija u BiH odnose se na: provođenje odgovarajućih mjera u cilju:

- smanjenja zaostalih predmeta u izvršnom postupku,
- povećanje efikasnosti istraga u krivičnom postupku u BiH,
- unapređenje sistema alternativnog rješavanja sporova u BiH,
- rasterećenje pravosudnih institucija u BiH izmještanjem pojedinih postupaka i prenosa ovlaštenja,
- praćenje primjene zakona o sudovima, tužilaštvima i svih procesnih zakona,
- osiguranje organizacionih, infrastrukturnih i materijalno-tehničkih pretpostavki za rad pravosudnih institucija u BiH,
- unapređenje vještina rukovođenja pravosudnim institucijama u BiH,
- unapređenje sistema za praćenje efikasnosti i kvalitete rada sudija, tužilaca i stručnih saradnika i unapređenje i
- usklađivanje statusa zaposlenog osoblja u pravosudnim institucijama u BiH.

1.2.1 Provesti odgovarajuće mjere sa ciljem smanjenja zaostalih predmeta u izvršnom postupku

Prvostepeni sudovi su sačinili svoje godišnje planove starih predmeta u januaru 2019. godine. Drugostepeni i vrhovni sudovi sačinjavaju planove na kvartalnom nivou, uz podršku jedinice za efikasnost VSTV-a. Provođenje navedenih planova se prati kontinuirano kroz izvještaje o provođenju. Do sada je izrađeno 11 izvještaja, koji se objavljuju na web-stranici pravosuđa (objava se vrši tromjesečno).

Vijeće je u novembru 2018. usvojilo novo Uputstvo za izradu planova rješavanja predmeta po referatu, te je u prva dva mjeseca sudovima pružena podrška pri izradi planova za 2019. godinu prema novom Uputstvu. U prvom kvartalu 2019. godine prema odredbama novog Uputstva sudovi su riješili 60.178 najstarijih predmeta. Izvještaj je objavljen na internet stranici VSTV BiH.

Sudovi su planovima za rješavanje predmeta u 2019. godini predvidjeli riješiti 158.470 najstarijih predmeta. U periodu 01.01.-31.03.2019. u sudovima Federacije BiH ukupno je riješeno 39.010 predmeta iz planova rješavanja predmeta. Istovremeno, sudovi u Republici Srpskoj su riješili 19.280 predmeta, sudovi Brčko distrikta BiH 715 predmeta dok je Sud BiH riješio 610 najstarijih predmeta iz planova rješavanja predmeta.

U skladu sa preporukama Pododbora za slobodu, pravdu i sigurnost formirana je Radna grupa za unapređenje izvršnog postupka i reviziju zakona o izvršnom postupku. U aprilu 2018. godine Radna grupa je održala prvi sastanak. Članovi Radne grupe su nadležna entitetska ministarstva i Ministarstvo pravde BiH, kao i Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH, a podršku radu pruža VSTV. Usvojene izmjene i dopune zakona o izvršnom postupku će bit prosljeđene u daljnju zakonodavnu proceduru kao prijedlog Radne grupe za unapređenje izvršnog postupka.

Radna grupa će analizirati dva modela izvršenja – sistem privatnih i sistem javnih izvršilaca radi predlaganja mogućeg izmještanja izvršnih predmeta sa sudova u fazi provođenja izvršenja. Operativni cilj radne grupe je da do sredine 2019. godine sačini prijedloge za izmjene i dopune postojećih zakona o izvršnom postupku u cilju poboljšanja i efikasnosti izvršnog postupka.

U 2017. godini Ministarstvo pravde Republike Srpske je izradilo i uputilo u proceduru usvajanja izmjene i dopune Zakona o izvršnom postupku, kojim svi računi za pružanje usluga (telekomunikacionih i dr.) imaju status vjerodostojne isprave, čime se nastoji smanjiti broj tužbi u sporovima male vrijednosti. Izradi zakona se pristupilo, jer se pred osnovnim sudovima u Republici Srpskoj, u toku svake godine, u prosjeku podnese oko 25.000 tužbi u sporovima male vrijednosti, od čega je oko 16.000 tužbi, u kojima vrijednost spora ne prelazi 1.500 KM. Pristupilo se i izmjeni Zakona o sudskim taksama, u dijelu visina taksene tarife, za prijedlog da se dozvoli izvršenje do vrijednosti spora od 3.000,00 KM.

Narodna skupština Republike Srpske je na 23. sjednici, u periodu od 06.02.2018. do 22.03.2018. godine, usvojila Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku, kojim se kao vjerodostojne isprave propisuju računi ili izvodi za telekomunikacijske usluge i RTV takse, te odluke i knjigovodstveni izvod za članarine Advokatske komore Republike Srpske.

Ministarstvo pravde Republike Srpske je, u okviru prevazilaženja problema rješavanja starih i drugih neriješenih predmeta u pravosudnim institucijama, pristupilo izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku 2012. godine, kada je propisan izvršilac po ugovoru, a 2014. godine u Osnovnom sudu u Banja Luci uveden je SOKOP program koji je namijenjen za prijem i obradu prijedloga predmeta za izvršenje na osnovu vjerodostojne isprave.

U Brčko distriktu BiH, svake godine se donose planovi rješavanja predmeta u sudovima i Tužilaštvu Brčko distrikta BiH. Njihova realizacija se prati prema uputstvima VSTV, prema kojem se vrši izvještavanje.

U okviru Osnovnog i Apelacionog suda Brčko distrikta BiH su preduzete sve mjere i aktivnosti za uspostavljanje efikasnog izvršnog postupka u rješavanju komunalnih predmeta (npr. povećan broj sudskih izvršilaca, raspoređen veći broj sudija i stručnih saradnika na izvršnom referatu).

Od pravosudnih institucija na kantonalnom nivou na osnovu dobivenih informacija, plan o rješavanju zaostalih predmeta je donesen u Zeničko-dobojskom kantonu.

U okviru aktivnosti iz Akcionog plana za provođenje mjera i aktivnosti na unapređenju naplate komunalnih usluga u Kantonu Sarajevo, koji je donijela Vlada Kantona Sarajevo u martu 2017. godine, Ministarstvo pravde i uprave, pored ostalog, uputilo je prema Federalnom ministarstvu pravde inicijativu za izmjene i dopune Zakona o izvršnom postupku.

U Općinskom sudu u Sarajevu najveći problem predstavlja veliki broj komunalnih predmeta, koje se nastoje riješiti kroz mjere i aktivnosti posebnog Akcionog plana Vlade Kantona Sarajevo donesenog početkom 2017. godine i rezultati su već mjerljivi kroz značajno smanjen broj sudskih predmeta ove vrste i uvećanu naplatu komunalnih usluga u milionskim iznosima. Međutim, bez reforme izvršnog postupka kroz unapređenje postojećeg zakonodavnog okvira - Zakona o izvršnom postupku u cilju izmještanja izvršnog postupka iz suda, nije moguće postići dugoročne rezultate, te je u tom pravcu upućena inicijativa Federalnom ministarstvu pravde. Federalno ministarstvo pravde je u dva navrata upućivalo izmjene i dopune Zakona o izvršnom postupku, a koje su rezultat rada radne grupe s VSTV-om. Iako upućene u proceduru usvajanja navedene izmjene i dopune nisu podržane od strane Parlamenta Federacije BiH.

Takođe, jedan od problema je i primjena odredbi člana 104. Zakona o prekršajima Federacije BiH, kojima je regulisan postupak izvršenja novčane kazne prinudnim putem i neprovodiv je, kao i problem primjene odredbi člana 33. i 40. Zakona o stečajnom postupku Federacije BiH od dana objavljivanja presude Ustavnog suda Federacije BiH kojom je utvrđeno da navedeni članovi nisu u saglasnosti s Ustavom Federacije BiH.

Federalno ministarstvo pravde je pripremlilo nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prekršajima Federacije BiH kojim se između ostalog uređuje pitanje prinudne naplate novčanih kazni, te se istim propisuje nadležnost Porezne uprave Federacije BiH za obavljanje poslova prinudne naplate. S obzirom na to da nije dobivena saglasnost Federalnog ministarstva finansija u smislu osiguranja dodatnih finansijskih sredstava za provođenje ovog zakona, nacrt Zakona se sa tom informacijom dostavlja Vladi Federacije BiH radi donošenja odluke o predloženom zakonskom rješenju.

U skladu sa presudom Ustavnog suda Federacije BiH, a u vezi izmjena čl. 33. i 40. Zakona o stečajnom postupku, Federalno ministarstvo pravde je po istim i postupilo te pripremlilo nužne izmjene i dopune. Izmjene i dopune Zakona o stečajnom postupku Federacije BiH su upućene u proceduru usvajanja i tokom juna usvojene. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stečajnom postupku su objavljene u „Službenom glasniku Federacije BiH“, broj 52/18 od 04.07.2018 godine.

Pored gore spomenutih pitanja mnoga druga neriješena pitanja (neusklađenost zakona sa Zakonom o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Federacije BiH, nedostatak propisa kojim se regulišu troškovi branilaca po službenoj dužnosti u krivičnom postupku) bila su predmetom pažnje i analize pri Federalnom ministarstvu pravde u prethodnom periodu.

Shodno navedenom, a po pitanju odbrane po službenoj dužnosti Federalno ministarstvo pravde je radilo na izmjenama i dopunama Zakona o advokaturi Federacije BiH.

Razlog za donošenje zakona je utvrđivanje pravnog osnova za donošenje posebnog podzakonskog akta kojim bi bilo uređeno pitanje nagrade za rad advokata po službenoj dužnosti. U Federaciji BiH je u primjeni Zakon o advokaturi Federacije BiH koji predviđa donošenje Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata, ali ne sadržava odredbu kojom bi bio uređen rad advokata po službenoj dužnosti.

Kako primjena aktuelne tarife proizvodi značajna finansijska opterećenja po budžete, bilo je neophodno dopuniti Zakon o advokaturi Federacije BiH i definisati pravni osnov za uređenje ove oblasti podzakonskim aktom, koji bi donio federalni ministar pravde.

Predloženo rješenje u osnovi je slično zakonskom rješenju u Hrvatskoj i Srbiji gdje je nagrada za rad advokata po službenoj dužnosti propisana podzakonskim propisom koji donosi ministar pravosuđa, dok aktuelno zakonodavstvo u Republici Srpskoj predviđa da visinu nagrade i naknade za odbrane po službenoj dužnosti utvrđuje Vlada Republike Srpske, a na prijedlog ministra pravde.

U skladu sa tim izrađeni Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o advokaturi Federacije BiH je upućen u junu prema Vladi Federacije BiH, a koja je isti utvrdila na svojoj 148. sjednici održanoj 24.07.2018. godine.

Prijedlog je upućen po hitnom postupku u parlamentarnu proceduru. Za hitni postupak se odlučilo u cilju smanjenja finansijskih opterećenja odgovarajućih budžeta zbog troškova za isplatu nagrada.

Kanton Sarajevo izdvaja sve veća sredstva za izvršenje odluka Ustavnog suda BiH po apelacijama građana podnesenim radi dužine trajanja postupka pred sudovima u Kantonu Sarajevo, a što obavezuje Vladu Kantona Sarajevo na isplatu naknade na ime nematerijalne štete zbog kršenja prava na donošenje odluke suda u razumnom roku (postupci traju preko 10 godina, pa i sporovi iz radnog odnosa koji su hitnog karaktera). Primjećuje se i trend rasta broja odluka Ustavnog suda BiH u pogledu izvršenja. U 2017. godini Vladi Kantona Sarajevo dostavljene su na izvršenje 42, a u 2018. 45⁴ odluka Ustavnog suda BiH u značajnom finansijskom iznosu. U sklopu informacija o broju predmeta prema kojima je usvojena apelacija Ustavnog suda BiH, a povodom kršenja prava na razuman rok, VSTV BiH je zabilježio da je apelantima dosuđeno 6,4 miliona KM.

Takođe, iz istog razloga, pokreću se postupci i pred Evropskim sudom za ljudska prava, čime se pored prouzrokovanja velikih finansijskih obaveza za Kanton Sarajevo, direktno nanosi šteta ugledu BiH (u 2017. godini obaveze Vlade Kantona Sarajevo iznosile su 27.383 KM, u četiri predmeta). Za primjer jednim dostavljenim predmetom od strane Evropskog suda predložena je prijateljska nagodba za isplatu 52 aplikanta u iznosu od po 1.800 eura na ime naknade nematerijalne štete i po 250 eura na ime troškova i izdataka. Za ovu namjenu u Budžetu Kantona Sarajevo za 2018. godinu bilo je predviđeno ukupno 200.000 KM.

Zakonom o javnim tužilaštvima Republike Srpske propisano je da se stručni saradnik u javnim tužilaštvima imenuje na osnovu javnog konkursa, na neodređeno vrijeme, prema kriterijima za broj stručnih saradnika, što određuje glavni republički javni tužilac. Stručni saradnici⁵ mogu vršiti sve radnje u postupcima za izdavanje krivičnog naloga pred sudovima, a u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku Republike Srpske na osnovu zahtjeva i posebnog ovlaštenja glavnog okružnog javnog tužioca.

Zakonom o Tužilaštvu Brčko distrikta BiH i Zakonom o službenicima i namještenicima u pravosuđu Brčko distrikta BiH regulisan je status stručnih saradnika.

VSTV je izradio preliminarnu analizu koja obuhvata sve aspekte statusa dodatnih sudija.

Ministarstvo pravde Republike Srpske je u 2017. godini dalo saglasnost na produženje mandata za pet dodatnih sudija u Osnovnom sudu u Banja Luci i po jednog sudije u osnovnim sudovima u Prijedoru, Prnjavoru i Trebinju.

Iako nije predviđeno strateškim okvirom u 2018. godini je upućen u proceduru usvajanja Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku, kao i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim taksama koji je usvojila Narodna skupština RS na svojoj 28. posebnoj sjednici od 04.07.2018. godine, a objavljeni su u Sl. glasniku RS, broj 66/18..

U Brčko distriktu BiH trenutno ne postoji potreba za povećanjem broja redovnih i dodatnih sudija.

Na osnovu zaprimljenih informacija jedino u Posavskom kantonu ne postoji potreba za povećanje broja redovnih i dodatnih sudija po pitanju postupanja po smanjenom broju predmeta, a u odnosu s na prošlogodišnje stanje.

1.2.2 Povećanje efikasnosti istraga u krivičnom postupku u BiH

U okviru aktivnosti projekta „Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa“⁶ pratila se primjena Uputstva o saradnji tužilaca i ovlaštenih službenih osoba (OSO) u provođenju radnji dokazivanja tokom istrage.

⁴ Izvor: Baza podataka na portalu Ustavnog suda BiH, (<http://www.ccbh.ba/odluke/>)

⁵ Stručni saradnik pomaže tužiocu u njegovom radu, izrađuje nacрте tužilačkih odluka, proučava pravna pitanja, sudsku praksu i pravnu literaturu, izrađuje nacрте pravnih shvatanja, te obavlja samostalno ili pod nadzorom i po uputstvima tužioca i druge poslove.

⁶ Naziv projekta: „Podrška pravosuđu u BiH - Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa“ - usvojen na sjednici VSTV-a održanoj 24. i 25.09.2014. godine u trajanju od 12./2014. godine do 11./2018. godine. – Izvor: <http://www.pravosudje.ba/projekti>.

Strateški forum rukovodilaca tužilaštava i policijskih tijela predložio je tokom 2017. godine dopunu Uputstva radi optimalnog regulisanja postupanja po prijavama anonimnih podnosilaca. Projekt u okviru ovih aktivnosti inicirao je uspostavljanje zajedničkih timova tužilaštava i nadležnih policijskih agencija, koji su već formirani na području Banja Luke, Zenice i Sarajeva.

U prvoj polovini 2018. godine potpisan je Memorandum o saradnji institucija koja se bave edukacijom OSO i tužilaca. Održana je radionica na kojoj se definisao praktični mehanizam saradnje. Zakazan je skup sastanaka kao rezultat dogovora postignutog na radionici između institucija koje se bave edukacijom tužilaca i OSO.

Na osnovu Memoranduma o saradnji između policijskih i pravosudnih institucija nadležnih za edukaciju održavaju se redovni sastanci edukaciono-koordinacionog foruma kojeg čine predstavnici CEST-ova FBiH i RS-a, Policijske akademije FMUP-a, Uprave za policijsko obrazovanje MUP-a RS-a, Agencije za školovanje i stručno usavršavanje kadrova Mostar, Centra za obuku Granične policije BiH, Policije BD BiH, Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH, Obavještajno sigurnosne agencije i Oružanih snaga BiH. Posljednji sastanak održan je početkom aprila 2019. godine.

Strateški forum rukovodilaca tužilaštava i policijskih tijela preuzeo je praćenje primjene Uputstva o saradnji OSO i tužilaca, te u svom mandatu daje ocjenu primjene i u skladu s tim predlaže važenje Uputstva ili njegove izmjene.

U Sarajevu je 22.1.2019. godine održan okrugli sto „Saradnja tužilaštava i policijskih tijela u okviru uspostavljenih operativnih foruma“, na kome je učesće uzelo više od 40 predstavnika tužilaštava i policijskih tijela. Tokom ove konferencije prezentirana je i publikacija „Vodič o forenzičkim kapacitetima u BiH“. 14.03.2019. godine- Tužilaštvo FBiH je u Sarajevu organiziralo četrnaesti sastanak rukovodilaca tužilaštava i policijskih agencija na strateškom nivou. Teme sastanka su ble preporuke Evropske komisije iz oblasti organiziranog kriminala i korupcije (Peer Review preporuke) i implementacija državne Strategije za borbu protiv korupcije 2015.-2019, a kao jedan od zaključaka je bilo iniciranje izrade plana Strateškog foruma za 2019. godinu. 29.05.2019. godine održan je i sastanak strateškog foruma zvaničnika tužilačkih i policijskih institucija sa nivoa BiH, entiteta i Brčko Distrikta na kojem su ključne teme bile unapređenje rada i saradnje između tužilačkih i policijskih struktura u borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala s cilju što kvalitetnijeg dokumentovanja i dokazivanja krivičnih djela korupcije u sudskim postupcima. Dodatne teme sastanka su saradnji tužilaštava i policije u istraživanju ratnih zločina, kao i o usvajanju Plana rada Strateškog foruma za 2019. godinu.

U okviru programa obuka CEST-ova RS i FBiH za 2019. godinu su predviđene edukacije kojim se cilja efikasnosti istraga u krivičnom postupku u BiH.

VSTV BiH je organiziralo 26.03.2019. godine u Sarajevu regionalnu konferenciju "Saradnja tužilaštva i policije u segmentu odnosa s javnošću", gdje su kao ključna pitanja identificirana: internu komunikaciju i nedostatak sinhronizacije između informacija koje objavljuju tužilaštva i policijske agencije.

Tokom 2018. godine, u Centru za obuku OSA/OBA BiH u Banjoj Luci održan je radni sastanak između predstavnika tužilaštava svih nivoa u BiH i predstavnika OSA/OBA BiH na kojem su teme bile suprotstavljanje organiziranom kriminalu i sigurnosnim prijetnjama, provođenja odredbi Zakona o zaštiti tajnih podataka i ulogi tijela vlasti u njegovoj primjeni, s fokusom na procesu prikupljanja i obrade informacija, te zaštite podataka, uz prezentaciju studije slučaja.

Sredinom 2018. godine održano je niz radionica pod nazivom "Finansijske istrage u predmetima krivičnih djela pranja novca" projekta saradnje institucija vlasti i organizacija civilnog društva. Seminari su se održali širom regije u Podgorici, Sarajevu i Beogradu uz pomoć Asocijacije za demokratske inicijative, Centra za monitoring i istraživanje Crne Gore i Transparentnost Srbije.

U Republici Srpskoj 2014. godine potpisan je Sporazum između Ministarstva unutrašnjih poslova i Republičkog javnog tužilaštva o saradnji, te smjernice o postupanju policije i javnog tužilaštva u odnosima sa medijima i informisanju.

Tužioci Tužilaštva Brčko distrikta BiH prošli su obuke na teme primjene Uputstva o saradnji tužilaca i ovlaštenih službenih osoba u provođenju radnji dokazivanja tokom istrage, a učestvuje se u praćenju njegove primjene i putem strateškog foruma glavnih tužilaca i rukovodilaca policijskih agencija, te utvrđuju mjere za unapređenje saradnje tužilaca i ovlaštenih službenih osoba.

Tokom 2017. i 2018. godine nastavljeno je održavanje radionica sa ciljem organizacije obuke u svim tužilaštvima u BiH. U prvoj polovini 2017 godine dogovoren je i Memorandum o saradnji CEST-ova, Policijske akademije Federacije BiH, Uprave za policijsku obuku Republike Srpske i Agencije za školovanje i stručno usavršavanje kadrova, kojem se naknadno pridružila i Uprava za policijsku obuku Republike Srpske.

U Republici Srpskoj se održavaju sastanci, zajedničke stručne konferencije predstavnika sudova, tužilaštava i policije. Predstavnici Uprave za policijsko obrazovanje su predavači na obukama sudija i tužilaca u CEST-u Republike Srpske.

1.2.3 Unapređenje sistema alternativnog rješavanja sporova (ARS) u BiH

U okviru Projekta „Unapređenje efikasnosti pravosuđa VSTV-a“ i u 2019., kao i u 2018. godini je promovisana sudska nagodba, kao način alternativnog rješavanja sporova. Periodično se sudska nagodba promoviše i putem medija⁷. U svim sudovima u BiH su tokom 2016., 2017., 2018. i 2019. godine organizovane „Sedmice sudske nagodbe“. Zadnje „Sedmice sudske nagodbe“ održane su u periodu od 13. do 24.05.2019. godine. Kao rezultat aktivnosti promocije sudske nagodbe može se navesti da je broj predmeta riješenih ovim putem povećan u odnosu na prethodni period. Tako je u 2017. godini broj predmeta riješenih sudskom nagodbom iznosio 6.816, što je ukazuje na trend rasta u odnosu na 2012. godinu, kada je broj predmeta zaključenih sudskom nagodbom iznosio 3.993. Može se reći da je i tokom 2018. godine promocija sudske nagodbe dala rezultate, jer je broj riješenih predmeta na ovaj način na dan 31.12.2018. godine iznosio 5.986 predmeta. Za vrijeme sedmice sudske nagodbe u 2019. godini prvostepeni i drugostepeni sudovi u BiH zaključili 427 sudskih nagodbi. Najviše sudskih nagodbi je sklopljeno u Općinskom sudu u Tuzli (66), Općinskom sudu u Kaknju (48), Osnovnom sudu u Sokocu (40), Općinskom sudu u Banovićima (31), Osnovnom sudu u Prijedoru (31), Osnovnom sudu u Banja Luci (22) i Okružnom privrednom sudu u Banja Luci (21). Prateći institut sudske nagodbe od početka godine do polovice godine ukupno je zaključeno 2.231 sudska nagodba.

U Republici Srpskoj daljnja afirmacija sudske nagodbe, medijacije i arbitraže, kao alternativnih načina rješavanja sporova, se provodi u okviru sedmice sudske nagodbe, a iskazuje pozitivan trend u rješavanju sporova, naročito u privrednih i imovinsko-pravnih. Takođe, pri Privrednoj komori Republike Srpske uspostavljena je vanjskotrgovinska arbitraža gdje stranke ugovore da svoje sporove riješe preko arbitraže i pri tome jedna strana može biti fizička ili pravna osoba.

Radionice o sudskoj nagodbi su uvrštene u program rada CEST-ova.

Edukacijski moduli iz oblasti alternativnog rješavanja sporova nalaze se i u programima obuke CEST-ova i u 2019. godini. Naime kao posebna tema alternativno rješavanje sporova se nalazi u: dijelu modula početne obuke: II građanska oblast i III Alternativno rješavanje sporova, medijacija i arbitraža, arbitraži i sudskoj nagodbi. Modul II je planiran u trećem kvartalu, a modul III je održan 10. i 11.06.2019. godine. Pored toga u trećem kvartalu planiran je seminar „Arbitraža“, a kroz gore spomenuti projekat u četvrtom kvartalu planirana je radionica „Sudska nagodba“.

⁷ Web-stranica VSTV-a, saopštenja za javnost o aktivnostima i rezultatima sudova u zaključivanju sudskih nagodbi, plakati i informativne objave „Sudska nagodba“.

Sveobuhvatni program edukacije o institutu sudske nagodbe je sačinjen uz podršku norveških eksperata tokom 2016. godine.

VSTV je 2015. godine bio partner Evropskoj uniji u provođenju projekta „Procjena alternativnog rješavanja sporova/Medijacija u BiH“, kojim je analizirana i mogućnost uvođenja modela „sudu pridružene medijacije“. Rezultati te analize se koriste za dalje aktivnosti na unapređenju alternativnog rješavanja sporova. Kroz IPA 2017 pomoć je planirana izrada Strategije alternativnog načina rješavanja sporova. U kontekstu izrade Strategije VSTV je 14.05.2019. godine donijeo Odluku o formiranju radne grupe za izradu Strategije za ARS i pripadajući AP. U radnu grupu svoje predstavnike su imenovali MP RS i MP BiH.

MP RS je, u saradnji sa Ministarstvom zdravlja i socijalne zaštite, izradilo Program obuke, uz edukativni materijal, stručnih lica iz organa starateljstva o sticanju dodatnih znanja i vještina za vođenje postupka posredovanja, primjene i izvršenja odgojnih preporuka „lično izvinjenje oštećenom“ i „naknada štete oštećenom“. Nakon završenih obuka bit će stvoreni uslovi u svim centrima za socijalni rad za provođenje procesa posredovanja u predmetima gdje su izrečene ove dvije vrste odgojnih preporuka.

Isto tako na nivou Federacije BiH FMP i Federalno ministarstvo rada i socijalne politike (FMRSP) uz pomoć projekata UNICEF-a i Save the Children su tokom 2016. godine pripremile, a FMRPS i usvojio Program obuke stručnih osoba organa starateljstva o sticanju dodatnih znanja i vještina za vođenje postupka posredovanja/medijacije i primjene odgojnih preporuka i njihovog izvršenja.

Medijaciju kao jedan od oblika alternativnog rješavanja sporova u BiH je u nadležnosti Udruženja medijatora (UM) BiH. U zadnje tri godine održano je 3948 medijacija, oslobođeno 60.706,933.96 KM sredstava. Tokom 2018. i 2019. godine UM BiH uz pomoć donatora, ali i samofinansirajući se, provodi program početne obuke Medijacija 1. i 2., kao i specijaliziranih programa obuke. Program obuke Medijacije je integralni dio programa Agencije za državnu službu BiH u 2019. godini.

U oblasti arbitraže promociju i edukaciju najvećim dijelom pružaju privredne komore u BiH i organizacije civilnog društva. Tako su Arbitražni sud pri Vanjskotrgovinskoj komori Bosne i Hercegovini i pravni fakultet Univerziteta u Zenici organizirali 15.02.2019. godine međunarodnu konferenciju iz arbitražnog prava na temu: „Arbitraža u BiH – domaća i komparativna iskustva“, dok je Privredna komora FBiH sa udruženjem „Arbitri“ 07.02.2019. godine organizirala obuku „Arbitraža u poslovanju – prednosti i karakteristike“. Arbitražni sud pri Vanjskotrgovinskoj komori BiH je u saradnji s Pravnim fakultetima i drugim pravnim komorama organizirala u prvom i petom mjesecu obuku na temu „Arbitražno rješavanje sporova“.

1.2.4 Rasterećenje pravosudnih institucija u BiH izmještanjem pojedinih postupaka i prenosa ovlaštenja

VSTV je tokom 2015. godine sačinio analizu mogućnosti izmještanja izvršnog postupka iz sudova, te uputio inicijativu izvršnim vlastima kako bi se pokrenula procedura usvajanja neophodnih izmjena zakona. Određeni vanparnični postupci su ranije preneseni u nadležnost notara.

U septembru 2017. godine VSTV je organizovao TAIEX-a radionicu po pitanju reforme izvršnog postupka. Jedan od zaključaka ove radionice odnosio se na obavezu VSTV-a i nadležnih ministarstava pravde definisanja Akcionog plana za pronalaženje adekvatnog rješenja reforme izvršnog postupka sa fokusom na izmještanje komunalnih predmeta iz sudova. Sa ciljem provođenja usvojenog zaključka, 24.11.2017. godine održan je sastanak na kojem su prisustvovali predstavnici VSTV-a, ministarstava pravde BiH i entiteta i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH. VSTV je u saradnji sa predstavnicima Svjetske banke izradio nacrt Akcionog plana koji je bio predmet razmatranja pomenutog sastanka. Usvojeni su zaključci po pitanju pokretanja reforme izvršnog postupka i isti su predstavljeni na 2. sastanku Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost održanom 30.11. i 01.12.2017. godine u Briselu.

Poduzete su aktivnosti za uspostavljanje saradnje sa Svjetskom bankom u cilju izrade RIA dokumenta kojim će se identificirati prednosti uvođenja sistema privatnih/javnih izvršitelja u sudski sistem u BiH u odnosu na postojeći način izvršenja sudskih odluka. Za potrebe održavanja sastanka Radne grupe za izvršni postupak izrađena je Analiza o radu sudskih izvršitelja u sudovima s prijedlogom unapređenja njihovog statusa u skladu sa preporukama CEPEJ-a iz 2010. godine. U skladu sa zaključcima Radne grupe za izvršni postupak i sjednice VSTV-a održane u februaru 2019. godine, pripremljena je kompilacija zakona o izvršnom postupku u BiH i dostavljena Ministarstvu pravde BiH u cilju pokretanja zakonodavne inicijative za izmjenu zakona.

Ministar pravde BiH 15.03.2018. godine je donio Rješenje o formiranju Radne grupe za unapređenje izvršnog postupka i reviziju zakona o izvršnom postupku u BiH. Prvi sastanak je održan 27.04.2018. godine na kome su prezentovani pripremljeni materijali. Drugi sastanak ove Radne grupe održan je 22.06.2018. godine, a treći dvodnevni 30. i 31.10.2018. godine.

Članovi Radne grupe su nadležna entitetska ministarstva i Ministarstvo pravde BiH, a podršku radu Radne grupe pruža VSTV. Radna grupa vodi aktivnosti pripreme i odabira optimalnog modela za reformu izvršnog postupka. Ove aktivnosti su uključivale analizu pravnog okvira u BiH, komparativnu analizu propisa zemalja u okruženju i EU na osnovu kojih su donesene odgovarajuće preporuke. Tijekom 2018. godine je organizirana i TAIEX Stručna misija procjene izvršnog postupka.

U Republici Srpskoj usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku⁸, kojim se propisuje izvršilac po osnovu ugovora, radi izvršenja novčanih potraživanja na osnovu računa ili izvoda iz poslovnih knjiga za cijenu komunalnih usluga, isporuke vode, toplotne energije, odvoza smeća i RTV takse, a na prijedlog tražioca izvršenja, kojeg angažuje sud i koji provodi izvršenje na pokretnim stvarima. Ističemo da je ova odredba mnogo efikasnija od instituta javnih izvršilaca. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku propisano je da se ostavinski postupak provodi pred sudom ili pred notarom kao povjerenikom suda. Ovim izmjenama i dopunama zakona se reguliše da sud povjerava notarima da provede ostavinski postupak, a sve kako bi se postupak učinio efikasniji i brži, te da bi rasteretio sud u ovim predmetima.

U Brčko distriktu BiH usvojen je Zakon o nasljeđivanju, koji je počeo sa primjenom u aprilu 2018. godine. Doneseni su i podzakonski akti koji proizlaze iz navedenog zakona. Uz pomoć preporuka radne grupe za unapređenje izvršnog postupka kompiliran je prijedlog izmjena i dopuna Zakona o izvršnom postupku Brčko distrikta koji je dostavljen PK BD BiH. Na 205. sjednici PK BD BiH održanoj 29.04.2019. godine donesena je odluka o formiranju radne grupe za izradu teksta izmjena i dopuna Zakona o izvršnom postupku BD BiH. Predviđeno vrijeme izrade je dva mjeseca.

1.2.5 Praćenje primjene zakona o sudovima, tužilaštvima i svih procesnih zakona

Na većini nivoa vlasti u BiH usvojene su izmjene i dopune Zakona o parničnom postupku sa ciljem unapređenja efikasnosti.

Pripremljene su izmjene i dopune Zakona o prekršajima BiH, ali prijedlog nije dobio parlamentarnu podršku. Donesen je novi Pravilnik o načinu vođenja prekršajnih evidencija i objavljen u „Službenom glasniku BiH“, broj 43/18.

U Federaciji BiH zadnje izmjene Zakona o izvršnom postupku su izvršene u 2016. godini⁹, Zakona o parničnom postupku¹⁰ u 2015. godini i Zakona o vanparničnom postupku¹¹ u 2014. godini. Krivični zakon¹² je zadnji put mijenjan u 2018. godini, dok su posljednje usvojene izmjene u 2017. godini.

⁸ Službeni glasnik RS, broj: 66/18 od 24.07.2018. godine.

⁹ Službene novine FBiH br. 46/16.

¹⁰ Službene novine FBiH, br. 98/15.

¹¹ Službene novine FBiH, br. 80/14.

¹² Službeni glasnik BD BiH br. 75/17.

Zadnje usvojene izmjene Zakon o krivičnom postupku¹³ su iz 2014. godine, kao što je i Zakon o prekršajima¹⁴ i Zakon o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom¹⁵.

U Republici Srpskoj je 2016. godine usvojen Zakon o javnim tužilaštvima, a u 2017. godini Zakon o suzbijanju korupcije, organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala, Krivični zakonik, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o suzbijanju korupcije, organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala, Zakon o oduzimanju imovine koja je proistekla izvršenjem krivičnog djela, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prekršajima i pripremljen Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku koji je usvojen u 2018. godini.

Zakon o parničnom postupku Brčko distrikta BiH je usvojen tokom 2018. godine¹⁶, a Zakon o izmjeni Zakona o vanparničnom postupku Brčko distrikta BiH je usvojen u septembru 2017. godine¹⁷.

1.2.6 Osiguranje organizacionih, infrastrukturnih i materijalno-tehničkih pretpostavki za rad pravosudnih institucija u BiH

Tokom 2016. godine, od strane VSTV-a, izrađena je analiza stanja i potreba za obnovu ili izgradnju zgrada pravosudnih institucija u BiH i sačinjena lista prioriteta. U Republici Srpskoj izvršena je analiza stanja i potreba za obnovu zgrada pravosudnih institucija.

Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH preduzima planske aktivnosti kako bi za potrebe pravosudnih institucija u Brčko distriktu BiH bila izgrađena nova zgrada.

U skladu sa raspoloživim sredstvima vrši se obnova i izgradnja zgrada pravosudnih institucija u BiH. Sredstva za obnovu su najvećim dijelom osigurana iz donatorskih izvora.

U Republici Srpskoj je putem sredstava IPA projekta 2012 je izvršena obnova Osnovnog i Okružnog suda u Banja Luci, sudova i javnog tužilaštva u Doboju, Posebnog odjeljenja u Šamcu, te putem sredstava Kraljevine Norveške Osnovnog suda u Prijedoru, dok je iz budžeta Republike Srpske izvršena obnova Osnovnog suda u Kozarskoj Dubici, te kupovina objekta za potrebe Okružnog suda, Okružnog privrednog suda i Okružnog javnog tužilaštva u Prijedoru. U toku su rekonstrukcije Osnovnog suda u Foči, rekonstrukcija i nadogradnja zgrade Okružnog tužilaštva Istočno Sarajevo, izgradnja zgrade za potrebe pravosudnih institucija u Trebinju. Započeto je opremanje pravosudnih institucija u Prijedoru, Srpcu i Gradišci. Započeta je izrada tenderske dokumentacije za izradu projektne dokumentacije za rekonstrukciju zgrada osnovnih sudova u Prnjavoru i Mrkonjić Gradu. Završena je izrada projektnog zadatka za rekonstrukciju zgrade Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu i Osnovnog suda u Prnjavoru. Izvršen je obilazak gradilišta na kojima se vrše radovi na rekonstrukciji/izgradnji zgrada pravosudnih institucija u okviru projekta IPA 2015 i to: rekonstrukcija zgrade Osnovnog suda u Foči, izgradnja zgrade pravosudnih institucija u Trebinju

U Federaciji BiH započeta je izgradnja zgrade Općinskog suda u Tuzli, kao i rekonstrukcija Kantonalnog suda u Tuzli i Kantonalnog tužilaštva u Tuzli, te rekonstrukcija i nadogradnja sprata Općinskog suda u Ljubuškom. Tokom aprila 2018. godine otvorena je nova zgrada Odjeljenja Općinskog suda u Visokom. Završena je izrada projektne dokumentacije za dogradnju aneksa Općinskog suda u Zenici i rekonstrukciju postojećeg objekta. Finansijske pretpostavke za kupovinu zgrade u kojoj je smješten Kantonalni sud u Novom Travniku još uvijek nisu stvorene. Pripremljeno je idejno rješenje zgrade Općinskog suda u Žepču i završena izrada projektnog zadatka za izgradnju, te je pokrenuta tenderska procedura za odabir projektanta.

¹³ Službene novine FBiH, br. 59/14.

¹⁴ Službene novine FBiH br. 63/14.

¹⁵ Službene novine FBiH br. 71/14.

¹⁶ Službeni glasnik BD BiH br. 28/18.

¹⁷ Službeni glasnik BD BiH br. 36/17.

Izvršen je obilazak gradilišta na kojima se vrše radovi na rekonstrukciji/izgradnji zgrada pravosudnih institucija u okviru projekta IPA 2015 i to: rekonstrukcije i dogradnje sprata zgrade Općinskog suda u Ljubuškom, te rekonstrukcije i izgradnje pravosudnih institucija u Tuzli.

Okončani su radovi na izgradnji zgrade za potrebe Kantonalnog suda u Bihaću.

U Kantonu Sarajevo kontinuirano se unapređuju infrastrukturni i kadrovski kapaciteti Kantonalnog tužilaštva i sudova, kao i finansijska osnova za njihov efikasan rad. Sredstva koja se osiguravaju za rad pravosudnih institucija u svakoj budžetskoj godini bilježe rast u odnosu na prethodnu godinu¹⁸.

U okviru projekta IPA 2012/2013 razvijena je druga generacija sistema za upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima (CMS/TCMS). U toku je implementacija i prelazak sa prve generacije sistema na drugu.

Kroz isti projekt je uspostavljen i Sistem za izvještavanje i podršku odlučivanju u pravosuđu (SIPO) koji je implementiran u VSTV-u i pravosuđu. Dalji razvoj Sistema za upravljanje ljudskim resursima u pravosuđu (HRMIS) je u toku, paralelno sa postepenom implementacijom sistema u pravosudnim institucijama (podrška Kraljevine Norveške). Uspostavljen je intranet portal namijenjen podršci u radu sa pravosudnim institucijama. Portal pravosuđa BiH se kontinuirano unapređuje u skladu s potrebama korisnika i raspoloživim resursima.

Ministarstvo pravde Republike Srpske saraduje sa VSTV u njegovoj ulozi koordinacije, korištenja informacione tehnologije u sudovima i javnim tužilaštvima, uključujući sve sisteme za praćenje predmeta. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i budžetom sudova u Republici Srpskoj predviđa se radno mjesto IKT službenika, koji održava informacioni sistem u sudovima i javnim tužilaštvima.

U proteklom periodu je izgrađen novi centar za obradu i pohranu podataka pravosudnog informacionog sistema, te je osigurana neophodna infrastruktura u skladu sa međunarodnim standardima informacione sigurnosti (podrška Evropske unije i Kraljevine Švedske). U toku je preseljenje servisa u novi Data centar i uspostava rezervnog centra. U proteklom periodu je obnovljena informaciono-komunikaciona oprema neophodna za funkcionisanje lokalnih (LAN) mreža, kao i mreže širokog područja (WAN) u pravosudnim institucijama u BiH. Operativni sistem je nadograđen sa Windowsa 7 na Windows 10 na preko 70% radnih stanica u pravosuđu. U toku je finalizacija procesa analize potreba u vezi s provođenjem tenderske procedure za nabavku IKT i audio i video opreme za potrebe pravosudnih institucija i VSTV-a.

Isto tako u postupku je razvoj sveobuhvatnog pravnog okvira koji reguliše pitanja sigurnosti pravosudnog informacionog sistema koji počiva na Politici sigurnosti, a koja je na snazi od maja 2017. godine.

Od servisa razvijeno je IT rješenje - kalkulator troškova parničnog postupka, a isto tako je izvršena dalja razrada procedura vezanih za politiku sigurnosti pravosudnog informacionog sistema.

U Srednjobosanskom kantonu razvijena je nova aplikacija sistema za automatsko upravljanje predmetima CMS kroz sveobuhvatnu reviziju i razvoj novih funkcionalnosti.

U toku je priprema pratećih akata Politike sigurnosti, prilagođavanje i priprema za implementaciju sistema za sprečavanje gubitka podataka u pravosuđu, kao i pripreme za provođenje revizije IT sigurnosti. Sigurnost Portala pravosuđa BiH i web servisa koje isti obuhvata je unaprijedena uvođenjem sigurnosnih protokola.

U Republici Srpskoj korisnici informaciono-komunikacionih tehnologija preduzimaju sve neophodne mjere radi zaštite integriteta i sigurnosti IKT sistema pravosuđa i podataka koji su u njemu pohranjeni.

¹⁸ U 2015. godini budžetska sredstva za pravosuđe iznosila su 29.173.600 KM, u 2016. godini 31.506.400 KM, u 2017. godini 33.550.529 KM, a u 2018. godini planirano je 34.058.328 KM, kao i novo zapošljavanje na 28 pozicija u organima pravosuđa.

1.2.7 Unapređenje vještina rukovođenja pravosudnim institucijama u BiH

VSTV na godišnjem nivou usvaja programe obuke CEST-ova, uz određene preporuke, čiji je sastavni dio obuka rukovodnog kadra. U okviru Projekta unapređenja pravosuđa II i saradnje sa sudskim administracijama Norveške i Nizozemske izrađen je program obuke i proveden trening trenera za obuke rukovodećeg kadra u pravosudnim institucijama i ove obuke su uvrštene u prijedlog programa obuka CEST-ova za 2019. godinu. Radionica „Razvijanje vještina rukovođenja“ održana je 18. i 19.03.2019. godine.

U Republici Srpskoj propisano je da obuku zaposlenika u sudovima i javnim tužilaštvima provodi Ministarstvo pravde Republike Srpske. Obuke su predviđene Integralnim planom edukacije Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove i Ministarstva pravde Republike Srpske.

Na obukama se provodi stručno usavršavanje kadrova iz pravosudnog sektora koji rade na registraciji nekretnina po novim zakonima, propisima i procedurama, kao i za ostale učesnike iz privatnog i javnog sektora. Plan obuke se provodi iz sredstava kredita Svjetske banke, po Projektu registracije nekretnina. Obuka podrazumijeva kontinuiranu obuku učesnika reforme zemljišne administracije u okviru pravosudne uprave u Republici Srpskoj. U proces obuke su uključeni zaposleni u sudovima vezani za proces registracije, notari, zaposleni u pravobranilaštvu i službama za prostorno uređenje, sudski izvršioc i stečajni upravnici. Oni se trebaju osposobiti za rad na način da pružaju stručne i kvalitetne usluge korisnicima. Predviđena obuka treba da omogući učesnicima korištenje modernih tehnologija i sam pristup radu u skladu sa novonastalim potrebama tržišne ekonomije, kao i pomoć u tumačenju i primjeni materijalnih i procesnih zakona vezanih za oblast građanskog prava, u skladu sa evropskim standardima, korištenje kompjuterske tehnologije, a pogotovo način pružanja usluga korisnicima. Obuke su organizovane iz pravne oblasti, oblasti upravljanja ljudskim resursima i IKT.

1.2.8 Unapređenje sistema za praćenje efikasnosti i kvalitete rada sudija, tužilaca i stručnih saradnika

Sudovi u BiH godišnje donose odluke o predvidivim rokovima i sačinjavaju izvještaj o realizaciji i poštivanju optimalnih i predvidivih rokova. Za sada se predvidivi rokovi koriste samo kao alat za analizu ažurnosti rada sudova i tužilaštava. VSTV-u su u januaru 2019, kao i julu 2018. godine sudovi i tužilaštva dostavili polugodišnje izvještaje o poštivanju optimalnih i predvidivih rokova što se očekuje i za polovicu 2019. godine. VSTV je u septembru 2018. godine usvojio Nacrte kriterija za ocjenjivanje rada nosilaca pravosudnih funkcija u sudovima i tužilaštvima i dostavio ih na komentare Evropskoj komisiji. Ovim kriterijima se realizuje preporuka o smanjenju značaja kvantitativnih i povećanju značaja kvalitativnih kriterija za ocjenjivanje rada svih nosilaca pravosudnih funkcija u BiH, a u skladu s važećim zakonskim okvirom u pogledu nadležnosti za ocjenjivanje (predsjednik suda/glavni tužilac) i perioda ocjenjivanja (1 godina). Evropska komisija je, u oktobru 2018. godine, dostavila komentare na Nacrt pravilnika o postupku ocjenjivanja i Nacrte kriterija za ocjenjivanje rada nosilaca pravosudnih funkcija u sudovima i tužilaštvima (u daljem tekstu nacrti). Nakon razmatranja ovih komentara od strane stalnih komisija VSTV-a korigovani su nacrti i dostavljeni VSTV-u na razmatranje i usvajanje. VSTV je ove nacрте usvojio u novembru 2018. godine, kako bi se s njihovom primjenom kod praćenja i ocjenjivanja rezultata rada nosilaca pravosudnih funkcija počelo 01.01.2019. godine. Shodno usvojenim Kriterijima 20.02.2019. godine održan je sastanak VSTV-a s predsjednicima sudova (okružni sudovi, kantonalni sudovi, Apelacioni sud BD BiH i Viši privredni sud) na temu: primjena novih Kriterija za ocjenjivanje rada sudija u BiH. Svim tužilaštvima i sudovima u BiH dostavljene su Upute za primjenu novih Kriterija za ocjenjivanje rada tužilaca u BiH. U cilju pružanja dodatne podrške sudovima i tužilaštvima u vezi sa primjenom novih kriterija od 01.04.2019. godine održavaju se sastanci članova VSTV-a sa predstavnicima sudova i sudskih odjeljenja u pojedinačnim sudovima. Sastanak članova VSTV-a sa glavnim tužiocima i zamjenicima glavnih tužilaca u svim tužilaštvima održan je 12.04.2019. godine. U toku su pregled i analiza podataka o primjeni novih kriterija za ocjenjivanje i planova za posjete nižim sudovima koje sudovi dostavljaju po zahtjevu VSTV-a.

U Republici Srpskoj sudovi i javna tužilaštva dostavljaju kvartalne izvještaje o radu u pogledu, zaostalih predmeta, zaprimljenih, riješenih i neriješenih predmeta.

Godišnje se donose odluke o predvidivim rokovima u sudovima i Tužilaštvu Brčko distrikta BiH, prati se njihova primjena i dva puta godišnje o primjeni izvještava VSTV.

VSTV je u oktobru 2018. godine usvojio dopune Pravilnika o postupku ocjenjivanja rada predsjednika sudova, sudija i stručnih saradnika i Pravilnika o postupku ocjenjivanja rada glavnih tužilaca, zamjenika glavnih tužilaca, šefova odjela/odsjeka i tužilaca. Dopunom su utvrđeni rokovi za podnošenje prigovora nosilaca pravosudnih funkcija VSTV-u BiH na ocjenu rada za 2018. godinu. 20.02.2019. godine održan je sastanak VSTV-a s predsjednicima sudova (okružni sudovi, kantonalni sudovi, Apelacioni sud BD BiH i Viši privredni sud) na temu: „Primjena novih Kriterija za ocjenjivanje rada sudija u BiH“. Svim tužilaštvima i sudovima u BiH dostavljene su Upute za primjenu novih Kriterija za ocjenjivanje rada tužilaca u BiH. Od 01.04.2019. godine, a u cilju pružanja dodatne podrške sudovima i tužilaštvima u vezi sa primjenom novih kriterija, održavaju se sastanci članova VSTV sa predstavnicima sudova i sudskih odjeljenja u pojedinačnim sudovima. 12.04. 2019. godine održan je sastanak članova VSTV-a sa glavnim tužiocima i zamjenicima glavnih tužilaca u svim tužilaštvima.

Kroz IPA 2013 aktivnost sačinjen je izvještaj o predmetima u kojima je došlo do kršenja predvidivog roka kao i u fazama postupka u kojima je rok prekršen.

Zakonom o javnim tužilaštvima Republike Srpske propisano je da ocjenjivanje rada okružnih tužilaca i zamjenika glavnog okružnog tužioca vrši glavni okružni tužilac, a ocjenjivanje rezultata rada glavnih okružnih tužilaca, republičkih tužilaca i zamjenika glavnog republičkog tužioca vrši glavni republički tužilac, dok ocjenjivanje glavnog republičkog tužioca vrši VSTV. Protiv odluka o ocjeni rezultata rada može se uložiti prigovor VSTV.

I u kantonima se postupa u skladu s Pravilnikom o vremenskim okvirima za rješavanje predmeta u pravosudnim institucijama u BiH što je u skladu s informacijama dobijenim od Ministarstva pravde Posavskog kantona, a ocjenjujući na osnovu izvještaja koje isto dobiva od pravosudnih institucija. U pojedinim kantonima, primjerice u Hercegovačko neretvanskom, se vrši analiziranje rada sudova i sudija koje su dostupne istim radi unapređenje kvalitete rada sudova. Praćenje primjene kriterija za ocjenu u zeničko dobojskom kantonu predsjednici suda vrša kroz izradu i donošenje Plana posjeta općinskim sudovima, dok se primjena Pravilnika o orijentacionim mjerilima prati kroz izvještaje sjednica sudskih odjeljenja.

Pravilnik o orijentacionim normama u sudovima u BiH je na snazi i prati se njegova primjena u skladu sa čim se unapređuje. U toku je izrada detaljne analize o efektima predloženih izmjena normativa na cjelokupnu efikasnost rada sudova.

Urađena je Analiza o efektima primjene Pravilnika o vremenskim okvirima za rješavanje predmeta u pravosudnim institucijama u BiH za 2017. godinu, te su predložene određene izmjene u Pravilniku¹⁹.

Razvijeni su izvještaji koji pokazuju u kojoj fazi postupka postoje kašnjenja. Izvještaji pod nazivom Liste za upravljanje vremenom su dostupni u CMS sistemu.

1.2.9 Unapređenje i usklađivanje statusa zaposlenog kadra u pravosudnim institucijama u BiH

Na nivou BiH ovo je riješeno poslovnica o radu i pravilnicima koje donose rukovodioci tih institucija bez obaveze za konsultacije ili mišljenja Ministarstva pravde BiH.

Zakonom o javnim tužilaštvima Republike Srpske propisano je da se ocjenjivanje zaposlenika u javnom tužilaštvu vrši na osnovu Pravilnika koji donosi glavni republički tužilac.

¹⁹ Službeni glasnik BiH, broj 25/17.

Prema Zakonu o sudovima RS nadzor nad pravilnim obavljanjem poslova pravosudne uprave u sudovima obavljaju inspektori MP RS, a računovodstvene poslove ovlaštene zaposlenici iz finansijske oblasti. Narodna skupština RS 13.06.2019. godine usvojila je Prijedlog zakona o dopuni Zakona o platama zaposlenih u institucijama pravosuđa RS kojim se reguliraju statusna pitanja naknada za sudske i zavodske policajce.

PK BD BiH je pristupila izradi dugoročnih planova za razvoj zaposlenika u pravosuđu Brčko distrikta BiH, po usvajanju Zakona o službenicima i namještenicima u pravosuđu Brčko distrikta BiH u oktobru 2018. godine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj: 48/18). PK BD BiH kao predlagač zakona koji se odnose na organizaciju i rad pravosuđa u BD BiH, usvojila je i uputila u skupštinsku proceduru prijedlog Zakona o platama i naknadama zaposlenih u pravosuđu BD BiH. Skupština BD BiH je usvojila navedeni zakon i isti je objavljen u „Službenom glasniku BD BiH“, broj: 8/19. Zakonom je reguliran status plata, a primjena istog počinje sa 01.07.2019. godine. Takođe je usvojeno i devet pravilnika vezanih za oblast organizacije pravosuđa u BD BiH, kao i program stručnog usavršavanja službenika i namještenika za 2019. godinu.

U Kantonu Sarajevo ovo pitanje regulisano je Zakonom o državnoj službi u Kantonu Sarajevo koji je donesen u 2016. godini, kao i provedbenim propisima donesenim 2017. godine, a za namještenike se primjenjuje Zakon o namještenicima u organima državne službe u Federaciji BiH. U proteklom periodu donesen je Zakon o platama i naknadama u organima vlasti KS i objavljen u „Službenim novinama KS“, broj 5/19, te Uredba o naknadama koje nemaju karakter plate KS koja je objavljena u „Službenim novinama KS“, broj 17/19.

1.3. Odgovornost i profesionalizam nosilaca pravosudnih funkcija u BiH

Odgovornost i profesionalizam nosilaca pravosudnih funkcija u BiH uključuje: unapređenje poštivanja standarada profesionalne etike i integriteta, unapređenje disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija u BiH, modernizaciju i ujednačavanje programa polaganja pravosudnih ispita u BiH, unapređenje unutrašnje organizacije pravosudnih institucija u BiH, procedura, znanja i vještina za dosljednu primjenu Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima u BiH i unapređenje obuka nosilaca pravosudnih funkcija u BiH.

1.3.1 Unapređenje poštivanja standarada profesionalne etike i integriteta

U skladu sa Smjernicama za izradu i provođenje plana integriteta u pravosudnim institucijama BiH, koje je u julu 2016. godine usvojio VSTV, do traženog roka oko 95% pravosudnih institucija je izradilo nacрте planova integriteta koje su dostavili VSTV-u na mišljenje. Krajem 2017. godine Stalna komisija za sudsku i tužilačku etiku, nezavisnost i nespojivost je pregledala dostavljene planove integriteta i rukovodiocima pravosudnih institucija u BiH dostavila mišljenje u skladu sa kojim se usklađuju nacрти planova integriteta. Preostali dio pravosudnih institucija je naknadno izradio svoje planove na koje je Stalna komisija dala mišljenje i uputila VSTV-u.

VSTV je tijelo koje u naredne četiri godine, počevši s 2018. godinom prati provođenje planova integriteta u svim pravosudnim institucijama u BiH. Pored toga VSTV je usvojio Smjernice za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu BiH. Sa ciljem unapređenja integriteta i jačanja odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija, u martu 2017. godine formirana je i radna grupa koja se bavi ovim pitanjima, kao i uspostavljanjem funkcionalnog sistema za prikupljanje podataka o imovini i aktivnostima nosilaca pravosudnih funkcija. VSTV je u skladu sa preporukama *peer review* procesa usvojio novi obrazac finansijskog izvještaja za sudije i tužioce. Na septembarskoj sjednici VSTV-a je usvojen Pravilnik o praćenju i objavljivanja podataka iz ličnih finansijskih izvještaja, kao i novi obrazac ličnog finansijskog izvještaja sudije/tužioca koji se počeo primjenjivati od 01.01.2019. godine. Na predmetni Pravilnik tokom marta Agencija za zaštitu ličnih podataka je donijela Rješenje o zabrani raspolaganja ličnim podacima sudija i tužilaca prilikom izrade finansijskih izvještaja čime je privremeno obustavljena primjena Pravilnika.

Izrađena je testna verzija IT alata za praćenje implementacije planova (kojoj će dugoročno svrha biti i sama izrada planova integriteta putem online platforme) i ovaj se alat nalazi u fazi testiranja. Provedena je dopuna etičkih kodeksa za sudije i tužioce ranije usvojenim Smjernicama o sprječavanju sukoba interesa u pravosuđu. Početkom 2019. godine zaprimani su izvještaji o implementaciji planova. Kao podrška provođenju planova integriteta izrađeni su Priručnik za primjenu Kodeksa sudačke etike, kao i Kodeks tužilačke etike. Isti su objavljeni na portalu www.pravosudje.ba.

U Republici Srpskoj, u okviru Strategije za borbu protiv korupcije za period od 2013. do 2017. godine, Ministarstvo pravde Republike Srpske je u 2017. godini, sa pravosudnim institucijama, provelo obuku za izradu planova integriteta, koji su nakon obuke izrađeni i usvojeni od strane sudova i javnih tužilaštava, te drugih javnih institucija.

U Brčko distriktu BiH su izrađeni planovi integriteta u sudovima i Tužilaštvu Brčko distrikta BiH i upućeni VSTV-u, radi pribavljanja mišljenja.

U periodu od januara do juna 2018. godine usvojeni su Planovi integriteta u Osnovnom i Apelacionom sudu Brčko distrikta BiH, kao i u Tužilaštvu Brčko distrikta BiH.

Takođe, uz podršku USAID projekta rađeno je na uspostavljanju novih imovinskih kartona sudija i tužilaca.

1.3.2 Unapređenje disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija u BiH

Stalna komisija za legislativu VSTV-a je pripremila radnu verziju odredbi Zakona o VSTV-u BiH u dijelu koji reguliše disciplinsku odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija i disciplinski postupak.

Stalna komisija nastavlja da, u skladu sa preporukama *peer review* procesa, analizira i prati odredbe koje se odnose na disciplinski postupak. Pored potrebe za zakonskim izmjenama *peer review* preporučuje izmjenu implementacijskih akata kojima je regulisan disciplinski postupak od kojih je započeta priprema Pravilnika za provođenje disciplinskog postupka.

1.3.3 Unapređenje unutrašnje organizacije pravosudnih institucija u BiH, procedura, znanja i vještina za dosljednu primjenu Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima u BiH

Tužilaštva u BiH su izmijenila pravilnike o unutrašnjoj organizaciji, radi dosljedne primjene zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima u BiH. Upraznjene pozicije, potrebne za provođenje zakona, su popunjavane u zavisnosti od raspoloživih budžetskih sredstava.

Imajući u vidu činjenicu da je UNICEF najavio mogućnost da i u prvostepenim sudovima budu iz donatorskih sredstava finansirane pozicije psihologa u skladu sa navedenim zakonom VSTV je preporučio i općinskim/osnovnim sudovima da uvrste ove pozicije u sistematizacije. Prema raspoloživim informacijama VSTV-a trenutno je u pravosudnim institucijama zaposleno 26 psihologa/socijalnih radnika koji su angažovani radi implementacije odredbi Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima u BiH

Ministarstvo pravde Republike Srpske je dalo saglasnost na izmjene pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta 2016. godine. Svi sudovi i javna tužilaštva izvršila su izmjene pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, radi usklađivanja sa Zakonom o platama zaposlenih u institucijama pravosuđa, jer je zakonom za rukovodioce unutrašnje organizacione jedinice i šefa računovodstva propisana visoka stručna sprema.

U Republici Srpskoj popunjena su skoro sva mjesta u pravosudnim institucijama.

U Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH izmijenjen je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, te je popunjeno radno mjesto stručnog saradnika za podršku svjedocima. Po potrebi saradnik postupa i pred Apelacionim sudom. Tužilaštvo Brčko distrikta BiH nije sistematizovalo ovo radno mjesto zbog relativno malog broja predmeta ove vrste i u ove svrhe koristi stručnog saradnika za podršku svjedocima zaposlenog u Policiji Brčko distrikta BiH, na osnovu posebno zaključenog protokola.

U CMS i T-CMS ugrađena su polja koja omogućavaju unošenje informacije o novim vrstama predmeta i radnji koji su predviđeni zakonom i koji su prilagođeni novim odredbama i procedurama u vođenju predmeta maloljetnih izvršilaca krivičnih djela.

U program rada CEST-ova uvršten je i program specijalističke obuke sudija i tužilaca prema zakonima o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, te programi rada CEST-ova sadrže teme za unaprijeđenje znanja i vještina za dosljednu primjenu zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima u BiH.

Programom rada i seminara za 2016. i 2017. godinu CEST RS je održao više seminara o postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u primjeni Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima u Republici Srpskoj. U skladu s Programom rada za 2018. godinu održane su dvije radionice iz navedene oblasti. U okviru programu rada CEST-a RS za 2019. godinu održane su dvije radionice i to u periodu 04.-05.04. i 13.-14.06.2019. godine na temu „Sistemska pristup zaštite najboljih interesa djeteta u kontaktu sa zakonom“. Pored toga Program predviđa seminare specijalističke obuke za maloljetničko pravosuđe od koji seminari „Istraga punoljetnih osumnjičenih gdje su oštećena djeca a naročito krivična djela spolnog integriteta“ i „Međunarodni standardi u zaštiti maloljetnika i psihologija maloljetnika“ su održani 29.05. i 27.-28.06.2019. godine. Pored navedenih uplanjeno je niz drugih seminara koji uključuju i pitanja zaštite i postupanja s djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima u BiH. U programu rada CEST FBiH postoji program specijalističke obuke sudija i tužilaca prema zakonu o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku koji se sastoji od četiri tematske cjeline. U izvještajnom periodu održana je više radionica poput „Privremeni smještaj maloljetnika tokom krivičnog postupka“, „Iskorištavanje i zlostavljanje djece u digitalnom okruženju“, „Seksualno iskorištavanje i zlostavljanje djece u digitalnom okruženju“ od kojih su neke rađene zajedno s CEST-om RS, tako da su i u njihovom programu rada.

Ministarstvo pravde Republike Srpske je tokom 2016. godine izradilo analizu primjene Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, u okviru koje je bilo obuhvaćeno i pitanje primjene odgojnih preporuka. Rezultati analize poslužili su kao osnova za unapređenje primjene ove vrste alternativnih mjera, sa naglaskom na pitanje sačinjavanja liste pravnih subjekata u kojima se može primijeniti odgojna preporuka „Uključivanje u rad, bez naknade, u korist humanitarne organizacije ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja“, koju sačinjava Ministarstvo pravde Republike Srpske i dostavlja nadležnim sudovima. Ministarstvo pravde Republike Srpske je tokom 2017. godine organizovalo niz seminara sa direktorima i stručnim radnicima iz organa starateljstva, koji su rezultirali sačinjavanjem liste potencijalnih pravnih subjekata na nivou lokalnih zajednica u kojima se može provoditi ova odgojna preporuka. U Republici Srpskoj u 2018. godini prema maloljetnicima su izrečene krivične sankcije Upućivanje u vaspitno-popravnici dom – 1; Pojačan nadzor organa starateljstva - 38; Pojačan nadzor roditelja, usvojioca ili staraoca – 20; Pojačan nadzor u drugoj porodici - 0; Sudski ukor – 36; Posebne obaveze – 7; Maloljetnički zatvor - 0. U sistemu izvršenja krivičnih sankcija prema maloljetnicima ne postoje kapaciteti za izvršenje svih vrsta vaspitnih mjera. Naime, Zakonom o socijalnoj zaštiti predviđeno je da u okviru sistema socijalne zaštite budu osnovane i ustanove u kojima se izvršavaju vaspitna mjera upućivanja u vaspitni centar i vaspitna mjera upućivanja u vaspitnu ustanovu. Obzirom da ove dvije vrste ustanova nisu osnovane, navedene vaspitne mjere se ne izriču. Slična situacija je i sa vaspitnom mjerom upućivanje u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje, koja bi se trebala izvršavati u sistemi zdravstvene zaštite. Obzirom na nepostojanje ove vrste specijalizovane zdravstvene ustanove, ova mjera se ne izriče.

1.3.4 Unapređenje obuka nosilaca pravosudnih funkcija u BiH

VSTV je odobrio Strategiju za početnu obuku i stručno usavršavanje za period od 2017. do 2020. godine, koja sadrži mjere za unapređenje obuke nosilaca pravosudnih funkcija u BiH. U skladu sa strategijom donose se godišnji programi obuka. Planovi obuka se kontinuirano unapređuju, u skladu sa preporukama i analizama koje se odnose na unapređenje obuka. Oblasti u kojima se treba unaprijediti obuka definisane su preporukama *peer review* procesa.

VSTV je usvojio akcioni plan za realizaciju preporuka. Prioritetna oblast za unapređenje je početna obuka za novoimenovane nosioce pravosudnih funkcija.

CEST Federacije BiH i Republike Srpske su objavili Programe stručnog usavršavanja i početne obuke za 2019. godinu. Programi su izrađeni na bazi iskazanog interesa pravosudne zajednice i prijedloga pravosudnih institucija, edukatora, sudija i javnih tužilaca, međunarodnih institucija, VSTV-a, Ministarstava pravde, a kako bi se unaprijedila obuka nosilaca pravosudnih funkcija.

U ovom izvještajnom periodu VSTV i CEST-ovi svoj rad su posvetili unapređenju početne obuke sudija i tužilaca odnosno za novoimenovane nosioce pravosudnih funkcija.

1.4. Otvorenost u radu pravosudnih institucija u BiH

Otvorenost u radu pravosudnih institucija u BiH uključuje unapređenje komunikacije pravosudnih institucija u BiH sa medijima, korisnicima usluga i javnosti kao i unapređenje dostupnosti informacija o radu pravosudnih institucija u BiH stručnoj i široj javnosti.

1.4.1 Unapređenje komunikacije pravosudnih institucija u BiH sa medijima, korisnicima usluga i javnosti

Standardizovane internet stranice pravosudnih institucija u BiH se stalno unapređuju. Osim navedenog, pravosudne institucije u BiH koriste i druge kanale komunikacije sa medijima, korisnicima usluga, kao i stručnom i širom javnošću. Internet stranice pravosudnih institucija su objedinjene u internet portal pravosudje.ba.

Početkom 2019. godine započela je prva faza unapređenja funkcionalnosti Internet portala neophodnih za implementaciju nove strukture samog portala. U cilju utvrđivanja prioritarnih karakteristika i funkcionalnosti standardiziranih Internet stranica pravosudnih institucija u BiH, VSTV-a, Centra za sudsku dokumentaciju i pravosudnog portala pravosudje.ba provedena je anketa korisnika, na osnovu čijih rezultata će biti formulirani koraci za drugu fazu unapređenja stranica u sklopu portala pravosudje.ba.

1.4.2 Unapređenje dostupnosti informacija o radu pravosudnih institucija u BiH stručnoj i široj javnosti

Podaci o strukturi krivičnih djela se redovno objavljuju na godišnjoj osnovi. Na stranicama portala pravosudje.ba objavljuju se podaci o protoku predmeta, kvalitetu rada sudova i tužilaštava, realizaciji planova rješavanja predmeta i drugi podaci koji mogu biti od koristi za ocjenu efikasnosti i kvaliteta rada sudova. Rezultati rada sudova se objavljuju kvartalno na portalu pravosudje.ba. Internet stranica i baza sudskih odluka se kontinuirano ažuriraju. Organizacijom javnih događaja nastoje se pružiti informacije o radu pravosuđa. Konferencije i okrugli stolovi na različite teme koje obuhvataju rad pravosuđa se organizuju barem jednom mjesečno. Značajno je napomenuti i da su sjednice VSTV-a otvorene za javnost.

Sadržaj internet stranice kontinuirano se ažurira, a ažuriranje baze sudskih odluka je kontinuirano gdje uz podršku i volontera se vrši anonimizacija i unos sudskih odluka. Baza zaključno sa 2018. godinom je obuhvatala 11.944 odluke.

Početkom 2019. godine izrađen je Godišnji izvještaj VSTV-a za 2018. godine koji sadrži statističke podatke o radu sudova i tužilaštava. Potrebno je istaći i to kako u sklopu aktivnosti povećanja informiranosti javnosti o radu pravosuđa da pojedini sudovi u saradnji s VSTV-om organiziraju promotivne aktivnosti, te je tako kantonalni sud u Zenici organizirao konferenciju za medije 28.02.2019. godine, a na kojoj je predsjednica suda prezentirala Izvještaj o radu za 2018. godinu.

U periodu od 1.1. do 30.06.2019. godine su organizovani skupovi na teme: Etika u pravosuđu i jačanje povjerenja javnosti (USAID - 06.03.), TAIEEX međudržavna radionica o rodno zasnovanom nasilju i jednakom pristupu pravdi (06.03.), TAIEEX radionica na temu početne obuke i mentorskog sistema (30.01.), okrugli sto „Saradnja tužilaštava i policijskih tijela u okviru uspostavljenih operativnih foruma" (JTKuSKP-Švicarska i Norveška – 22.01.), Okrugli sto u okviru manifestacije pod nazivom „EU Law Days“ na temu: „Upitnik Evropske komisije – odabrani pravni aspekti“ (u saradnji s pravnim fakultetom – 09.01.), press konferencija povodom ceremonije potpisivanja dokumenata o saradnji i ugovora o grantu kojim je potvrđen nastavak podrške vladâ Norveške i Holandije pravosuđu BiH i početka implementacije Projekta unapređenja kvalitete pravosuđa i aktivnosti koje doprinose unapređenju kvalitete i efikasnosti pravosuđa u BiH (26.03.). Regionalna konferencija „Saradnja tužilaštava i policije u segmentu odnosa s javnošću“ okupila je glasnogovornike tužilaštva i policijskih agencija i novinare. Konferenciju „10 godina borbe protiv diskriminacije u BiH“ je 21.05. organizovala Misija OSCE-a u BiH povodom desetogodišnjice od usvajanja Zakona o zabrani diskriminacije. U toku je provedba "Inicijalnog istraživanja zadovoljstva korisnika sudova" s ciljem mjerenja nivoa javnosti o radu općinskih sudova u Sarajevu, Mostaru i Tuzli i Osnovnog suda u Banja Luci. U Neumu je 24. i 25.04. održana godišnja konferencija predsjednika sudova i glavnih tužilaca. Provedene su aktivnosti promocije alternativnog rješavanja sporova "Sedmica sudske nagodbe 13.-24.05." koju su implementirali Vijeće sa sudovima i medijima.

Izvještaji iz oblasti rada Jedinice za efikasnost pravosuđa i ostali relevantni izvještaji o radu pravosuđa se stalno objavljuju. U izvještajnom periodu objavljen je i Godišnji izvještaj VSTV-a za 2018. godinu.

U Republici Srpskoj rad sudova i javnih tužilaštva je javan²⁰, a Vrhovni sud Republike Srpske redovno vrši izdvajanje i indeksaciju sudskih odluka za bazu sudskih odluka pri Centru za sudsku dokumentaciju VSTV-a.

Redovno se organizuju konferencije i slični događaji na kojima se predstavlja rad pravosuđa.

²⁰ U Republici Srpskoj izvještaji o broju predmeta sudova i tužilaštava po godinama se objavljuje na internet stranici Vlade Republike Srpske-Ministarstva pravde Republike Srpske:
<http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mpr/OM/Resori/pravosudje/Pages/Splash.aspx>

2. STRATEŠKA OBLAST 2 – IZVRŠENJE KRIVIČNIH SANKCIJA

U strateškoj oblasti Izvršenje krivičnih sankcija, na osnovu prikupljenih informacija, uzimajući u obzir da se sastanak Funkcionalne radne grupe nije održao zbog nedostatka kvoruma, može se zaključiti da se aktivnosti u najvećem dijelu provode bez zastoja ili uz otklonjive zastoje, uz izuzetak strateških programa 2.1.2 „Uspostavljanje uprava za izvršenje krivičnih sankcija u BiH“ i 2.2.5 „Uspostavljanje probacijske službe u BiH“. Od ukupno 14 strateških programa i 40 strateških aktivnosti ispunjenih je 8, djelimično 25, a 7 aktivnosti nisu ispunjene i većinom se odnose na spomenute strateške programe. U kontekstu navedenog zaključak FRG 2 je da u ovom trenutku na više nivoa vlasti ne postoji mogućnost (političke pretpostavke, materijalno - tehnički uslovi i dr.) za uspostavljanje uprava za izvršenje krivičnih sankcija, kao niti za uspostavljanje probacijske službe u BiH.

Po pitanju uspostavljanja uprava predlaže se MK da razmotri raniju ocjenu FRG 2 i donese stratešku odluku kojim se podržava daljnje provođenje aktivnosti na nivoima na kojima je ocijenjeno da postoje mogućnosti u skladu sa revidiranim AP SRSP u BiH za period 2019. i 2020. godine, a da se pitanje za druge nivoe preispita i razmotri kao materija za novi strateški okvir.

Na nivou BiH će se, nakon stavljanja u funkciju Državnog zatvora, u vremenu od najmanje dvije godine rada Državnog zatvora, moći ocijeniti potreba i opravdanost uvođenja probacijske službe, odnosno najranije u periodu 2022./2023. godine. S obzirom na to da je strateški program „Uspostavljanje probacijske službe“ izuzetno zahtjevan poduhvat i podrazumijeva značajne resurse, kao i određene pretpostavke za operacionalizaciju istog, zbog čega se, u skladu sa revidiranim AP SRSP u BiH i zaključcima prethodnih MK-a predlaže potvrda MK da materija probacijske službe bude predmetom novog strateškog okvira.

2.1. Upravljanje sistemom za izvršenje krivičnih sankcija u BiH

Strateški programi za upravljanje sistemom za izvršenje krivičnih sankcija u BiH odnose se na:

- usklađivanje standarda i propisa koji uređuju izvršenje krivičnih sankcija u BiH,
- uspostavljanje uprava za izvršenje krivičnih sankcija u BiH,
- unapređenje sistema za prikupljanje podataka u oblasti izvršenja krivičnih sankcija u BiH,
- unapređenje zavodske infrastrukture i uslova u zavodima u BiH, sistematizaciju i provođenje obuka zavodskog osoblja u BiH i
- unapređenje sistema zdravstvene zaštite za osuđenike u BiH.

2.1.1 Usklađivanje standarda i propisa koji uređuju izvršenje krivičnih sankcija u BiH

Kontinuirano se analizira međusobna usklađenost propisa u ovoj oblasti, kao i usklađenost sa evropskim standardima, s ocjenom da je postignut značajan stepen usklađenosti. Zakon BiH o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera je u proteklom periodu nekoliko puta mijenjan i dopunjavane, sa ciljem usaglašavanja sa evropskim standardima. Ranije je izrađen prečišćeni tekst ovog zakona. Sačinjen je prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona BiH o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera (ZIKS BiH), koji je u međuvremenu prošao redovnu proceduru i usvojen na VM BiH na 139. sjednici, održanoj 16.04.2018. godine, a 05.07.2018. godine je dostavljen Parlamentarnoj skupštini BiH u dalju proceduru. Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera u Federaciji BiH je, takođe, više puta mijenjan i dopunjavane.

Izrađen je novi Nacrt zakona o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera u Federaciji BiH, ali je odbijen u Parlamentu Federacije BiH. Na osnovu analize usklađenosti postojećeg ZIKS-a Federacije BiH s evropskim i međunarodnim standardima, ranije je sačinjen nacrt novog ZIKS-a Federacije BiH koji je bio usklađen sa ZIKS-om BiH i međunarodnim standardima. Federalno ministarstvo pravde je formiralo Radnu grupu koja je pripremila nacrt ZIKS-a Federacije BiH, a shodno članu 78. stav 1. tačka (b) i člana 83. stav 2. tačka (c) Pravila i postupka za izradu zakona i drugih propisa Federacije BiH („Službeni glasnik Federacije BiH“, broj 71/14). U pogledu teksta nacrta obavljene su konsultacije sa svim zavodima, te je isti upućen u proceduru pribavljanja mišljenja, pri čemu se očekuje mišljenje Federalnog ministarstva finansija.

U 2017. godini izrađen je novi Nacrt zakona o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera Republike Srpske, koji je bio u proceduri usvajanja u Narodnoj skupštini do 21.06.2018. godine, kad je i usvojen na 25. sjednici. Novim Zakonom o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 63/18) u potpunosti je izvršeno usklađivanje sa međunarodnim standardima. Zakon o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske je stupio na snagu 19.07.2018. godine, a u toku je izrada podzakonskih akata čiji je krajnji rok za donošenje 19.07.2019. godine. Također je usvojen i novelirani Zakon o amnestiji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 61/18).

U Brčko distriktu BiH formirana je radna grupa za izradu nacrta Zakona o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera, radi usklađivanja sa zakonom na nivou BiH.

Na osnovu navedenih zakona u proteklom periodu izvršen je veći broj izmjena i dopuna podzakonskih akata, kojima su detaljnije uređena pitanja koja se odnose na izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera na nivou BiH, Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH.

U ranijem periodu MP BiH je uspostavilo Koordinaciono tijelo za usklađivanje zakona i podzakonskih akata iz oblasti izvršenja krivičnih sankcija u BiH. Koordinaciono tijelo je izvršilo analizu zakonskih rješenja o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera u BiH i konstatovalo da su zakonska rješenja u najvećoj mjeri usklađena, posebno kada su u pitanju norme koje regulišu prava zatvorenika. Koordinaciono tijelo je utvrdilo da su i zakoni o pomilovanju osuđenika u BiH međusobno usklađeni, uz nalaz i mišljenje da postoji usklađenost i podzakonskih akata iz oblasti izvršenja krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera. Privremeno Koordinaciono tijelo za usklađivanje zakona i podzakonskih akata iz oblasti izvršenja krivičnih sankcija u BiH je završilo svoj rad sa zaključkom da se treba produžiti mandat Koordinacionog tijela za osiguranje usklađenosti zakona i podzakonskih akata iz oblasti izvršenja krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera koje bi imalo nadležnost za međusobno informisanje o stanju propisa iz oblasti izvršenja krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera. Do produženja mandata ovog Koordinacionog tijela nije došlo.

2.1.2 Uspostavljanje uprava za izvršenje krivičnih sankcija u BiH

Zavodi za izvršenje krivičnih sankcija u BiH imaju samostalan pravni status. Ocijenjeno je da postoji potreba da zavodi budu upravne organizacije u sastavu ministarstava pravde na različitim nivoima u BiH. Isto tako ocijenjeno je da postoji potreba da se unaprijedi pravni status i rad privrednih jedinica i ekonomija u sastavu zavoda.

Zakonom o osnivanju Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH je propisano da nakon izgradnje Zavod bude upravna organizacija u sastavu MP BiH.

Uspostavljanje uprave riješeno je u prednacrtu ZIKS-a u Federaciji BiH. Čeka se mišljenje Federalnog ministarstva finansija, nakon čega će isti biti upućen na sjednicu Vlade Federacije BiH radi utvrđivanja prijedloga i upućivanja u parlamentarnu proceduru.

U BiH ne postoji rukovodni nivo između kazneno-popravnih zavoda (KPZ) i ministarstava pravde, niti operativno osoblje unutar ministarstava pravde odgovorno za pojedinačne funkcionalne oblasti, kao što su sigurnost, zdravstvena zaštita ili programi tretmana za zatvorenike, koji bi mogli dati smjernice i osigurati dosljednost KPZ-ovima u njihovom radu.

Nadležna ministarstva pravde u BiH nastavljaju istraživati mogućnost uspostavljanja zavodskih uprava.

2.1.3 Unapređenje sistema za prikupljanje podataka u oblasti izvršenja krivičnih sankcija u BiH

Ministarstvo pravde BiH je na osnovu izrađene analize izvršilo izmjene i dopune Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za održavanje krivičnih sankcija, mjera pritvora i drugih mjera u BiH, kojim je definisana procedura prikupljanja podataka i zatraženo kadrovsko jačanje sa jednim novim državnim službenikom za ovu vrstu poslova.

Softversko rješenje i obuka iz ove oblasti nisu osigurani, ali analizom o sistemu izvršenja krivičnih sankcija koju je provelo Vijeće Evrope su utvrđene potrebe sistema i opseg automatizacije procesa upravljanja. Na osnovu iste definisan je budući plan rada Vijeća Evrope koje će kroz projekt „Horizontalna podrška za zapadni Balkan“²¹ koji se tiče informatizacije i automatizacije sistema izvršenja krivičnih sankcija.

U međuvremenu, na osnovu predmetnih analiza, posredstvom Ministarstva vanjskih poslova je upućen zahtjev i podržano usvajanje akcionog plana Vijeća Evrope (VE) za BiH. U septembru 2018. godine provedena je TAIEX²² misija stručne procjene u oblasti zatvorskog sistema u BiH, kao dio izrade mišljenja Evropske komisije o zahtjevu BiH za članstvo u EU prema kojoj oblast zatvorskog sistema pozitivno i visoko ocjenjena.

Federalno ministarstvo pravde nije pristupilo analizi kapaciteta za prikupljanje podataka u oblasti izvršenja krivičnih sankcija u Federaciji BiH. Podaci u vidu dnevnih i mjesečnih izvještaja na osnovu važećeg podzakonskog akta se redovito dobivaju od KPZ-eova. Okviri i procedure prikupljanja i obrade podataka bit će definisane podzakonskim aktom za koji će biti predviđen pravni osnov u novom ZIKS-u Federacije BiH. Softversko rješenje i obuka iz ove oblasti nisu osigurani, ali su dijelom već spomenute analize obuhvaćeni planom projekta „Horizontalna podrška za zapadni Balkan“.

MP RS je, na osnovu izrađene analize, definisalo prikupljanje podataka u Zakonu o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera Republike Srpske. Do jula 2019. godine ministar pravde je u obavezi da donese Pravilnik kojim će se pobliže propisati funkcionisanje jedinstvenog informacionog sistema Republike Srpske. Podaci se dobivaju od krivično-popravnih zavoda u vidu dnevnih i mjesečnih izvještaja na osnovu važećeg podzakonskog akta. Softversko rješenje i obuka iz ove oblasti trenutno nisu osigurani.

PK BD BiH nije pristupila analizi kapaciteta za prikupljanje podataka u oblasti izvršenja krivičnih sankcija u Brčko distriktu BiH. Podaci u vidu dnevnih i mjesečnih izvještaja na osnovu važećeg podzakonskog akta se redovito dobivaju od kazneno-popravnih zavoda oba entiteta. Softversko rješenje i obuka iz ove oblasti nisu osigurani, već će se kao i za nivo BiH i Federacije BiH tretirati pod projektom „Horizontalna podrška za zapadni Balkan“.

2.1.4 Unapređenje zavodske infrastrukture i uslova u zavodima u BiH

Radovi na izgradnji Državnog zavoda okončani su krajem septembra 2017. godine. Jedinica za implementaciju projekta (JIP) je u prvoj polovini septembra 2017. godine predala zahtjev za tehnički prijem objekta općini Istočna Ilidža, kako bi se ubrzao proces. Tokom izvođenja radova, ali i nakon toga vršilo se opremanje objekata namještajem i ostalom specijalizovanom opremom (medicinska oprema, oprema za kuhinju i vešeraj, sportska i IKT oprema).

Na rješenje o imenovanju komisije i visinu troškova tehničkog prijema, koje je izdala općina Istočna Ilidža, JIP je uputio žalbu zbog izuzetno visoke naknade koja je obračunata. Ipak, ugovorom je bilo predviđeno da Nadzorni organ izdaje potvrdu o preuzimanju radova. Radovi na izgradnji Državnog zatvora su završeni i u obavljen je tehnički prijem koji u roku od 60 dana od dana potpisivanja Ugovora (28.09.2018. godine). Paralelno sa vršenjem tehničkog prijema, Ministarstvo pravde BiH je preduzelo sve korake na sačinjavanju potrebnih podzakonskih akata za formalno stavljanje Državnog zatvora u funkciju. Po donošenju Odluke o stavljanju Državnog zatvora u funkciju od strane VM BiH, ministar pravde BiH će imenovati vršioca dužnosti upravnika, čiji je zadatak da pripremi i donese podzakonske akte iz nadležnosti upravnika, bez kojih Državni zatvor ne može funkcionisati.

²¹ Projekt EU i VE (eng. Horizontal Facility for the Western Balkans and Turkey) koji je započeo s implementacijom u 2016. godini i trajanjem od tri godine.

²² TAIEX radionica na temu „Zatvorski sistem i prevencija maltretmana u BiH, održana 24.-28.09. 2018. godine.

Uporedo sa tim, a imajući u vidu da je od završetka radova i instalacije opreme prošlo dosta vremena i da garantni rokovi ističu, započeto je testiranje u objektu Državnog zatvora da bi se uočeni nedostaci otklonili u garantnim rokovima.

FMP redovno prati stanje zavodskih objekata u Federaciji BiH i planira finansijska sredstva za rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih objekata. Tokom 2018. godine je izvršena izgradnja 9. paviljona u KPZ-u Zenica, kapaciteta 200 mjesta koji je pušten u funkciju. Dodatno je izgrađen i pušten u funkciju KPZ Orašje, čime je došlo do povećanja smještajnih kapaciteta za osuđene i pritvorene osobe za 97 mjesta. U funkciju je stavljen novoizgrađeni objekat u KPZ-a Bihać, a KPZ Busovača je u postupku prijema osoblja. Finansiranje aktivnosti izgradnje/rekonstrukcije se značajnim dijelom vrši i iz sredstava IPA fondova. Putem IPA fondova se vrši izgradnja fiskulturne dvorane, škole i pratećih objekata u Odjeljenju za maloljetnike KPZ-a Orašje.

Analizom stanja u oblasti zavodske infrastrukture uočena je preopterećenost kapaciteta pojedinih zavoda, a posebno u pritvorskoj jedinici KPZ-a Sarajevo, te je stoga FMP izvršilo preraspodjelu mjesta, a u saradnji sa nadležnim sudovima, odnosno pritvorene osobe su upućivane u pritvorske jedinice drugih zavoda. U cilju rasterećenja pritvorske jedinice u KPZ-u Sarajevo u KPZ-u Zenica je proširena pritvorska jedinica za novih 50 mjesta. Započete su i aktivnosti izmještanja KPZ-a Sarajevo na novu lokaciju na Igmanu, na kojoj će se izgraditi novi objekat uz pomoć IPA fondova za koji je je u prethodnom periodu podnesena projektna aplikacija i izvršene su pripreme za izradu projektne dokumentacije.

U Federaciji BiH planovi rekonstrukcije zavodskih objekata se provode prema raspoloživim finansijskim sredstvima. U KPZ-u Busovača stavljen je u funkciju novi objekat kapaciteta 50 mjesta za osuđene osobe. U KPZ-u Zenica stavljen je u funkciju 3. paviljon, a u KPZ-u Bihać izgrađeno je prijemno-otpusno odjeljenje kapaciteta 30 mjesta, ali još nije u funkciji.

MP RS na osnovu analize stanja zavodskih objekata i raspoloživih materijalnih mogućnosti, vrši rekonstrukciju zavodskih objekata, koja je u najvećoj mjeri već provedena u Republici Srpskoj.

U Banja Luci je izvršena nadogradnja spratova na paviljonima osuđenih i pritvorenih osoba, adaptiran je objekat za izvršenje odgojne mjere upućivanja u odgojno-popravni dom, izvršena je nadogradnja objekta prijavnice, prijemno-otpusnog odjeljenja, zdravstvenog odjeljenja, izvršena je i kompletna sanacija vodovodne i kanizacione mreže, adaptiran je objekat za smještaj osuđenih osoba na poluotvorenom odjeljenju, te je adaptiran i rekonstruisan objekat upravne zgrade.

U Doboju je u potpunosti obnovljeno kompletno prizemlje objekta, a koje je uništeno u poplavama 2014. godine. Iskorištena je prilika da se i spratni dio objekta adaptira. Obnovljene su i prostorije za smještaj osuđenih osoba na poluotvorenom odjeljenju. U Istočnom Sarajevu izvršena je adaptacija svih prostorija za smještaj osuđenih i pritvorenih osoba. Rekonstruisan je objekat za smještaj maloljetnika na izvršenje kazne maloljetničkog zatvora, kao i objekat za smještaj ženskih osuđenih osoba. Potpuna rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih objekata poluotvorenog odjeljenja „Kula“. U Trebinju je izvršena rekonstrukcija i adaptacija kompletnog objekta za smještaj osuđenih i pritvorenih osoba, kao i adaptacija postojećeg objekta za smještaj osuđenih osoba na poluotvorenom odjeljenju „Duži“, te izgradnja novog objekta prijavnice za potrebe službe osiguranja. U Bijeljini se vrši izgradnja novog zavoda na lokaciji „Patkovača“, gdje je završeno kompletno ograđivanje kompleksa, a objekat pritvora i šetnji za pritvorene osobe je doveden do faze opremanja.

Delegacija EU u BiH 21.2.2019. godine je raspisala tender za izgradnju zatvora koji će finansirati sa oko pet miliona maraka u okviru programa IPA za BiH. Postojeći objekti i prostor za smještaj osuđenih i pritvorenih osoba na staroj lokaciji zatvora su sanirani i adaptirani. U Foči je izgrađen i potpuno opremljen novi objekat Odjeljenja posebnog režima izdržavanja kazne zatvora. Postojeće prostorije za smještaj osuđenih osoba u najvećoj mjeri su adaptirane, kako bi se osigurali osnovni uslovi osuđeničkog standarda. Završena je izgradnja novih i adaptacija postojećih objekata na Poluotvorenom odjeljenju „Brioni“.

U Republici Srpskoj planovi rekonstrukcije zavodskih objekata u najvećoj mjeri su već realizovani. U toku su aktivnosti na rekonstrukciji postojećih i izgradnji novih objekata za smještaj osuđenih osoba, kao i drugi sadržaji osuđeničkog standarda. Nastavak radova na novom zavodu u Bijeljini zavisi od raspoloživih sredstava IPA fondova. Rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih objekata za smještaj osuđenih osoba, kao i drugi sadržaji osuđeničkog standarda zavise od raspoloživih sredstava iz IPA fondova.

2.1.5 Sistematizacija i provođenje obuka zavodskog osoblja u BiH

Nadležnosti za obuku zavodskog osoblja su propisane zakonima o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH i entiteta.

Okvirne planove i program obuke zavodskih službenika donose ministarstva pravde BiH i entiteta, a godišnje planove i programe obuke donose krivično-popravni zavodi entiteta.

Provedena je obuka koju su organizovali Vijeće Evrope, Evropska Komisije i Vlada SAD, a koja je kontinuiranog karaktera. Obuke zavodskih službenika BiH i entiteta provode se redovno. Kroz projekt VE, SAD i EU „Podrška reintegraciji nasilnih i ekstremnih zatvorenika u BiH“, sektora za izvršenje krivičnih sankcija MP BiH, FMP i MP RS, te entitetskih KPZ-eova i Pritvorske jedinica MP BiH uspješno je završena obuka zavodskog osoblja u radu sa populacijom nasilnih i ekstremnih osuđenika. U okviru projektnih aktivnosti dogovoren je i definisan nastavak aktivnosti kroz novi projekt „Strukturirano upravljanje kaznom za osuđene osobe sa nasilnim i ekstremističkim ponašanjem“ koji će biti operativan od 2019. godine, a prva faza će trajati 12 mjeseci.

2.1.6 Unapređenje sistema zdravstvene zaštite za osuđenike u BiH

Finansiranje zdravstvene zaštite zavodske populacije u BiH vrši se iz budžeta BiH i budžeta entiteta.

U vezi unapređenja zdravstvene zaštite kroz projektne aktivnosti „Horizontalna podrška za zapadni Balkan“ izrađena su tri priručnika.

U aprilu 2018. godini su objavljeni: Priručnik za procjenu i rehabilitaciju nasilnih ekstremnih zatvorenika u BiH, Priručnik za obuku voditelja obuke u agencijama za provođenje zakona, a u oktobru Protokoli za postupanje sa počiniocima krivičnih djela sa duševnim smetnjama u forenzičkim ustanovama, što sa prednje navedena tri pravilnika predstavlja preko 14 priručnika iz navedenih oblasti.

2.2. Unapređenje primjene alternativnih sankcija u BiH

Strateški programi o unapređenju primjene alternativnih sankcija u BiH odnose se na:

- osiguranje primjene rada za opće dobro na slobodi za punoljetne i maloljetne osuđenike u BiH,
- provođenje sankcije kućnog zatvora s elektronskim nadzorom u BiH,
- unapređenje provođenja uslovnog otpusta u BiH,
- unapređenje postupka pomilovanja u BiH i
- uspostavljanje probacijske službe u BiH.

2.2.1 Osiguranje primjene rada za opće dobro na slobodi za punoljetne i maloljetne osuđenike u BiH

Na nivou BiH institut rad za opće dobro na slobodi je ranije zakonski regulisan i kontinuirano se provodi.

U Federaciji BiH rad za opće dobro na slobodi u nadležnosti je kantonalnih ministarstava pravosuđa i uprave.

U Kantonu Sarajevo rad za opće dobro na slobodi je u primjeni od novembra 2011. godine i kontinuirano se provodi. Kanton Sarajevo je među prvima osigurao neophodne kapacitete i 2012. godine započeo sa provođenjem alternativne krivične sankcije rad za opće dobro na slobodi, te se nakon četiri godine uspješne primjene, zaključuju i značajni učinci na rasterećenje zatvorskog sistema u Federaciji BiH, kao i značajne uštede finansijskih sredstava u federalnom budžetu, s obzirom na to da u prosjeku, od strane nadležnog suda 40 osuđenih osoba na području Kantona Sarajevo godišnje bude upućeno na izvršenje ove sankcije. Takođe, u 2017. godini su osigurani uslovi i za efikasnu primjenu odgojne mjere posebne obaveze – uključivanje u rad humanitarnih organizacija ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja, izrečene maloljetnom učiniocu krivičnog djela shodno odredbama Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku.

U Bosansko-podrinjskom kantonu rad za opće dobro na slobodi je u primjeni od 2011. godine i kontinuirano se provodi.

U Zapadno-hercegovačkom kantonu, donijeti su svi potrebni podzakonski akti sa ciljem provođenja ove alternativne krivične sankcije i to: 1) Pravilnik o vrsti i uslovima za izvršenje krivične sankcije rada za opće dobro na slobodi, 2) Pravilnik o izboru, načinu rada, odgovornosti, obuci i evidenciji povjerenika za izvršenje krivične sankcije rad za opće dobro na slobodi i 3) Pravilnik o mjerilima za utvrđivanje naknade povjerenicima u izvršavanju krivične sankcije rad za opće dobro na slobodi. Do sada u Zapadno-hercegovačkom kantonu sudovi nisu izricali ovu alternativnu krivičnu sankciju iz razloga što su pravne osobe kod kojih se trebala izvršavati ova alternativna krivična sankcija uskratili produženje ugovora za izvršenje rada za opće dobro u tim pravnim osobama (javna komunalna preduzeća i Crveni križ).

U Posavskom kantonu aktivnosti za primjenu instituta rada za opće dobro na slobodi su u toku. Napravljeni su prednacrti potrebnih pravilnika, te poslani na mišljenje Uredu za zakonodavstvo. Nakon dobivenog mišljenja potrebno je bilo izvršiti korekcije i usvajanje pravilnika. Potrebno je donijeti pravilnike iz ove oblasti, te pristupiti zaključivanju ugovora s pravnim osobama kod kojih će se izvršavati rad za opće dobro.

Ministarstvo pravosuđa i uprave Unsko-sanskog kantona institut rad za opće dobro na slobodi primjenjuje od 2011. godine i prema broju izvršenih presuda u posljednjih nekoliko godina među vodećim kantonima je u Federaciji BiH.

U Hercegovačko neretvanskom kantonu osigurani su zakonski uslovi za primjenu ove alternativne krivične sankcije prije nekoliko godina. Institut rad za opće dobro na slobodi za punoljetne i maloljetne osuđenike u BiH se primjenjuje od maja mjeseca 2014 godine.

U Zeničko - dobojskom kantonu rada za opće dobro na slobodi za punoljetne i maloljetne osuđenike u BiH se provodi za punoljetna lica od 2014. godine, dok za maloljetnike još nije implementiran. Podaci o institutu rad za opće dobro na slobodi u ostalim kantonima za potrebe ovog izvještaja nisu bili dostupni.

U Republici Srpskoj novousvojenim Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera Republike Srpske, a u skladu sa Krivičnim zakonikom Republike Srpske, propisan je institut rada u javnom interesu. Obaveza MP RS je da, u roku od šest mjeseci, donese podzakonske akte u vezi primjene instituta rada u javnom interesu.

U Brčko distriktu BiH od 2014. godine uveden je rad za opće dobro na slobodi i kontinuirano se provodi.

Na nivoima na kojima je uveden institut rad za opće dobro na slobodi osigurano je statističko praćenje primjene instituta rada za opće dobro na slobodi za punoljetne osobe, u skladu sa nadležnostima.

Godišnje u BiH oko 110 osoba izvršava rad za opće dobro na slobodi što dovodi do efikasnosti zatvorskog sistema i rasterećenju zatvorskih kapaciteta.

U Federaciji BiH primjena odgojne preporuke uključivanje u rad, bez naknade, u humanitarne organizacije ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja za maloljetne osobe je u nadležnosti kantonalnih ministarstava pravosuđa i uprave.

Osigurani su zakonski i drugi uslovi za primjenu odgojne preporuke uključivanje u rad, bez naknade, u humanitarne organizacije ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja za maloljetne osobe u Kantonu Sarajevo, potpisivanjem sporazuma sa tri udruženja građana Narodne kuhinje, sa početkom primjene još od 01.12.2017. godine.

Podaci za primjenu odgojne preporuke uključivanje u rad, bez naknade, u humanitarne organizacije ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja za maloljetne osobe u ostalim kantonima za potrebe ovog izvještaja nisu bili dostupni.

U Republici Srpskoj zakonski uslovi za primjenu ove odgojne preporuke su osigurani. Podaci o primjeni nisu dostupni.

2.2.2 Provođenje sankcije zatvora u kućnom zatvoru s elektronskim nadzorom u BiH

FMP je izradilo analizu i dalo preporuke za unapređenje izvršenja kazne zatvora u kućnom zatvoru s elektronskim nadzorom, a koje se provodi od 2014. godine. Primjenom kućnog zatvora s elektronskim nadzorom značajno se smanjio broj čekanja osuđenih osoba koje trebaju stupiti na izdržavanje kazne.

Tokom 2018. godine izrečeno je 864 presude sa zatvorskom kaznom do godinu dana od čega veći broj lica služi kaznu zatvora u kućnom zatvoru s elektronskim nadzorom. Od ovog broja su 23 osobe prekršile zakonske odredbe izrečene sankcije zbog toga ostatak kazne provode iza rešetaka.

Trenutni kapacitet KPZ-ova u Federaciji BiH je za 1.995 mjesta, od čega je 1.630 za osuđenike, a 365 za pritvorenike. Trenutno je ukupan broj osuđenika i pritvorenika 1.337, od čega se 192 osuđenika nalazi na izdržavanju kazne kućnog zatvora s elektronskim nadzorom, a 392 osobe se nalaze u pritvorskoj jedinici.

U Republici Srpskoj izvršenje kazne zatvora u kućnom zatvoru s elektronskim nadzorom je predviđeno novim Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera Republike Srpske, a u skladu je sa Krivičnim zakonikom Republike Srpske.

U Republici Srpskoj funkcioniše šest kazneno-popravnih ustanova u kojima kapacitet za izdržavanje kazne zatvora iznosi 1.089 mjesta od kojih su trenutno popunjena 652 mjesta.

Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH je pripremila plan provođenja analize uvođenja instituta kućnog zatvora u narednom periodu, te na osnovu rezultata analize će pristupiti eventualnoj izmjeni zakonskih rješenja za uvođenje izvršenja kazne zatvora u kućnom zatvoru s elektronskim nadzorom.

2.2.3 Unapređenje provođenja uslovnog otpusta u BiH

Na državnom nivou nadzor nad provođenjem uslovnog otpusta vrše policijske agencije, inspektori i druga tijela i organizacije u skladu sa čl. 196., 197., 207., 209. i 235. Zakona BiH o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera, a na osnovu rješenja Komisije za uslovni otpust, dok za opoziv uslovnog otpusta zakonom je ovlašten Sud BiH (član 196. stav 5. Zakona BiH o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera i član 45. Krivičnog zakona BiH).

U Federaciji BiH zakonski je definisan nadzor i opoziv uslovnog otpusta. Nadzor vrši Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova i centri za socijalni rad. Opoziv vrši sud ako je osuđena osoba na slobodi, a ako je u KPZ-eu opoziv vrši Komisija za uslovni otpust na prijedlog direktora krivično-popravnog zavoda.

U Republici Srpskoj nadzor i opoziv uslovnog otpusta definisani su zakonom. Nadzor provodi Ministarstvo unutrašnjih poslova RS.

U Brčko distriktu BiH zakonski je definisan nadzor i opoziv uslovnog otpusta.

Statističke evidencije osoba na uslovnom otpustu vode komisije za uslovni otpust na nivou BiH, entiteta i Brčko distrikta BiH.

2.2.4 Unapređenje postupka pomilovanja u BiH

Analize na nivou BiH i entiteta o primjeni instituta pomilovanja nalaze da politika pomilovanja je utemeljena relevantnim zakonskim okvirom i da institut pomilovanja funkcioniše bez značajnijih poteškoća. U vezi sa tim, 10.05.2018. do 25.10.2018. godine održane su sjednice Predsjedništva BiH o pomilovanju. Predsjedništvo BiH u novom sazivu na prvoj redovnoj sjednici od 12.12.2018. godine razmatralo je pomilovanje. Komisija za pomilovanje BiH je imala u radu 11 predmeta.

U 2017./2018. godini dostavljen je Nacrt izmjena Zakona o pomilovanju BiH Vijeću ministara BiH, a u vezi mogućnosti ograničenog pomilovanja za krivična djela ratnog zločina.

U proteklom periodu Predsjednik FBiH je pomilovao četiri lica, za dva lica su kazne preinačene u blaže, za dvije se briše osuda, a 22 lica je odbijen prijedlog za pomilovanje.

U Republici Srpskoj Predsjednica je u 2018. godini donijela tri odluke kojim je sedam lica pomilovano.

U Brčko distriktu BiH započete su aktivnosti unapređenja postupka pomilovanja izrade analize i preporuka na osnovu kojih će se preduzet dalji koraci. U Brčko distriktu ovlast za pomilovanje ima gradonačelnik. Nakon usvajanja novog zakona javnost će biti upoznata sa načelima instituta i odredbama Zakona o pomilovanju Brčko distrikta BiH.

Aktivnosti upoznavanja javnosti sa načelima instituta i zakona o pomilovanju se provode u sklopu planova rada nadležnih instituta u skladu sa nadležnostima relevantnih nivoa vlasti u BiH.

2.2.5 Uspostavljanje probacijske službe u BiH

Sistem alternativnih krivičnih sankcija zahtijeva dalju izgradnju, kako bi se rasteretio pretrpan i budžetski ograničen zatvorski sistem u BiH. U tom pogledu već ranije je izvršena priprema pravnog okvira za postepeno uvođenje probacije u BiH, kroz izradu nacrtu Zakona o probaciji u BiH. U tom kontekstu potrebno je dalje zagovaranje uvođenja i promovisanja probacijske službe.

Na nivou BiH, entiteta i Brčko distrikta BiH nije uspostavljena probacijska služba. U pogledu probacijske službe na nivou BiH ocijenjeno je da, s obzirom na to da po uspostavi zavoda će imati samo jednu zatvorsku ustanovu, trenutno nema objektivnih razloga za probacijsku službu. Ova ocjena se oslanja na pravnu tradiciju krivičnog prava i izvršenja krivičnih sankcija, kao i to da se dobar dio kazni zatvora uspješno završava alternativnim krivičnim sankcijama, te na samu nadležnost državnog nivoa koji reguliše najteža krivična djela, tako da se program tretmana i prevaspitanja odvija u zatvorskim ustanovama u cilju resocijalizacije i rehabilitacije, a time i na smanjenje recidivizma.

2.3. Unapređenje primjene međunarodnih standarda u BiH

Strateški programi o primjeni međunarodnih standarda odnose se na:

- unapređenje uslova boravka u pritvoru i postupanja prema pritvorenim osobama u BiH,
- unapređenje tretmana osuđeničke populacije i stvaranje pretpostavki za prilagođen tretman maloljetnih osuđenika u BiH i
- stavljanje u funkciju Zavoda za forenzičku psihijatriju Sokolac.

2.3.1 Unapređenje uslova boravka u pritvoru i postupanja prema pritvorenim osobama u BiH

Na nivou BiH i entiteta izrađena je analiza primjene relevantnih standarda o pritvoru i date su preporuke.

Na nivou BiH i entiteta osigurani su zakonski, materijalni, finansijski i infrastrukturni uslovi i provedene preporuke iz analize o pritvoru.

U proteklom periodu, kroz Projekat-„Horizontalna podrška za zapadni Balkan“, izrađeni su Priručnici (Smjernice za postupanje sa osobama lišenim slobode u zatvorenom okruženju i Priručnik za vođenje zatvorenika i unapređenje ljudskih prava u zatvorenom okruženju) koji obuhvataju najnovije međunarodne standarde, sa istovremenom obukom u svim KPZ-ovima u BiH. Dodatno su izrađeni i Protokoli za unapređenje zdravstvene zaštite i ljudskih prava u zatvorenom okruženju.

2.3.2 Unapređenje tretmana osuđeničke populacije i stvaranje pretpostavki za prilagođen tretman maloljetnih osuđenika u BiH

Na nivou BiH i entiteta osigurani su zakonski i drugi uslovi za unapređenje tretmana osuđeničke populacije i stvaranje pretpostavki za prilagođen tretman maloljetnih osuđenika u BiH. U svim KPZ-ovima u BiH provodi se obuka zavodskog osoblja, a u skladu sa planovima i programima obuke, kao i putem aktivnosti projekata Vijeća Evrope.

Analiza mogućnosti proširenja programa tretmana se vrši u skladu sa propisima kroz redovne aktivnosti nadležnih zaduženih jedinica na nivou BiH i entiteta, a preporuke se provode u skladu s osiguranim finansijskim sredstvima.

Posebni programi tretmana i režimi sigurnosti za posebne kategorije osuđenika se provode na nivou BiH i entiteta.

U Federaciji BiH formiran je Odgojno-popravni dom sa statusom odjeljenja, a u sastavu KPZ-a Orašje je i maloljetnički zatvor.

Odjeljenje kazneno-popravne ustanove Republike Srpske za izvršenje maloljetničkog zatvora i odgojne mjere upućivanja u odgojno-popravni dom je renovirano i ispunjava sve uslove za izvršenje kazne maloljetničkog zatvora i odgojne mjere upućivanja u odgojno-popravni dom.

Ustanove za provođenje mjera obaveznog psihijatrijskog liječenja i obaveznog ambulantnog liječenja na slobodi za maloljetnike su u nadležnosti entitetskih ministarstava zdravstva/zdravlja.

2.3.3 Stavljanje u funkciju Zavoda za forenzičku psihijatriju Sokolac

Stavljanje u funkciju Zavoda za forenzičku psihijatriju Sokolac je osigurano kroz Sporazum o smještaju i naknadi troškova za izvršenje krivičnih sankcija („Službeni glasnik BiH“, broj 89/09).

Krajem 2016. godine stavljen je u funkciju Zavod za forenzičku psihijatriju Sokolac. Zavod je tada primio prve psihički oboljele zatvorenike i u kontinuitetu prima one koji su počinili najteža krivična djela. Trenutno u Zavodu ima 100 forenzičkih lica i to 59 iz Republike Srpske, 39 iz Federacije BiH i 2 iz Brčko Distrikta

Početkom 2018. godine Vijeće Evrope je započelo projektne aktivnosti izrade Protokola s ažuriranim međunarodnim standardima u pogledu liječenja i pristupa psihijatrijskim osobama kao izvršiocima krivičnih djela, a završilo iste u oktobru. Aktivnosti su podrazumijevale i izradu programa obuke zaposlenog osoblja.

3. STRATEŠKA OBLAST 3 – PRISTUP PRAVDI

U strateškoj oblasti 3 - Pristup pravdi u BiH, na osnovu prikupljenih informacija, može se zaključiti da se aktivnosti u najvećem broju provode uz manje poteškoće ili bez zastoja, uz izuzetak strateških programa 3.1.4 „Unapređenje jedinstvenog načina evidentiranja za državljane BiH koji nisu rođeni u BiH, a osuđeni su u inostranstvu i u BiH “ i 3.1.7 „Unapređenje saradnje i razmjene informacija IDDEEA sa nadležnim institucijama u oblasti međunarodne pravne pomoći“. Oba ova programa zavisila su o uspostavljanju saradnje sa institucijama izvan užeg kruga nadležnih institucija za provođenje reformi u sektoru pravde u BiH.

Od ukupno 11 programa i 22 aktivnosti, 12 aktivnosti je ispunjeno, a 7 aktivnosti su djelimično ispunjene, a tri su s određenim zastojem.

Sastanak Funkcionalne radne grupe 3 se nije održao zbog nedostatka kvoruma za ocjenu statusta i praćenje provođenja aktivnosti iz predmetne oblasti. Na osnovu dostavljenih informacija i praćenjem provođenja aktivnosti koordinatora oblasti može se zaključiti da su kapaciteti iz oblasti međunarodne pravne pomoći u svim institucijama slabi i nedovoljni za obim poslova koji se obavlja, te da je saradnja između nadležnih institucija sektora pravde u BiH, ali i partner institucija po ovom pitanju nezadovoljavajuća. Za dalje unapređenje se sugerira razmatranje istog i donošenje strateške odluke o daljim pravcima razvoja od strane MK-a. U skladu sa mandatom FRG 3, zaključcima prethodne MK i revidiranom AP SRSP u BiH MK se preporučuje dalje zagovaranje provođenja aktivnosti i otvaranje dijaloga sa drugim partner institucijama za programe 3.1.4 i 3.1.7.

3.1. Međunarodna pravna pomoć i saradnja

Strateški programi o međunarodnoj pravnoj pomoći (MPP) i saradnji odnose se na:

- izradu objedinjene analize o izazovima i potrebama u oblasti MPP,
- unapređenje postupanja sudova u BiH u predmetima MPP sa ciljem ujednačavanja, unapređenje pružanja MPP u građanskim i krivičnim stvarima,
- unapređenje jedinstvenog načina evidentiranja za državljane BiH koji nisu rođeni u BiH, a osuđeni su u inostranstvu i u BiH,
- jačanje kapaciteta entitetskih ministarstava i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH u oblasti MPP-a,
- organizovanje zajedničke obuke sa Ministarstvom pravde BiH i koordiniranje napora u ovoj oblasti,
- dalje unapređenje sistema informisanja, vođenja elektronske pisarnice, prikupljanja i praćenja statistike u oblasti MPP-a od strane nadležnih organa i
- unapređenje saradnje i razmjene informacija IDDEEA sa nadležnim institucijama u oblasti MPP-a.

3.1.1 Izrada objedinjene analize o izazovima i potrebama u oblasti MPP-a

Na radnom sastanku članova FRG i TS SRSP u BiH s predstavnicima Organizacija civilnog društva (OCD), održanog 22. i 23.01.2018. godine u Fojnici, zaključeno je da će Ministarstvo pravde BiH inicirati formiranje radne grupe za izradu objedinjene analize koja će identifikovati probleme, dobre prakse, izazove, prepreke i dati preporuke za unapređenje u oblasti MPP-a u kojoj će, osim Ministarstva pravde BiH, učestvovati i predstavnici VSTV-a, entitetskih ministarstava pravde i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH. U prethodnom razdoblju nije došlo do provođenja inicijative u pogledu izrade objedinjene analize, što je dijelom zbog slabih i nedostatnih kapaciteta i resursa za provođenje iste u Ministarstvu pravde BiH. Nakon izrade navedene analize pristupit će se provođenju datih preporuka.

3.1.2 Unapređenje postupanja sudova u BiH u predmetima MPP-a sa ciljem ujednačavanja

Institucije sektora pravde u BiH predložile su teme za godišnje programe obuke sudija i drugih učesnika u MPP-u, u skladu sa prethodno utvrđenom analizom potreba za obukama, a iste su uvrštene u okviru Programa rada CEST-ova za 2019. godinu. U promatranom periodu je održana obuka na temu „Međunarodna pravna saradnja u građanskim i krivičnim stvarima“. Druga planirana obuka je

u oktobru 2019. godine. Kroz planove obuka CEST-ova osigurana je kontinuirana obuka sudija i drugih učesnika u MPP-u koje se provode i o čijim se učincima godišnje izvještava Ministarstvo pravde BiH.

Ministarstvo pravde BiH definiše i stalno unapređuje rješenja za dostavljanje informacija sudovima i drugim učesnicima u BiH, u pogledu novih pravnih instrumenata u postupcima pružanja MPP-a.

3.1.3 Unapređenje pružanja MPP-a u građanskim i krivičnim stvarima

Rješavanje pitanja priznavanja i izvršavanja stranih sudskih presuda u krivičnim stvarima zahtijeva uključivanje predstavnika VSTV-a, kako bi se omogućilo ujednačavanje sudske prakse u ovoj oblasti. Ranija ocjena FRG 3 je bila da postoji potreba poboljšanja saradnje između VSTV-a i Ministarstva pravde BiH gdje je predloženo pokretanje inicijative Ministarstva prema VSTV-u s prijedlogom za uspostavljanje saradnje, a u okviru koje bi se raspravljalo o priznavanju i izvršavanju stranih sudskih presuda u krivičnim stvarima sa ciljem ujednačavanja sudske prakse. U prethodnom razdoblju nije došlo do pokretanja inicijative u pogledu uspostavljanja saradnje, što je dijelom posljedica slabih i nedostatnih kapaciteta i resursa za provođenje inicijative u Ministarstvu pravde BiH.

Zakon o MPP-u u građanskim stvarima je izrađen, ali u parlamentarnoj proceduri nije dobio potrebnu većinu. Trenutno se provode konzultacije sa entitetima o principima Zakona o MPP u građanskim stvarima.

3.1.4 Unapređenje jedinstvenog načina evidentiranja za državljane BiH koji nisu rođeni u BiH, a osuđeni su u inostranstvu i u BiH

Ministarstvo pravde BiH je već ranije zatražilo od Ministarstva sigurnosti ispunjavanje obaveze donošenja podzakonskih akata koji proizlaze iz Zakona o MPP-u u krivičnim stvarima. Podzakonski akti se odnose na jedinstven način evidentiranja za državljane BiH koji nisu rođeni u BiH, a osuđeni su u inostranstvu i u BiH. Do sačinjavanja ovog izvještaja nisu dostavljeni podaci o provođenju obaveze od strane Ministarstva sigurnosti.

3.1.5 Jačanje kapaciteta entitetskih ministarstava i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH u oblasti MPP-a, organizovanje zajedničke obuke sa Ministarstvom pravde BiH i koordiniranje napora u ovoj oblasti

Tokom 2018. godini u Federalnom ministarstvu pravde je jedno lice zaposleno za rad na poslovima MPP-a, dok u Ministarstvu pravde Republike Srpske jedno lice je raspoređeno na poslove MPP-a. U Pravosudnoj komisiji Brčko distrikta BiH poslovi MPP nisu posebno delegirani na zadužena lica. U pogledu kapaciteta za provođenje poslova MPP-a FMP je u najnepovoljnijoj situaciji.

U okvirnom planu Agencije za državnu službu BiH je uvrštena obuka na temu „međunarodna pravna pomoć“, ali u promatranom izvještajnom periodu nije bila planirana. U godišnjim planovima nadležnih agencija za državnu službu entiteta za 2019. godinu nije uvrštena ciljana obuka iz oblasti MPP-a,

Tokom 2018.godine i početkom 2019. godine održani su pojedinačni sastanci između ministarstava pravde u BiH i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH sa ciljem razmatranja i prevladavanja izazova u MPP-u.. U narednom periodu je nužno da se nastave aktivnosti zajedničkog sastajanja kako bi se uticalo na pitanje ubrzane komunikacije u dostavi dokumenata iz oblasti MPP.

3.1.6 Dalje unapređenje sistema informisanja, vođenja elektronske pisarnice, prikupljanja i praćenja statistike u oblasti MPP-a od strane nadležnih organa

U informacijskom sistemu pravosudnih institucija (CMS sistemu) postoji oznaka za predmete MPP-a, te je moguće generirati statističke podatke o broju predmeta ove vrste. Ovi podaci su zadovoljavajući u smislu potreba pravosudnih institucija u BiH.

Kroz unaprijeđenu aplikaciju za upravljanje predmetima i dokumentima (DMS) Ministarstva pravde BiH dodati su posebni elementi za praćenje po krivičnim djelima, a čija obaveza proizlazi iz konvencija.

3.1.7 Unapređenje saradnje i razmjene informacija IDDEEA sa nadležnim institucijama u oblasti MPP

Tokom 2018. godini, kao i u prvoj polovini 2019.godini nije bilo napretka u pogledu uspostave i unapređenja saradnje Ministarstva pravde BiH sa predstavnicima IDDEEA radi pronalazjenja načina razmjene podataka za upotrebu u inostranstvu. Provođenje inicijative je dijelom zbog nedostatnih kapaciteta i resursnih mogućnosti Ministarstva pravde BiH i IDDEEA, radi čega se nadalje nastavlja rad na pronalazjenju modaliteta unapređenja saradnje.

3.2. Besplatna pravna pomoć u BiH

Strateški programi o besplatnoj pravnoj pomoći (BPP) u BiH odnose se na:

- provođenje procjene o potrebi usvajanja Zakona o BPP u postupcima pred institucijama BiH i
- uspostavljanje pravnog i institucionalnog okvira za pružanje BPP u BiH.

3.2.1 Provođenje procjene o potrebi usvajanja Zakona o BPP u postupcima pred institucijama BiH

Zakon o BPP pred institucijama BiH je usvojen i objavljen u „Službenom glasniku BiH“, broj 83/16. Uspostavljanje Ureda za BPP zahtijevalo je ispunjenje određenih pretpostavki, a to je izmjenu Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji MP BiH (Pravilnik) i popunjavanju kadrovima. MP BiH je uputilo Prijedlog pravilnika VM BiH na davanje saglasnosti. VM BiH je na 139. sjednici, održanoj 16.04.2018. godine, dalo saglasnost na prijedlog Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji MP BiH, kojim se formira Ured za BPP. Do uspostavljanja i stavljanja u funkciju Ureda za BPP, ministar pravde BiH je privremeno ovlastio pet državnih službenika Ministarstva pravde BiH da obavljaju poslove BPP-a. Ured za BPP je započeo sa radom početkom 2019. godine, kada su zaposlene dvije osobe na obavljanju predmetnih poslova.

3.2.2 Uspostavljanje pravnog i institucionalnog okvira za pružanje BPP u BiH

Pravni okvir za pružanje BPP pred institucijama BiH je ranije usvojen, dok uspostavljanje institucionalnog okvira traje duže od planiranog. Tokom 2018.godine Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji MP BiH predviđeno je formiranje Ureda za BPP, dok su početkom 2019. godine zaposlena dva lica za obavljanje poslova BPP.

U Republici Srpskoj BPP je uređen Zakonom o BPP-u koji je donesen 2008. godine („Službeni glasnik RS“, broj 120/08). Poslove pružanja BPP-a vrši Centar za besplatnu pravnu pomoć i njegovi područni uredi od 2009. godine. Zakon o BPP-u je dopunjavan 2013. i 2014. godine.

Federalno ministarstvo pravde je svojim Programom rada za 2018. godinu predvidjelo rad na Zakonu o principima BPP pomoći u Federaciji BiH. Nakon provedenih konsultacija ocijenjeno je kako je materija dovoljno pravno uređena donošenjem propisa na kantonalnim nivoima i da u ovom trenutku nema potrebe za normiranje na nivou Federacije BiH.

Zaključak Vlade Federacije BiH broj: 211/2019 od 13.3.2019. godine je to i potvrđeno nakon čega je upućena inicijativa MK da se iz revidiranog AP SRSP u BiH 2019.-2020. iz strateškog programa 3.2.2 „Uspostavljanje pravnog i institucionalnog okvira za pružanje BPP u BiH“, izuzme FMP kao nositelj aktivnosti.

U Brčko distriktu pružanje BPP je uređeno donošenjem zakona o Uredu za pravnu pomoć („Službeni glasnik BD BiH“, broj 19/07).

Zakon o pružanju BPP-a Tuzlanskog kantona usvojen je u novembru 2008. godine („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 10/08), a Zavod za pružanje BPP-u u punom, ali ograničenom kapacitetu funkcioniše od 2009. godine.

Zakon o pružanju BPP-a u Bosansko-podrinjskom kantonu je donesen 2013. godine („Službene novine Bosansko – podrinjskog kantona“, broj 2/13). BPP pruža Kantonalni zavod za BPP koji je uspostavljen Zakonom, a otpočeo je sa radom 2014. godine.

U Kantonu 10, Zakon o BPP-u je donesen u 2016. godini („Narodne novine Kantona 10“ broj 9/16). Tokom 2018. godine vođen je postupak popunjavanja radnog mjesta rukovodećeg državnog službenika – direktora Zavoda za pružanje besplatne pravne pomoći.

Zakon o BPP-u Posavskog kantona je donesen 2010. godine („Narodne novine Posavskog kantona“ broj 3/10). BPP pruža Kantonalni zavod za pružanje BPP koji je tokom 2017. godine otvorio i područni ured. Zakona o BPP-u je pretrpio dvije izmjene u 2012. i 2013. godini, a tokom 2018. godine je rađeno i na trećim izmjenama kojim se dodatno proširuje broj korisnika sa pravom na BPP.

U Kantonu Sarajevo uspostavljen je pravni i institucionalni okvir za pružanje besplatne pravne pomoći. Zakon o pružanju besplatne pravne pomoći donesen je 2012. godine („Službene novine Sarajevskog kantona“, broj 1/12), a od 2013. godine u punom kapacitetu djeluje Kantonalni zavod za pružanje besplatne pravne pomoći, čime je Kanton Sarajevo omogućio svojim građanima pravično suđenje i jednak pristup pravdi pred sudom i drugim organima u skladu sa principima Evropske povelje o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Uporedo ljudski i materijalni resursi za njegov rad se kontinuirano profesionalno nadograđuju.

U Zeničko-dobojskom kantonu Zakon o pružanju besplatne pravne pomoći donesen je 2014. godine („Službene novine ZDK“, broj 1/14). Kantonalni zavod za pravnu pomoć u Zenici počeo je sa radom 07.11.2015. godine.

Oblast BPP-a u Zapadno-hercegovačkom kantonu uređena je donošenjem Zakona o kantonalnom zavodu za pružanje BPP 2008. godine („Narodne novine Zapadnohercegovačkog kantona“, broj: 5/08). Zakon je mijenjan u 2009., 2013. i 2017. godini. Donošenjem zakona osnovan je Zavod koji pruža BPP.

Zakon o pružanju BPP-a u Hercegovačko-neretvanskom kantonu donesen je 2013. godine („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona“, broj 7/13). Zavod za pružanje BPP-a je otvoren krajem 2014. godine. Vlada HNK još nije završila konkurs za imenovanje direktora Zavoda za pružanje besplatne pravne pomoći u HNK koji je započeo prije nekoliko godina putem Agencije za državnu službu Federacije BiH.

Zakon o BPP-u u Unsko-sanskom kantonu donesen je 2012. godine („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj 22/12). Zavod za BPP u USK djeluje od 2013. godine.

Pružanje BPP-a pravno i institucionalno još nije uređeno na području Srednjobosanskog kantona.

Obuke za osobe zaposlene na poslovima BPP-a nisu sistematski organizovane ili se organizuju povremeno.

Takođe, naglašeno je da u ovoj podoblasti i dalje postoji problem neujednačenosti normativno-pravnog okvira i postupanja u predmetima na nivou cijele države, a da poslove BPP-a vrši i nevladin sektor preko pravnih klinika i organizacija civilnog društva.

Pružanje besplatne pravne pomoći vrši se i uz pomoć organizacija civilnog društva koje svoje aktivnosti provode u skladu sa svojim statutom, a finansiraju se uglavnom od donacija. Jedan od najznačajnijih pružatelja besplatne pravne pomoći je udruženje „Vaša prava“ koja djeluje na gotovo cijelom teritoriju BiH, ali postoje i brojni drugi pružatelji koji su često specijalizirani za određene oblasti i grupacije ljudi (ranjive grupe).

3.3. Pristup pravdi

Strateški programi pristup pravdi odnose se na:

- osiguranje postupanja prilagođenih ranjivim i marginalizovanim grupama u svim postupcima i
- unapređenje podrške svjedocima u pravosudnim institucijama u BiH.

3.3.1 Osiguranje postupanja prilagođenih ranjivim i marginalizovanim grupama u svim postupcima

U okviru projekta „Unapređenje efikasnosti sudova i odgovornosti sudija i tužilaca“,²³ finansiranog od strane Švedske, dogovorena je saradnja VSTV-a sa pravosudnom zajednicom po pitanjima osposobljavanja za postupanja sa ranjivim i marginalizovanim grupama.

²³ Projekt „Unapređenje efikasnosti sudova i odgovornosti sudija i tužilaca“ – komponenta 1. Dalje unapređenje efikasnosti pravosuđa – oblast 4.- Rodna jednakost, ranjive grupe i saradnja s nevladinim organizacijama – finansiran od vlade Švedske (više dostupno na portalu pravosuđe - <https://vsts.pravosuđe.ba/vstv/faces/kategorije.jsp?ins=141&modul=1206&kat=1207&kolona=115096>)

Kako bi se utvrdile oblasti u kojima VSTV može da djeluje, a sa ciljem unapređenja položaja ranjivih grupa u kontaktu sa pravosuđem, te s obzirom na to da su nevladin sektor i nadležni državni organi/agencije identifikovani kao značajni akteri u ovoj oblasti, VSTV je pozvao na saradnju relevantne organizacije civilnog društva i nadležne državne organe/agencije.

U skladu sa navedenim, održani su sastanci sa predstavnicima predmetnih organa/agencija, na kojima su predstavljene projektne aktivnosti u ovoj oblasti, te su zatražene informacije o problemima sa kojima se ranjive grupe suočavaju u kontaktu sa pravosuđem.

Projektom je planirano i održavanje odgovarajućih obuka za nosioce pravosudnih funkcija, a čiji će fokus biti na osposobljavanju istih za postupanje sa ranjivim grupama. Predmetne obuke će biti uvrštene u programe entitetskih CEST-ova u 2020. godini, dok će pripreme za to se voditi tokom 2019. godine.

Tokom 2019. godine VSTV je održao sastanak sa Agencijom za ravnopravnost spolova BiH vezano za prikupljanje podataka o rodno zasnovanom nasilju i nasilju u porodici. Održan je i sastanak s predstavnicama Gender centra FBiH s ciljem utvrđivanja oblasti u kojima je ranjivim grupama potrebna podrška u kontaktu s pravosuđem. Pripremljen je nacrt brošure vezane za rodnu ravnopravnost i ranjive grupe, a na temu predrasuda i stereotipa. U toku je priprema indikatora za projektne aktivnosti unapređenja rodne ravnopravnosti i položaja ranjivih grupa u kontaktu s pravosuđem. Održana je TAIEX međudržavna radionica o rodno zasnovanom nasilju i pristupu pravdi.

3.3.2 Unapređenje podrške svjedocima u pravosudnim institucijama u BiH

U oko 70% pravosudnih institucija, na nivou kantonalnih i okružnih sudova i tužilaštava, formirana su odjeljenja za podršku svjedocima, a podršku je pružio UNDP BiH²⁴. Određeni broj saradnika u odjeljenjima se finansira iz IPA 2013 projekta.

Na pozicijama stručnih saradnika za podršku svjedocima i savjetnika na nivou okružnih/kantonalnih sudova i tužilaštava u BiH, kao i osnovnih sudova radi 24 stručnjaka od kojih su 22 diplomirani psiholozi. Takođe, Odjeljenje za podršku svjedocima Suda BiH zapošljava 5 psihologa, a u Tužilaštvu BiH su zaposlena dva psihologa.

U okviru aktivnosti projekta “Jačanje institucionalnih kapaciteta za unapređenje psihosocijalne podrške djeci i maloljetnicima u krivičnom postupku”²⁵ tokom perioda od 18 mjeseci specijalističku obuku za rad sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku su prošla 23 psihologa i jedan specijalni pedagog zaposleni u pravosuđu u BiH, Policiji Brčko distrikta i pojedinim centrima za socijalni rad u BiH, kao i specijalne vrste obuke za rad sa djecom, kao što je obuka kroz pomenuti. Kroz specijalističku edukaciju, stručni savjetnici/saradnici stekli su posebna znanja za primjenu različitih područja rada sa djecom, koja mogu biti od višestruke koristi pravnom sistemu. U okviru gore navedenog i projekta OSCE-a organizovali su se brojni sastanci i različite obuke lica koje pružaju podršku svjedocima.

Pravilnici o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta su u većini tužilaštava i većim sudovima izmjenjeni na način da je predviđeno radno mjesto psihologa/socijalnog radnika koji, pored obaveza koje su uspostavljene Zakonom o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima u BiH, obično pružaju i podršku svjedocima.

U Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH formirano je Odjeljenje za podršku svjedocima.

²⁴ UNDP projekat: “Uvođenje usluga podrške žrtvama/svjedocima“, period 2018.-2016. godine (web izvor: http://www.ba.undp.org/content/bosnia_and_herzegovina/bs/home/operations/projects/pravda-i-sigurnost/projekat-uvodjenja-usluga-podrske-zrtvama-svjedocima.html)

²⁵ Izvor: Preporuke o radu stručnih savjetnika/saradnika koji obavljaju psihološku djelatnost u pravosudnim institucijama u Bosni i Hercegovini, 2017. godina, uz podršku UNICEF-a.

Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavskog kantona je mišljenja da s obzirom na veličinu Kantonalnog suda u Odžaku, na kojeg se ova problematika primarno i odnosi, te broj predmeta, nije racionalno formirati posebno odjeljenje za podršku svjedocima. Smatraju da bi se taj dio posla mogao povjeriti centrima za socijalni rad ili sličnim institucijama. Kao zadnja opcija, ako bi se ipak odlučilo za novu sistematizaciju i vršilo zapošljavanje lica za podršku svjedocima, ta pozicija bi se odnosila na sve pravosudne institucije u Posavskom kantonu.

U Zeničko-dobojskom kantonu, zbog malog broja predmeta sa Kantonalnim sudom u Zenici potpisan je Memorandum do 2021.godine, kojim je regulisano da će stručni savjetnik Odjela za podršku Kantonalnog suda u Zenici pružati stručnu pomoć ugroženim svjedocima i maloljetnicima u krivičnim postupcima koji se vode pred Općinskim sudom u Zenici .

U Srednjobosanskom kantonu uspostavljeno je Odjeljenje za podršku svjedocima - radno mjesto stručni saradnik - psiholog, unutar Kantonalnog suda Novi Travnik i Kantonalnog tužilaštva Travnik.

4. STRATEŠKA OBLAST 4 – PODRŠKA EKONOMSKOM RASTU

U strateškoj oblasti 4 - Podrška ekonomskom rastu u BiH, na osnovu prikupljenih informacija, ocjenjuje se da se aktivnosti u najvećem broju provode, bez ili uz manje zastoje. Strateški program 4.2.3 Izmjene Zakona o privrednim društvima je prešao u nadležnost druge institucije, što je ocijenjeno i potvrđeno na trećoj MK-a. Od ukupno 6 programa i 13 strateških aktivnosti, pet aktivnosti je ispunjeno, 7 je djelimično ispunjeno i jedna aktivnost je označena da ima određene zastoje.

S obzirom na značaj programskih aktivnosti po ostvarenje prioriteta vlasti iz oblasti privrednog razvoja, MK-u se skreće pažnja da za aktivnosti na kojima postoje odgađanja ukažu na potrebu otklanjanja i ubrzanja njihovog provođenja.

4.1. Zemljišna administracija u Federaciji BiH

Strateški programi zemljišna administracija u Federaciji BiH odnose se na:

- kompletiranje pravnog okvira zemljišne administracije u Federaciji BiH i
- izradu i provođenje programa kontinuirane obuke za zaposlene u tijelima zemljišne administracije.

4.1.1 Kompletiranje pravnog okvira zemljišne administracije u Federaciji BiH

Trenutno su dva aktivna projekta u oblasti zemljišne administracije u BiH: projekat finansiran od Svjetske banke „Registracija nekretnina“²⁶ i projekat finansiran od švedske vlade „Izgradnja kapaciteta za poboljšanje zemljišne administracije i procedura u BiH (CILAP)“²⁷. Projekat Registracije nekretnina započeo je sa svojim aktivnostima 2012. godine, a završava 2020. godine, dok projekat CILAP je započeo 2016. godine, a završava 2019. godine. Uz pomoć projekta Registracije nekretnina izrađene su analize iz oblasti zemljišne administracije koje su vodile do pripreme zakonskih inicijativa iz predmetne oblasti, a u okviru projekta CILAP fokus je na izgradnji kapaciteta.

U skladu sa Programom rada Federalnog ministarstva pravde za 2019. godinu vođene su aktivnosti izmjena i dopuna Zakona o stvarnim pravima Federacije BiH i Zakona o katastru nekretnina u Federaciji BiH. Zakon o stvarnim pravima Federacije BiH bio je predmetom i više inicijativa Parlamenta Federacije BiH. Zbog političkog rizika formiranja izborne većine i neuspostavljanja vlasti na nivou Federacije Bosne i Hercegovine razmatranje i usvajanje zakonodavnih inicijativa je odloženo. Podzakonski akti koji proizlaze iz Zakona o stvarnim pravima ranije su doneseni. Priprema nužnih podzakonskih akata Zakona o katastru nekretnina bit će urađeni sukcesivno po njegovu donošenju.

Kao dopuna informacije o stanju u oblasti zemljišne administracije u BiH potrebno je istaći i to kako je vlada Republike Srpske na 22. sjednici u Banjoj Luci, održanoj 30.05.2019. godine utvrdila Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stvarnim pravima, sa ciljem usklađivanja sa Odlukom Ustavnog suda Republike Srpske. Navedenim zakonskim rješenjem uređuje se status nekretnina, a koje, poslije pravosnažno okončanih upravnih postupaka, i dalje postoje kao društveno ili državno vlasništvo u javnim evidencijama o nekretninama tako da se upis tog vlasništva pretvara u pravo vlasništva Republike Srpske.

4.1.2 Izrada i provođenje programa kontinuirane obuke za zaposlene u tijelima zemljišne administracije

Inicijalna obuka za zaposlene u zemljišno-knjižnim uredima općinskih sudova u Federaciji BiH provedena je u okviru spomenutih projekata. U toku je provođenje programa obuke razvijenih u okviru aktivnosti projekata, te se vrši stručno usavršavanje u skladu sa potrebama i rezultatima rada zemljišno-knjižnih ureda.

²⁶ Izvor: <http://projects.worldbank.org/P128950/real-estate-registration-project?lang=en&tab=overview>

²⁷ Izvor: [Http://www.cilap-project.org/](http://www.cilap-project.org/)

U Republici Srpskoj Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove trenutno realizuje projekat „Registracija nekretnina (RERP)“ koji se finansira kreditnim sredstvima Svjetske banke, kao i nekoliko donatorskih projekata Vlada Kraljevine Švedske i Norveške. Projektom RERP, u Republici Srpskoj, upravlja Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove Republike Srpske, a uz nju i Ministarstvo pravde odjeljenje za organizaciju obuke u sektoru pravosuđa u okviru Projekta. S projektom su započete aktivnosti podizanja svijesti i izrade strategije za informaciono komunikacione tehnologije.

4.2. Privredno sudovanje u BiH

Strateški programi privredno sudovanje u BiH odnose se na:

- analiziranje i provođenje sistema registracije poslovnih subjekata u BiH,
- uspostavljanje i unapređenje elektronske razmjene podataka za registraciju poslovnih subjekata,
- izmjene Zakona o privrednim društvima, uspostavljanje portala na kojem će se moći izvršiti uvid u sve javne podatke privrednih registara i
- izmjene Zakona o stečajnom i likvidacionom postupku.

4.2.1 Analiziranje i provođenje sistema registracije poslovnih subjekata u BiH

U Republici Srpskoj izvršena je obimna reforma registracije poslovnih subjekata 2013. godine kroz uvođenje jednošalterskog sistema registracije i jedinstvenog informacionog sistema. Vlada Republike Srpske je 26.05.2016. godine usvojila projektni zadatak za registraciju poslovnih subjekata u Republici Srpskoj elektronskim putem (on-line), koji se finansira iz sredstava Ambasade Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske, a implementacija je u nadležnosti Svjetske banke/IFC²⁸. VSTV je, u okviru navedenog projekta, izradio analizu učinaka uspostavljanja okružnih privrednih sudova u Republici Srpskoj prema kojoj su isti opravdali svoje postojanje. U Okružnom privrednom sudu u Banja Luci, kao sudu sa najvećim brojem predmeta, povećan je broj zaposlenih, kako bi se povećala efikasnost i kvalitet u radu suda. Narodna skupština Republike Srpske usvojila je na drugoj redovnoj sjednici, održanoj 14.02.2019. godine, Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Republici Srpskoj. Navedeni zakon dio je grupe zakona koje je potrebno izmijeniti da bi se osigurao nastavak reforme registracije privrednih subjekata, te stvorio pravni osnov za provođenje postupka registracije poslovnih subjekata elektronskim putem.

Zakon je u uskoj vezi sa Nacrtom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zanatsko-poduzetničkoj djelatnosti i Nacrtom zakona o izmjeni Zakona o privrednim društvima. Izmjenama i dopunama spomenutog propisa vrši se usklađivanje postupka registracije sa odredbama Zakona o elektronskom potpisu i Zakona o elektronskom dokumentu, a na osnovu kojih će se izdavati kvalifikovani elektronski certifikat sa pratećom smart karticom, kao fizičkim uređajem.

Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o registraciji poslovnih subjekata Federacije BiH je prihvaćen od strane Predstavničkog doma Federacije BiH na 30. vanrednoj sjednici, održanoj 20.06.2018. godine. Predmetni zakon je još uvijek u proceduri usvajanja u Domu naroda Federacije BiH. Ovim zakonskim rješenjem predviđa se uspostavljanje jednošalterskog sistema registracije poslovnih subjekata u Federaciji BiH, a po principu elektronskog povezivanja registracionog suda sa drugim relevantnim subjektima u postupku registracije poslovnih subjekata. Na ovaj način se skraćuje i pojednostavljuje postupak registracije. Registracija poslovnih subjekata i dalje bi bila pri sudu, odnosno pri nadležnom registracionom odjeljenju, ali se omogućava prijem elektronskog prijedloga za registraciju i elektronsko prikupljanje neophodnih podataka.

U Brčko distriktu BiH provodile su se projektne aktivnosti „Uspostavljanje jednošalterskog sistema registracije poslovnih subjekata“, iz gore spomenutog projekta, a u okviru kojeg je predviđen rad na uređenju pravnog okvira za uspostavu spomenutog sistema.

²⁸ Projekt unapređenja poslovnog okruženja i pristupa tržištu u BiH, 2016.-2019. godina, Izvor: <https://disclosures.ifc.org/#/projectDetail/AS/601646>

U tom kontekstu formirana je radna grupa za izradu prijedloga Zakona o registraciji poslovnih subjekata BD BiH. Radna grupa je utvrdila nacrt navedenog zakona i provedene su konsultacije sa relevantnim institucijama. U toku je rad na utvrđivanju prijedloga Zakona. Na izradi predmetnog zakona pružena je pomoć eksperta Svjetske banke u okviru projekta ONE-STOP-SHOP – uspostavljanje poslovanja na jednom mjestu.

4.2.2 Uspostavljanje i unapređenje elektronske razmjene podataka za registraciju poslovnih subjekata

Preduslov za odvijanje aktivnosti iz ovog strateškog programa podrazumijeva izmjene pravne regulative iz nadležnosti drugog ministarstva (Zakon o elektronskom potpisu). VSTV za sada nema ovlaštenja za uvezivanje sa drugim registrima. Notarima je omogućen uvid u predmete koji su im dodijeljeni.

U Brčko distriktu BiH pristup je omogućen putem www.bizreg.pravosudje.ba. Notari mogu elektronski pristupiti podacima sudskog registra, a koji je nezvaničan, ali ažuran.

Članom 7. izmijenjenog Zakona o registraciji poslovnih subjekata Federacije BiH, predviđeno je uvođenje web stranice sudskog registra, koja je dio sistema registra, putem koje je omogućeno pretraživanje i uvid u javne podatke iz glavne knjige, kao i javno objavljene podatke o sadržaju provedenih upisa u registar, odnosno javno objavljene odluke za koje je zakonom ili odlukama registarskog suda određeno da će se objaviti na način na koji se objavljuju upisi u sudski registar. Web stranici registra pristupa se preko interneta, a pretraživanje podataka provodi se putem izbornika. Podaci iz javnih objava objavljeni na web stranici registra moraju godinu dana ostati dostupni za pretraživanje. Uvid u javne podatke glavne knjige kao i javno objavljene podatke putem web stranice sudskog registra je besplatan.

4.2.3 Uspostavljanje portala na kojem će se moći izvršiti uvid u sve javne podatke privrednih registara

Uspostavljen je web portal www.bizreg.pravosudje.ba na kome se nalaze podaci iz privrednih registara Federacije BiH i Brčko distrikta BiH. Projekt Registracije nekretnina provodi aktivnosti na unapređenju registracije privrednih društava automatizacijom procesa, pri čemu je planirano da registar bude uspostavljen na oformljenoj platformi.

4.2.5 Izmjene Zakona o stečajnom i likvidacionom postupku

U Federaciji BiH, Federalno ministarstvo pravde je za Prednacrt zakona o stečajnom postupku pribavilo potrebna mišljenja od Ureda za zakonodavstvo i Federalnog ministarstva finansija, nakon čega je Nacrt zakona upućen u proceduru usvajanja. Vlada Federacije BiH je na svojoj 139. sjednici, održanoj 26.04.2018. godine usvojila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečajnom postupku. Parlament Federacije BiH je razmatrao i usvojio predmetni zakon po hitnom postupku na 29. vanrednoj sjednici Predstavničkog doma, održanoj 22.05.2018, a u Domu naroda na 19. vanrednoj sjednici, održanoj 06.06.2018. godine („Službene novine Federacije BiH“, broj 52/18).

Takođe, za Prednacrt zakona o likvidacionom postupku pribavljena su mišljenja Ureda za zakonodavstvo i Federalnog ministarstva finansija. Vlada Federacije BiH je na 154. sjednici, održanoj 30.08.2018. godine usvojila Prijedlog zakon o likvidacionom postupku i uputila ga u dalju proceduru usvajanja. Pored ovog propisa usvojen je i Prijedlog zakona o stečaju. Oba prijedloga zakona su od septembra 2018. godine uvrštena u proceduru usvajanja u Parlamentu Federacije BiH.

Radna grupa za unapređenje rješavanja predmeta stečaja i likvidacije je u proteklom periodu zaključila da je potrebno da VSTV pošalje Urgenciju Parlamentu FBiH s ciljem bržeg razmatranja Zakona o stečaju koji sadrži mnogo efikasnija rješenja od dosadašnjeg zakona.

Radna grupa je započela aktivnosti na sveobuhvatnoj analizi o neriješenim privrednim predmetima u sudovima s posebnim osvrtom na najsloženije predmete stečaja i likvidacije kao i prijedloge konkretnih mjera za brže i efikasnije rješavanje ovih predmeta. Analiza je dio aktivnosti Akcionog plana kojeg je Radna grupa sačinila krajem 2018. godine. U RS-u je u primjeni novi zakon.

Vlada Republike Srpske na 6. sjednici od 31.01.2019. godine je utvrdila Nacrt Zakona o likvidacionom postupku. Narodna skupština Republike Srpske je na trećoj redovnoj sjednici, održanoj 14. 03. 2019. godine, usvojila Nacrt Zakona o likvidacionom postupku. Cilj zakona je efikasniji, ekonomičniji i brži likvidacioni postupak sa što manjim troškovima. U Nacrtu zakona o likvidacionom postupku uvedene su odredbe koje se odnose na dobrovoljnu likvidaciju poduzeća, te skraćeni dobrovoljni likvidacioni postupak. U Republici Srpskoj od usvajanja novog Zakona o stečaju ("Sl. glasnik RS", broj 16/16) donijeti su svi podzakonski akti, koji su stupili na snagu i u primjeni su (Pravilnik o naknadama i nagradama za rad stečajnog upravnika i članova odbora povjerenilaca, Pravilnik o izgledu i sadržaju obrasca za prijavu potraživanja u postupku finansijskog i operativnog restrukturiranja, Pravilnik o utvrđivanju standarda za upravljanje stečajnom masom).

PK BD je usvojila tekst prijedloga Zakona o stečaju i prijedloga Zakona o likvidacionom postupku. Navedeni prijedlozi su rađeni po uzoru na zakonska rješenja u entitetima u BiH. Mišljenja relevantnih institucija su pribavljena, nakon čega je zakon upućen u parlamentarnu proceduru. Pri izradi zakonskih rješenja pružena je pomoć eksperata Svjetske banke koji su radili na izradi navedenih zakona u entitetima.

5. STRATEŠKA OBLAST 5 – KOORDINIRAN, DOBRO RUKOVOĐEN I ODGOVORAN SEKTOR

U strateškoj oblasti 5 Koordiniran, dobro rukovođen i odgovoran sektor, na osnovu prikupljenih informacija, ocjenjuje se da se aktivnosti u najvećem broju provode, uz manje zastoja, uz izuzetak strateškog programa 5.1.4. Jačanje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH u procesu usklađivanja zakonodavstva u BiH sa pravnim nasljeđem EU. Pojedini programi čije aktivnosti se od ranije ne provode, te su odložene, uvrštene su u revidirani AP SRSP u BiH za 2019. i 2020. godinu.

Razmatrajući program 5.1.4 Funkcionalna radna grupa 5 je zaključila da provođenje aktivnosti značajnim dijelom zavisi od inicijativa DEI-ja i funkcionalnosti koordinacije u kontekstu Odluke o sistemu procesa koordinacije za EU integracije u BiH („Sl. glasnik BiH“, broj 72/16), uključivanja institucija sektora pravde u provođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i tijela definisanih spomenutom Odlukom, kao i provođenju aktivnosti SRSP u BiH preuzetih iz sporazuma, a koje su većim dijelom u zastoju.

U vezi ovog programa, MK se preporučuje razmatranje strateškog pitanja i donošenje odluke da se što prije pokrene inicijativa za saradnju institucija sektora pravde u BiH sa DEI-jem, kako bi se definisao plan usklađivanja i izradila detaljna analiza potreba i stanja obučenosti osoblja u institucijama sektora pravde u BiH za usklađivanje zakonodavstva.

Strateška oblast sadrži ukupno devet programa i 27 aktivnosti. U prvoj polovici 2019. godine planiran je početak u osam programa i 14 aktivnosti od kojih osam aktivnosti je u toku (ispunjeno ili se provodi bez zastoja), a šest je djelimično ispunjeno aktivnosti s određenim tehničkim zastojem ili je provođenje u zavisnosti od institucija izvan sektora pravde.

Potrebno je napomenuti da na kvalitetu ovog Izvještaja značajno utiče nedostatak preciznih, od nadležnih institucija potkrijepljenih i potvrđenih podataka koji bi bili u skladu sa Smjernicama za praćenje provođenja SRSP u BiH. Pored navedenog, većini sastanaka FRG-ova u skladu sa Poslovníkom MK-a zaduženi predstavnici institucija nisu učestvovali, kao ni njihovi zamjenici, a što bi omogućilo upotpunjavanje informacija za potrebe ovog Izvještaja. MK-u se upućuje preporuka uz listu prisustva da uzme u razmatranje navedeno pitanje i urgira kod institucija da se pridržavaju Poslovnika MK-a i Smjernica za praćenje provođenja SRSP u BiH, te da način izvještavanja institucije razmotre u konsultacijama sa članovima Tehničkog sekretarijata.

5.1. Koordinacija i EU integracije

Strateški programi koordinacija i EU integracije odnose se na:

- unapređenje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH,
- razvijanje ujednačenog okvira za sistem planiranja, koordinacije i saradnje,
- jačanje kapaciteta tijela nadležnog za praćenje provođenja SRSP u BiH i
- jačanje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH u procesu usklađivanja zakonodavstva u BiH sa pravnim nasljeđem EU.

5.1.1 Unapređenje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH

Programom je predviđeno da se koordinacija i komunikacija unaprijedi intenzivnijom razmjenom informacija i podataka vezanih uz provođenje politika i strategija u sektoru pravde u BiH. U kontekstu toga sljedeći su rezultati: Izrađen je Izvještaj o provođenju SRSP u BiH za 2018. godinu, Kalendar aktivnosti MK i prioriteta za finansiranje iz donatorskih sredstava u 2019. godini. Izvještaj s nacrtom kalendara i prioritetima za finansiranje su predstavljeni i odobreni na MK-a održanoj 25.3.2019. godine. Revidirani AP SRSP je u proceduri usvajanja na Vijeću ministara BiH upućen 15.10.2018. godine s urgencijom od 29.03. i 29.06.2019. godine. Sastanci FRG-ova su organizirani u periodu 27.-29.05.2019. godine i TS-a 10.06.2019. godine. Pored navedenog u saradnji s organizacijama civilnog društva organizovan je radni sastanak predstavnika u FRG-ovima i TS-u na temu evaluacije važećeg i izrade novog strateškog okvira 27.i 28.02.2019. godine.

Po zaključku MK-a sve institucije su pozvane na unapređenje komunikacije i koordinacije, a naročito između Federalnog ministarstva pravde i kantonalnih ministarstava pravosuđa/pravde i uprave radi unapređenja upravljanja, zajedničkog analiziranja i rješavanja značajnih pitanja sektora pravde u BiH. Strateškim programom je predviđeno unapređenje komunikacije i saradnje kroz rad mehanizama za upravljanje za praćenja i ocjenu provođenja SRSP u BiH, a koji pored gore navedenog zaključka MK je i u prvoj polovici 2019. godine ograničen odzivom učešća institucija kao članova FRG-ova i TS-a, kao i kvalitetom informacija u svezi provođenja programskih aktivnosti. Planirana aktivnost održavanja TAIEX događaja na temu Analize funkcionalnosti koordinacije, komunikacije i saradnje sektora se odlaže za treći kvartal dijelom zbog usporenog procesa uspostave vlasti i značaja vođenja i političkog dijaloga koordinacije i komunikacije kao strateškog pitanja, a dijelom zbog započetog procesa dubinskog analiziranja funkcioniranja pravosuđa od strane EU o ključnim pitanjima vladavine prava što se MK dostavlja na informaciju.

5.1.2 Razvijanje ujednačenog okvira za sistem planiranja, koordinacije i saradnje

Vodeći se reformama javne uprave tijela izvršne vlasti svih razina su u postupku analize i uvođenja sistema strateškog planiranja pri čemu se provode relevantne edukacije za upravljanjem i uspostavljaju zajednica praktičara. U pravosuđu u BiH se provode reformske aktivnosti uspostavljanja sistema planiranja uz projekte reforme javne uprave i kroz projekte za jačanje upravljačkih kapaciteta.

Uz pomoć projekat iz reforme javne uprave započet je rad na analizi uvođenja strateškog planiranja na svim nivoima vlasti koji pružaju podršku jačanju kapaciteta i pokretanju foruma od državnih službenika koji se bave planiranjem. Kada je u pitanju državni nivo, završeno je usklađivanje srednjoročnog planiranja i izrade srednjoročnog okvira rashoda (DOB-a). U skladu sa tim ažuriran je Srednjoročni plan rada institucija državnog nivoa, dostavljeni elementi za Srednjoročni program rada Vijeća ministara BiH i DOB. Izrađene su i finansijske projekcije za srednjoročne planove rada koje su usklađene sa DOB-om. U skladu sa Srednjoročnim planom rada započeta je priprema Programa rada. Srednjoročni planovi rada i Godišnji programi rada su usklađeni sa prijedlogom revidiranog AP SRSP u BiH za period 2019. i 2020. godine.

GiZ projekat podrške institucijama vlasti u BiH u 2019. godini je nastavio podršku na uspostavi sistema planiranja organizirajući zajednicu praktičara svih nivoa vlasti 18.06.2019. godine na temu Procjene uticaja uspostavljanja sistema dugoročnog planiranja u BiH. Projekat je za nivo institucija državnog nivoa sastavljene od kontrolnih i ključnih tijela na uspostavi i provođenju sistema srednjoročnog i operativnog planiranja 03.06.2019. godine organizirao radionicu simulacije srednjoročnog i godišnjeg programa rada Vijeća ministara BiH sa zaključcima u kojem pravcu će ići izmjene pravnog okvira i obrazaca za srednjoročno i godišnje planiranje.

Na nivou Federacije BiH iako je tokom 2018. godine usvojen novi pravni okvir za razvojno planiranje implementacijska regulativa nije dobila podršku vlade Federacije BiH zbog zahtjeva da je potrebno provesti edukaciju ključnih kapaciteta, čime je odložena primjena nove regulative. FMP je izradilo i usvojilo svoj srednjoročni plan koji je usklađen sa Revidiranim AP SRSP u BiH 2019. i 2020. godine.

Izvještaj o provođenju strategije za rješavanje predmeta ratnih zločina za 2018. godinu je predstavljen od strane VSTV i odobren na MK održanoj u martu 2019. godine. Zbog nedovoljnih resursa za pojedine institucije je izazov prikupljanje podataka. Na poziv MP BiH nadležne institucije su u postupku sastavljanja i dostave liste svih odobrenih strateških dokumenata, a koji proizlaze iz pitanja/politika sadržanih u SRSP u BiH, sa informacijom o načinu izvještavanja za iste radi upućivanja i dostavi MK.

Iako je ocjena programa da su aktivnosti u toku skreće se pažnja na rizik nedostatnih ljudskih i materijalnih resursa kako za upravljačke, tako i za reformske aktivnosti, a koji ujedno utječe i na stepen doprinosa institucija u dostavi podataka i informacija za izvještaj o provođenju SRSP u BiH, kao i uvrštavanje istih u vlastite planove.

5.1.3 Jačanje kapaciteta tijela nadležnog za praćenje provođenja SRSP u BiH

Aktivnosti programa se odnose na osposobljavanje tijela za praćenje provođenja SRSP u BiH potrebnim vještinama za praćenje i ocjenu provođenja strateških dokumenata. Po Sporazumu o praćenju i ocjeni provođenja SRSP u BiH sa organizacijama civilnog društva dogovorena je saradnja kojom se uz donatorsku podršku vrši jačanje kapaciteta institucija i organizacija civilnog društva za praćenje provođenja SRSP u BiH. U sklopu toga tokom februara je organizirana i održana radionica na temu evaluacije važećeg i dogovor narednih koraka na izradi/revidiranju strateškog okvira. Jedna od kontinuiranih aktivnosti je vršenje obuke uz rad na izradi strateških i operativnih dokumenata što se vrši i kroz projekte reforme javne uprave. Započete su aktivnosti pripreme evaluacije i revidiranju strateškog okvira, dok se aktivnosti identifikacije potreba analitičkih kapaciteta odlažu za naredni period kada se za to steknu uslovi.

5.1.4 Jačanje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH u procesu usklađivanja zakonodavstva u BiH sa pravnim nasljeđem EU

Aktivnosti ovog programa u većem dijelu zavise od inicijativa Direkcije za evropske integracije (DEI) u pogledu izrade svedržavnog Programa usklađivanja zakonodavstva, kao i edukacije institucija za procese EU integracija. Isto tako provođenje je ograničeno intenzitetom i obimom provođenja ključnih politika sektora pravde iz SRSP-a u BiH, kao i funkcionalnošću, te radom mehanizma za koordinaciju procesa EU integracija zbog čega postoje zastoji i odgode na provođenju programskih aktivnosti.

Jedinica za EU integracije pri MP BiH je započela aktivnosti izrade pregleda do sada usklađenih propisa u krivičnoj oblasti i analize potreba za obukom osoblja. Nastavljen je rad na praćenju provođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) i programiranju tehničke pomoći za EU integracije. Proces usklađivanja zavisi o procesu izrade i usvajanja Programa integriranja BiH u EU, kao i političkoj saglasnosti o provođenju reformskih zakonodavnih aktivnosti koje su preuzete SSP-om.

Vlada FBiH je usvojila preporuke Europske komisije, nakon održanog 3. sastanka Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost, na 178. sjednici koja je održana 16.5.2019. godine (zaključak 536/19 od 16.05.2019. godine). Ured Vlade FBiH za EU integracije dostavio je FMP-u preporuke 14.01.2019. godine. FMP kontinuirano radi na realizaciji preporuka u okviru radnih grupa, te o statusu realizacije redovno se obavještava Ured Vlade FBiH za EU integracije i Delegacija EU u BiH. Planirano je korištenje TAIEX-a za provođenje pojedinih preporuka. Preporuke su u postupku realizacije, a još ranije su pokrenute aktivnosti na realizaciji preporuka poput izrade novog Zakona o slobodi pristupa informacijama i Zakona o izvršnom postupku. U skladu sa planom obuke i organizacijom istih od strane DEI-ja, organizovane su obuke iz oblasti EU integracija u skladu sa Odlukom o obukama u oblasti EU integracija, koje su pohađali predstavnici MP BiH, FMP i VSTV, a započete su aktivnosti izrade pregleda pohađanja obuka nadležnih institucija sektora pravde iz oblasti EU integracija.

5.2. Jačanje kapaciteta za izradu analiza i politika u sektoru pravde u BiH

Strateški programi jačanje kapaciteta za izradu analiza i politika u sektoru pravde u BiH odnose se na:

- Operacionalizacija Foruma za zajedničku politiku (FZP) Ministarstva pravde BiH i VSTV-a, i pridruženih članova u skladu s ustavnim nadležnostima,
- izrada smjernica o metodologiji i načinima izrade politika u sektoru pravde u BiH i
- unapređenje kvaliteta statističkih podataka u sektoru pravde u BiH.

5.2.1 Operacionalizacija FZP Ministarstva pravde BiH i VSTV-a, i pridruženih članova u skladu s ustavnim nadležnostima

U 2018. godini nije bilo aktivnosti FZP Ministarstva pravde BiH i VSTV-a zbog nedostatnih sredstava, raspoloživog osoblja, angažovanosti na poslovima EU integracija, kao i kasnog uspostavljanja mehanizama za praćenje i ocjenu provođenja SRSP u BiH. Tokom 2019. godine planirano je da se izvrši analiza mogućnosti i potreba za aktiviranjem FZP-a.

U pogledu provođenja vođene su konsultacije i vrši se analiziranje funkcionalnog modela foruma, kao i njegove održivosti zbog ograničenih budžetskih sredstava. Provođenjem ove aktivnosti zavisi provođenje aktivnosti narednog programa 5.2.2 koje su predviđene u drugoj polovini 2019. godine.

5.2.2 Izrada smjernica o metodologiji i načinima izrade politika u sektoru pravde u BiH

Polovinom 2017. godine Parlamentarna skupština BiH je usvojila Izmjene i dopune Jedinostvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama BiH, s Aneksom I („Službeni glasnik BiH“, broj 50/17) koji propisuje metodologiju za procjenu uticaja prilikom izrade politika/propisa u institucijama BiH. U toku je provođenje usvojene metodologije kroz uspostavljanje tijela za provođenje, praćenje i ocjenjivanje i obuke za državne službenike koje organizuje Agencija za državnu službu BiH iz vlastitih sredstava i kroz različite projekte.

Početkom 2019. godine uz odobrenu pomoć SIGMA-e započet je rad na uspostavi stručnog radno tijela za praćenje provođenja metodologije procjene uticaja uz čiju pomoć su organizirane dvije radionice i pripremljen je plan aktivnosti tog tijela i pomoći SIGME za 2019. godinu. U 2018. godini u dva navrata sačinjene su i upućene proceduru izmjene i dopune Uputstva o načinu pripreme godišnjeg programa rada i izvještaja o radu u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 64/18 i 7/19) radi propisivanja formata za uvođenje obaveze procjene uticaja.

U Federaciji BiH na snazi je Uredba o postupku procjene uticaja propisa, te Pravila i postupci za izradu zakona i drugih propisa Federacije BiH („Službeni glasnik Federacije BiH“, broj 71/14).

U Republici Srpskoj je na snazi Odluka o provođenju procesa procjene uticaja propisa u postupku izrade propisa („Službeni glasnik RS“, broj 56/15).

U 2017. godini u Brčko distriktu BiH je izrađena metodologija za procjenu uticaja prilikom izrade politika/propisa.

Ovi podaci ukazuju da je razvoj politika u začetku i da je potrebno nastaviti rad na izradi smjernica koje se oslanjaju na sistem razvoja politika u BiH pri tome imajući u vidu projekte pomoći (SGI GiZ) koji će podržati dalje i zajednicu praktičara iz razvoja politika, a uz čiju pomoć ili drugim modalitetom se može provesti ovu aktivnost.

Institucije su nedovoljno osposobljene za usklađivanje budžeta sa dugoročnim, srednjoročnim i godišnjim planiranjem. U skladu sa tim potrebno je vršiti jačanje kapaciteta. Trenutno ne postoji pravna osnova za dugoročno strateško planiranje, a time i metodologija po kojoj bi se vršilo usklađivanje na što ukazuju i izvještaji revizije učinka.

Državni nivo vlasti provodi postupak usklađivanja budžeta sa srednjoročnim i godišnjim planiranjem u skladu s Odlukama o srednjoročnom i godišnjem planiranju, dok su entitetski nivo i Brčko distrikt BiH tek započeli, što je navedeno u izvještaju o provođenju projekta „SPPD - faza II“.

5.2.3 Unapređenje kvaliteta statističkih podataka u sektoru pravde u BiH

Analiza postojećih statističkih podataka u sektoru pravde u BiH nije izrađena. Institucijama sektora pravde u BiH je upućen poziv na dostavljanje statističkih podataka. Na poziv se odazvala nekolicina institucija zbog čega izrada pregleda statističkih podataka zahtjeva dodatno vrijeme za prikupljanje i obradu skupova podataka koji će biti predmetom analize. Informacije dostavljene za ovaj Izvještaj od strane VSTV i ZDK MPiU će se uzeti u obzir prilikom izrade analize. VSTV je u okviru projekta IPA 2013 razvio Sistem za izvještavanje i podršku odlučivanju. Korištenjem ovog sistema izrađuju se statistički izvještaji koji kombinuju podatke iz različitih baza podataka (CMS/TCMS, HRMIS, SOKOP-Mal). Nadalje, provodi se zajednička aktivnost APIK-a, VSTV-a i USAID-a na usvajanju Memoranduma o saradnji u oblasti elektronskog preuzimanja statističkih podataka o predmetima korupcije iz T-/CMS-a, prema kojem bi APIK preuzimao podatke preko privilegovanog dijela pravosudnog web portala. VSTV kontinuirano prati i analizira statističke podatke o radu sudova i tužilaštava posredstvom automatizovanog sistema za upravljanje predmetima (CMS i TCMS), koji se kontinuirano nadograđuje.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH uspostavlja Centralnu bazu podataka o predmetima diskriminacije u BiH koju će koristiti i popunjavati sve pravosudne institucije u BiH. VSTV i Ministarstvo pravde BiH planiraju razmotriti postojeća softverska rješenja i utvrditi odgovarajuće softversko rješenje.

Ministarstvo pravde BiH u svom radu koristi IT rješenje kojim se upravlja predmetima (DMS). Za potrebe praćenja i provođenja SRSP u BiH 2008.-2012. godine izrađen je i uspostavljen informacijski dokumentacioni sistem. Sistem je predstavljao IT rješenje kojim se automatizuje proces prikupljanja i obrade podataka. Predmetni sistem je neodgovarajući za postojeće potrebe i nedostaju mu ključne funkcionalnosti. Krajem 2017. godine i tokom 2018. godine vođen je razgovor sa GiZ projektom o daljem razvoju i nadogradnji spomenutog sistema, a za koji je izrađena procjena koštanja. Do kraja godine nije stigao odgovora o mogućnosti finansiranja nadogradnje sistema. Tokom 2019. godine započete su aktivnosti izrade projektnog zadatka kao podloge zahtjeva za donatorsku pomoć što je i prioritet za finansiranje.

5.3. Donatorska koordinacija u sektoru pravde u BiH

Strateški programi donatorska koordinacija u sektoru pravde u BiH odnose se na:

- stvaranje pretpostavki za provođenje sektorskog pristupa u skladu s ustavnim nadležnostima,
- jačanje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH u pripremi donatorskih projekata i
- smjernice o metodologiji i načinima koordinacije i komunikacije u sektoru pravde u BiH u pripremi donatorskih projekata.

5.3.1 Stvaranje pretpostavki za provođenje sektorskog pristupa u skladu s ustavnim nadležnostima

Dopisom DEI-ju od 19.04.2017. godine započet je proces izrade sektorskog planskog dokumenta (SPD) za sektor Vladavine prava, podsektor pravde i osnovnih prava, nakon čega je formirana sektorska radna grupa (SRG) i određena koordinirajuća institucija. Sektorska radna grupa je tokom izvještajnog perioda radila na operacionalizaciji prioriteta za IPA definiranih kroz SPD, a odobrene na zadnje održanoj MK-a i prethodno potvrđene od EK. Izrađena su i 7.5. 2019. godine DEI upućena dva projektna prijedloga - Akcijska dokumenta (AD) (EU za Pravdu i EU podrška procesu tranzicijske pravde), a koji su prosljeđeni EK. Za potrebe ovog procesa 08.04.2019. godine održan je sastanak s dijelom članova sektorske radne grupe radi tehničke i stručne pripreme AD-ova. U prethodnom periodu izrađen je i odobren Izvještaj o učinkovitosti donatorske pomoći u sektoru pravde u BiH za 2018. godinu, a MP BiH je pripremio i Izvještaj o provođenju donatorskih projekata u MP BiH za 2018. godinu.

Prikupljeni su podaci i izrađena informacija s prijedlozima i preporukama za provođenje projekata IPA i drugih donatora, te u skladu s tim je popunjen obrazac za godišnji Izvještaj o provođenju IPA projekata u sektoru Pravde i dostavljen DEI. U toku su razgovori s DEI na narednim koracima na provođenju mape puta za uspostavljanje sektorskog pristupa kroz podršku za EU integracije i koordinaciju pomoći, a koja se očekuje u narednom periodu.

Iako planirano da se sastanak informiranja donatora u sektoru pravde u BiH obavi tokom šestog mjeseca to je ocijenjeno kako zbog kasno najavljenog, a 06.06.2019. godine održanog sastanka foruma koordinacije donatora od strane Ministarstva finansija i trezora, kao i održavanja polugodišnje MK-a ocijenjeno je da se održavanje istog odgodi za naredni period.

5.3.2 Jačanje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH u pripremi donatorskih projekata

Tokom 2018. godine nije sistemski rađeno na analizi problema u oblasti donatorske koordinacije i komunikacije u sektoru pravde u BiH, već se kroz postupak ocjenjivanja, većinom EU projekata, nadzora EU projekata i programiranja SPD-a izvršila analiza problema u sektoru pravde u BiH. Problemi donatorske koordinacije djelomično su mapirani u sektorskom planskom dokumentu i ažurirani za potrebe programskog ciklusa 2019. i 2020. godine.

Tokom 2018. godine je započeo projekat UNDP i Švicarske koji radi na unapređenju koordinacije donatora u BiH, a koji zbog tehničkih razloga nije započeo rad u punom kapacitetu. Čim se steknu uslovi za njegov nastavak planirana je uska saradnja sa sektorom uzimajući u obzir mapirane potrebe i naučene lekcije na koordinaciju pomoći.

ZAKLJUČCI

Šesta Ministarska konferencija ministara pravde u Bosni i Hercegovini, predsjednika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine i Pravosudne komisije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, održana __. __. 2019. godine, nakon razmatranja polugodišnjeg Izvještaja o provođenju SRSP-a BiH i AP za 2019. godinu, usvojila je sljedeće

ZAKLJUČKE

1) Usvaja se:

- Polugodišnji Izvještaj institucija sektora pravde u BiH i OCD-ova o provođenju AP SRSP u BiH u 2019. godini;

2) Usvajaju se prijedlozi:

- Pokreće se inicijativa na ministarskom nivou od predstavnika MP BiH, FMP, MP RS i PK BD za dogovorom principa izrade osnovnih principa za izradu zakona, i to Zakona o VSTV BiH, Zakona o sudovima BiH, te Zakona o Ustavnom sudu BiH;
- Daje se suglasnost da se iz revidiranog AP SRSP u BiH 2019-2020, iz strateškog programa 3.2.2 „Uspostavljanje pravnog i institucionalnog okvira za pružanje BPP u BiH“, briše Federalno ministarstvo pravde kao nositelj aktivnosti;
- Na prijedlog Tehničkog sekretarijata predsjedavajući MK će uputiti dopis na institucije sektora pravde u BiH i članovima tijela za praćenje i ocjenu provođenja SRSP u BiH s popisom prisustva članova sastancima TS i FRG i pregledom dostave informacija za potrebe izrade Izvještaja uz urgenciju na postupanje u skladu s Poslovníkom MK i Smjernicama za praćenje i ocjenu provođenja SRSP u BiH;

3) U narednom periodu pažnju treba usmjeriti na sljedeće aktivnosti iz AP SRSP u BiH:

Strateška oblast 1 – Pravosudni sistem

- Za strateške programe 1.1.1 „Konsolidovanje funkcija VSTV-a“, 1.1.2 „Reforma žalbenog sistema Suda BiH, u skladu sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (član 2. Protokola) i mišljenjem Venecijanske komisije“, 1.1.3 „Donošenje Zakona o Ustavnom BiH“ ocijenjeno je kako postoje značajni zastoji i rizici za daljnje provođenje za koje je prethodno potrebno postići političku konsenzus o principima i daljim koracima na provođenju aktivnosti;
- Kod strateškog programa 1.2.6 „Osiguranje organizacionih, infrastrukturnih i materijalno-tehničkih pretpostavki za rad pravosudnih institucija u BiH“ zaključak FRG je da VSTV poduzme sve aktivnosti na provođenju aktivnosti razvoja aplikativnog rješenja za podršku istragama u tužilaštvima;
- Kod strateškog programa 1.3.2 „Unapređenje disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija u BiH“ zaključak FRG je da VSTV poduzme sve aktivnosti na provođenju aktivnosti unapređenja disciplinskog postupak u skladu s preporukama stručnih procjena;
- Kod strateškog programa 1.4.2 „Unaprjeđenje dostupnosti informacija o radu pravosudnih institucija u BiH stručnoj i široj javnosti“ zaključak FRG je da VSTV poduzme sve aktivnosti na provođenju aktivnosti izrade i unapređenja komunikacijske strategije VSTV-a;

Strateška oblast 2 – Izvršenje krivičnih sankcija

- Kod strateškog programa 2.1.2 „Uspostavljanje uprava za izvršenje krivičnih sankcija u BiH“, TS ocjenjuje da u ovom trenutku na više nivoa vlasti ne postoji mogućnost (političke pretpostavke, materijalno - tehnički uslovi i dr.) za uspostavu uprava za izvršenje krivičnih sankcija, te se stoga dalje aktivnosti koje su u svezi s tim neće izvršavati. Treba razmotriti daljnje provođenje aktivnosti na nivoima kojim je ocijenjeno da postoje mogućnosti, a za druge nivoe da se strateški program razmotri za provođenje u narednom periodu;
- Potrebno je ubrzati aktivnosti na usvajanju Zakona o izvršenju krivičnih sankcija FBiH (ZIKS);
- Potrebno je poduzeti sve aktivnosti na stavljanju u funkciju Državnog zatvora;
- Kod strateškog programa 2.2.5 „Uspostavljanje probacijske službe u BiH“, zaključak TS SRSP u BiH da u ovom trenutku ne postoje mogućnosti za uspostavu probacijske službe u BiH. Zaključak analize provođenja SRSP u BiH je da će BiH nivo nakon stavljanja u funkciju Državnog zatvora, u periodu od najmanje dvije godine od rada Državnog zatvora, ocijeniti potrebu i opravdanost uvođenja navedenog pravnog instituta, tj. u periodu 2022/2023. godine. S obzirom da je strateški program Uspostavljanje probacijske službe iznimno je zahtjevan pothvat i podrazumijeva značajne resurse, kao i određene pretpostavke za operacionalizaciju istog, te se predlaže da se razmotri odgoda provođenja ovog programa za revidirani period;

Strateška oblast 3 – Pristup pravdi

- Iz strateškog programa 3.2.2 „Uspostavljanje pravnog i institucionalnog okvira za pružanje besplatne pravne pomoći“ FMP se briše kao nositelj aktivnosti;

Strateška oblast 4 – Podrška ekonomskom razvoju

- Kod strateškog programa 4.1.1 „Kompletiranje pravnog okvira zemljišne administracije u Federaciji BiH“ FMP se preporučuje da urgira za aktivnosti na kompletiranju zakonodavnog okvira i da prati provođenje istog;

Strateška oblast 5 – Koordiniran, dobro rukovođen i odgovoran sektor

- Kod strateškog programa 5.1.1 „Unaprjeđenje koordinacije i saradnje u sektoru pravde u BiH“ aktivnost održavanja TAIEX radionice „Analiza funkcionalnosti koordinacije, komunikacije i saradnje sektora“ i 5.1.3 „Jačanje kapaciteta tijela nadležnog za praćenje provođenja SRSP u BiH“ aktivnost jačanja kapaciteta se odlažu za naredni period
- Kod strateškog programa 5.1.4 Stvaranje pretpostavki za usklađivanje zakonodavstva u BiH sa pravnim nasljeđem EU“ skreće se pažnja na ubrzanje aktivnosti, kao i pokretanje vlastitih inicijativa prema DEI i drugim tijelima nadležnim za EU integracije kako bi se kapaciteti sektora pravde osposobili za proces EU integracija i suklađivanja zakonodavstva;
- U pogledu provođenja SRSP u BiH za 2019. godinu ocijenjeno je da kvalitet informacija, kao i pojedinačno dostavljanje institucija, te prisustvo članova radnih tijela je vrlo slabo. Pojedini članovi ne prisustvuju, dok za pojedine institucije nisu ni imenovani članovi radnih tijela otežavajući proces praćenja i ocjene provođenja u pogledu razmatranja provođenja aktivnosti i ocjene statusa, te u nekim slučajevima dovodeći u pitanje i održavanje samih sastanaka zbog kvoruma. Ovo pitanje se, takođe, kandidira na razmatranje MK s prijedlogom da se sa pregledom prisustva institucija uputi na pažnju svim institucijama potreba za pridržavanjem smjernica za praćenje i ocjenu napretka provođenja SRSP u BiH u pogledu dostavljanja informacija i ocjene statusa, a po potrebi i da daju svoje prijedloge za unapređenje istih;
- Upućuje poziv svim institucijama da se pridržavaju smjernica za praćenje i ocjenu provođenja SRSP u BiH u pogledu dostavljanja informacija i ocjene statusa, a po potrebi na davanje prijedloga za unapređenje istih.